

คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร

นางสาว วราภรณ์ ตีระ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-9888-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

KINSHIP TERMS USED BY THAI MUSLIMS OF DIFFERENT ETHNIC ORIGINS IN BANKOK

Miss Waraphorn Tira

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

for the Degree of Master of Arts in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-9888-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร

นางสาว วราภรณ์ ติระ

ภาษาศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... *ศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ติงศภัทย์* คณะบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ติงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ประภาณี กุลละวณิชย์* ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ประภาณี กุลละวณิชย์)

..... *อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์* อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..... *ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

ศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วารสารณั ดิระ : คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในประเทศไทยมหานคร (KINSHIP TERMS USED BY THAI MUSLIMS OF DIFFERENT ETHNIC ORIGINS IN BANGKOK)
อ. ที่ปรึกษา : จศ.ดร. อมรา ประดิษฐ์รัฐสินธุ์ , 141 หน้า. ISBN 974-17-9888-1

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในประเทศไทยมหานครโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และเพื่อชี้ให้เห็นลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมที่สะท้อนจากความหมายของคำเรียกญาติดังกล่าว

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวไทยมุสลิม 3 เชื้อสาย ได้แก่ มาเลย์จาม-เขมร และเปอร์เซีย ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกญาติที่ใช้โดยชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำไม่เท่ากัน กล่าวคือ คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีมิติแห่งความแตกต่างทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และกาไรให้เกียรติ คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีมิติแห่งความแตกต่างทั้งหมด 6 ประการ โดยมีมิติเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่เพิ่มขึ้นมา และคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีมิติแห่งความแตกต่างทั้งหมด 5 ประการเหมือนคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาไทย ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อ/แม่ สำหรับคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย พบว่ามีมิติแห่งความแตกต่างทั้งหมด 8 ประการเหมือนคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของภาษาไทย ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศของผู้พูด คำรับขวัญ และการแต่งงานใหม่ ซึ่งสรุปได้ว่าชาวไทยมุสลิมในประเทศไทยมหานครใช้คำเรียกญาติไม่พื้นฐานเหมือนคนไทยกรุงเทพฯทั่วไป

จากการตีความระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมในแง่ความสัมพันธ์กับลักษณะทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยพบว่า คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมสะท้อนให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโสหรือความแตกต่างทางอายุ และการเน้นฝ่ายพ่อหรือการถือเพศชายเป็นสำคัญ สำหรับประการหลังนี้ ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะดังกล่าวเริ่มส่อเค้าว่าจะลดความสำคัญลงและกำลังจะกลายเป็นไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะในอนาคต นอกจากนี้ยังพบว่าวัฒนธรรมด้านต่างๆของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการเปลี่ยนแปลงไปเหมือนกับวัฒนธรรมไทย โดยมีความมากน้อยต่างกัน ซึ่งสรุปได้ว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้มากที่สุด รองลงมาเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้น้อยที่สุด

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิตธราภรณ์ ตรีช
สาขาวิชาภาษาศาสตร์.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา ..2545.....

43 801734 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD : KINSHIP / THAI MUSLIMS/COMPONENTIAL ANALYSIS/ETHNOSEMANTICS

WARAPHORN TIRA : KINSHIP TERMS USED BY THAI MUSLIMS OF DIFFERENT ETHNIC ORIGINS IN BANGKOK . THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF . AMARA PRASITHRATHSINT , Ph.D. 141 pp. ISBN 974-17-9888-1

The purpose of this study is to carry out a componential analysis of the basic and non-basic kinship terms used by Thai muslims of different ethnic origins and to point out significant characteristics of Thai muslims ' culture as reflected in the systems of the kinship terms.

The data used in this study was elicited from informants of three ethnic origins in Bangkok : the Malay, the Cham-Khmer, and the Persian Thai muslims. The results of the study show that the basic kinship terms of all the three ethnic groups make use of different dimensions of contrast . The basic kinship terms of the Malay Thai muslims have five dimensions of contrast : generation, lineality, age, sex, and respect. The basic kinship terms of the Cham-Khmer Thai muslims have six dimensions of contrast, five of which are the same as the Malay Thai muslim group with the dimension of parental link added. The basic kinship terms of the Persian Thai muslims have five dimensions of contrast, which are exactly the same as the Thai basic kinship terms : generation, lineality, age, sex, and parental link. As for non-basic kinship terms , all the three ethnic groups make use of the same eight dimensions of contrast as in the Thai non-basic kinship terms : generation, lineality, age, sex, parental link, sex of the speaker, euphemism, and new marriage.

With regard to the reflection of culture in the kinship terms,the analysis shows that seniority and patriarchy are significant cultural characteristics. This agrees with the observations reported in sociological and anthropological research on Thai muslims. However,concerning patriarchy it is found that this cultural trait seems to be in the process of becoming less significant. Also,several other cultural characteristics of all the three ethnic groups have changed to become more Thai with different degree. It is concluded that among the three groups,the most conservative is the Malay Thai muslim group. The second most is the Cham-Khmer Thai muslim group. The least conservative is the Persian Thai muslims.

Department.....Linguistics.....Student's signature. Waraphorn Tira

Field of study.....Linguistics.....Advisor's signature. Amara Prasithratsint

Academic year.....2002.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็ด้วยความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจากหลายๆท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณมายังท่านเหล่านี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไข ชัดเจนล้ำนวนในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. ปราณีย์ กุลละวณิชย์ และ รศ.ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บอกภาษาทั้ง 30 คนที่ได้ให้ความร่วมมือในการบอกข้อมูลเป็นอย่างดี คุณตาสกุล และคุณยายมณี ผสมทอง คุณอรุณี ท่วมประดม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการติดต่อกับผู้บอกภาษา ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณตา คุณยายที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณพี่แจจที่ให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์และช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณแม่ป่าน และพี่โต้งที่มีความอดทนเป็นอย่างสูงในการเดินทางไปเก็บข้อมูลกับผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ โดยเฉพาะเพื่อนๆชาวภาษาศาสตร์ทุกคนที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ศูนย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานในการวิจัย	3
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.5 คำจำกัดความในการวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 การศึกษาระบบครอบครัวโดยนักมานุษยวิทยา	9
2.2 การศึกษาระบบเครือญาติโดยนักมานุษยวิทยา	11
2.3 การศึกษาลักษณะครอบครัว และเครือญาติของชาวมุสลิม	18
2.4 หลักการของศาสนาอิสลาม	23
2.5 ทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ	24
2.6 การศึกษาระบบเครือญาติและคำเรียกญาติในสังคมไทย	26
2.7 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซียในกรุงเทพมหานคร	32
3. คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และ เปอร์เซีย	37
3.1 คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์	38
3.2 คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร	50
3.3 คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	3.4 สรุปความคล้ายคลึงและความแตกต่างของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย	หน้า 67
4.	คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย	76
	4.1 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์	77
	4.2 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร	89
	4.3 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย	96
	4.4 สรุปความคล้ายคลึงและความแตกต่างของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย	102
5.	วัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย	111
	5.1 ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างทางอายุ	111
	5.2 การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ	116
	5.3 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม	123
	5.4 สรุปลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย	129
6.	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	131
	6.1 สรุปผลการวิจัย	131
	6.2 การอภิปรายผล	135
	6.3 ข้อเสนอแนะ	136
	รายการอ้างอิง	137
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ความหมายของคำเรียกญาติ	7
3.1	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์	48
3.2	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม- เขมร	59
3.3	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย	66
3.4	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ในรุ่น 0 และรุ่น +1	72
3.5	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม- เขมรในรุ่น 0 และรุ่น +1	73
3.6	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย ในรุ่น 0 และรุ่น +1	73
4.1	ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์	88
4.2	ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม- เขมร	95
4.3	ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสาย เปอร์เซีย	101
4.4	คำเรียกญาติไม่พื้นฐานที่เกิดจากการแต่งงานใหม่ของชาวไทยมุสลิม เชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย เปรียบเทียบกับคำเรียกญาติ พื้นฐานที่ไม่มีการแต่งงานใหม่	103
5.1	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ในรุ่น 0 ถึงรุ่น +1	118
5.2	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม- เขมรในรุ่น +1	120
5.3	แสดงการรักษาวัดนธรรมเฉพาะกลุ่ม	129

ระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เสนอโดยแผนภูมิต้นไม้

4.1.1	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป	82
4.1.2	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป	82
4.1.3	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป	83
4.1.4	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นตัวเราเอง	83
4.1.5	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 ต่ำกว่าตัวเราลงมา	84
4.1.6	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 ต่ำกว่าตัวเราลงมา	84
4.1.7	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 ต่ำกว่าตัวเราลงมา	84
4.1.8	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 4 ต่ำกว่าตัวเราลงมา	84

ระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรเสนอโดยแผนภูมิต้นไม้

4.2.1	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป	93
4.2.2	คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป	93

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เรื่องระบบเครือญาติได้มีผู้สนใจทำการศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ในสังคมมาก และเป็นระบบที่มีความผูกพันอยู่กับกลุ่มชน การศึกษาระบบคำเรียกญาติสามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ตลอดจนระบบความนึกคิดหรือการมองโลกของชุมชน การศึกษาคำเรียกญาติจึงสามารถนำไปสู่ความเข้าใจระบบปราชญ์ของแต่ละกลุ่มชนได้

การศึกษาเรื่องระบบเครือญาตินั้นมีวิธีการศึกษาได้หลายวิธี ตามที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533 :1) กล่าวไว้ว่า การศึกษาระบบเครือญาติในจุดแรกๆคือในสมัยช่วงต้นคริสตศตวรรษที่ 20 มักเป็นการพรรณนาความสัมพันธ์ที่สังเกตได้โดยไม่คำนึงถึงคำที่ใช้เรียกญาติเท่าใดนัก การวิเคราะห์ทำโดยเปรียบเทียบกับระบบญาติของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาได้มีขบวนการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเสนอวิธีการใหม่ในการศึกษาวัฒนธรรมของชนชาติต่างๆ ซึ่งอ้างว่ามีความเป็นวิทยาศาสตร์มากกว่า โดยนักภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์มักจะใช้แนวทางการศึกษานี้ เรียกว่าการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความหมายของคำในภาษาเพื่อเข้าถึงระบบความนึกคิดของผู้พูดภาษานั้น แนวทางเช่นนี้ทำให้ได้ข้อเท็จจริงทางวัฒนธรรม โดยผ่านมุมมองของเจ้าของภาษาเอง ตามที่ เฟรค (Frake 1980 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า

'An ethnographer should strive to define objects according to the conceptual system of the people he is studying. One should look upon the task of getting names for things not as an exercise in linguistic recording but as a way of finding out what are in fact the things in environment of the people being studied, how people construe their world of experience from the way they talk about it.'

ในประเทศไทยมีการศึกษาวิจัยเรื่องคำเรียกญาติ โดยใช้วิธีการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์น้อยมาก เท่าที่มีการศึกษามาแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาระบบญาติโดยนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยา ซึ่งศึกษาโดยใช้การสังเกตและพรรณนาความสัมพันธ์ของระบบญาติด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคำเรียกญาติ เพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาคำเรียกญาติในสังคมไทยให้มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ เพราะ

การศึกษาด้วยวิธีการนี้จะช่วยป้องกันไม่ให้ผู้วิจัยนำทฤษฎี หรือมุมมองของผู้วิจัยฝ่ายเดียวมาวิเคราะห์ ซึ่งจะทำให้เกิดความลำเอียงและไม่ถูกต้องในการตีความ

คำเรียกญาติที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิม เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะนั้น เนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจงานวิจัยด้านที่เกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมที่ผ่านมาในประเทศไทย แล้วพบว่างานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ที่เกี่ยวกับสังคมของชาวไทยมุสลิมยังไม่มีผู้ทำการศึกษามาก่อนเลย ประกอบกับการที่ตัวผู้วิจัยเองเป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม และต้องการที่จะเข้าใจระบบความรู้สึกรากคิด หรือการมองโลกของชาวไทยมุสลิม รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติของชาวไทยมุสลิมเอง เพราะเท่าที่ผ่านมาผู้วิจัยยังไม่เข้าใจระบบความรู้สึกรากคิดหรือการมองโลกของชาวไทยมุสลิมอย่างถ่องแท้ดีพอ ผู้วิจัยจึงคิดว่าจะต้องทำการศึกษาวิจัยลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจให้กับผู้วิจัยและบุคคลอื่นที่มีความสนใจ

เหตุผลอีกประการที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมนั้น เนื่องจากการที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าชาวมุสลิมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญในประเทศไทย เพราะเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีความแตกต่างจากชนกลุ่มใหญ่ในประเทศ กล่าวคือมีความแตกต่างทั้งในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์มุสลิมเองก็ประกอบด้วยบุคคลที่มีบรรพบุรุษที่มาจากหลายเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะมีการตั้งถิ่นฐานในลักษณะของการรวมตัวกันเป็นชุมชน โดยในแต่ละชุมชนจะมีมัสยิดเป็นศูนย์กลาง มีอิหม่ามเป็นผู้นำชุมชน แม้ในเขตกรุงเทพมหานครเองก็ประกอบไปด้วยชุมชนมุสลิมที่มีที่มาแตกต่างกันด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ กล่าวคือเป็นกลุ่มชนที่มีบรรพบุรุษมาจากเชื้อชาติต่างๆ เช่น สายที่มีบรรพบุรุษมาจากมาเลย์ สายที่มีบรรพบุรุษมาจากจาม-เขมร และสายที่มีบรรพบุรุษมาจากเปอร์เซีย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ชุมชนมุสลิมที่มีเชื้อสายแตกต่างกันแต่ละชุมชนย่อมจะมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งทำให้ชุมชนหนึ่งแตกต่างจากอีกชุมชนหนึ่ง เช่น ในเรื่องของภาษาที่ใช้และวัฒนธรรมบางประการ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าชุมชนมุสลิมที่มีเชื้อสายแตกต่างกันจะมีระบบเครือญาติอย่างไร กล่าวคือจะมีระบบเครือญาติที่ต่างกันตามเชื้อสายดั้งเดิมของตน หรือมีระบบเครือญาติเหมือนกันเพราะเป็นมุสลิมเหมือนกัน หรือเหมือนกันเพราะต่างก็เป็นชาวไทยเหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะทำการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบระบบและความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมในชุมชนที่มีเชื้อสายแตกต่างกัน 3 ชุมชน คือชุมชนมุสลิมที่มีเชื้อสายมาเลย์ ชุมชนมุสลิมที่มีเชื้อสายจาม-เขมร และชุมชนมุสลิมที่มีเชื้อสายเปอร์เซียว่ามีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันอย่างไร

สำหรับวิธีการที่จะนำมาใช้ในงานวิจัยนี้คือวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (ดูคำอธิบายใน 2.5) เพราะเป็นวิธีการหนึ่งในบรรดาศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งมุ่งวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติและตีความว่าคำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นระบบครอบครัวอย่างไร ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลเป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบและความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซียในกรุงเทพมหานคร โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ

2. วิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายต่างกั้ดังกล่าว

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1. ระบบและความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายต่างกันจะต่างกันในการใช้คำและระบบ

2. ระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมสะท้อนให้เห็นว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายต่างกันจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกันในการให้ความสำคัญที่ต่างกันแก่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1.4.1 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกัน 3 เชื้อสาย คือ เชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซีย โดยเลือกเพียง 1 จุดเก็บข้อมูลอย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมแต่ละเชื้อสายจากมัสยิดที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนแต่ละเชื้อสาย 3 มัสยิดคือ

1. มัสยิดนูรุลมุบีน หรือมัสยิดบ้านสมเด็จ เป็นตัวแทนชุมชนที่มีเชื้อสายมาเลย์
2. มัสยิดญามิอุลค็อยรียะห์ หรือมัสยิดบ้านครัว เป็นตัวแทนชุมชนที่มีเชื้อสายจาม-เขมร
3. มัสยิดบางกอกใหญ่ หรือมัสยิดต้นสน เป็นตัวแทนของชุมชนที่มีเชื้อสายเปอร์เซีย

ผู้วิจัยทำการคัดเลือก 3 มัสยิดดังกล่าว โดยทำการค้นคว้าจากหลักฐานข้อมูลเอกสารทางด้านประวัติศาสตร์ว่าเป็นมัสยิดดั้งเดิมที่มีประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งพร้อมๆกับการตั้งถิ่นฐานของชาวมุสลิมแต่ละเชื้อสาย เมื่อมีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานคร

1.4.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ในการคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ดังนี้คือ ใช้จำนวนผู้บอกภาษาชุมชนละ 10 คน เพศชายจำนวน 5 คน เพศหญิงจำนวน 5 คน อายุตั้งแต่ 50-60 ปี เป็นคนในชุมชนนั้นๆ กล่าวคือ ผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านสมเด็จจะต้องมีเชื้อสายมาเลย์ ผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านคร้วจะต้องมีเชื้อสายจาม-เขมร และผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนบางกอกใหญ่จะต้องมีเชื้อสายเปอร์เซีย เหตุที่ผู้วิจัยกำหนดอายุของผู้บอกภาษาดังกล่าวนี้ เพราะเห็นว่าเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากคนในวัยอายุช่วงนี้จะเป็นผู้ที่รักษาภาษาและวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้ดีที่สุด

1.4.3 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาซึ่งเดินทางมาประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในมัสยิด ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนแต่ละเชื้อสาย ทั้งนี้เพื่อได้ผู้บอกภาษาที่มีความหลากหลายตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ได้โดยสะดวก

การเก็บข้อมูลกระทำโดยการซักถาม สัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ตัวอย่างคำถาม เช่น

“ผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศชาย เป็นอะไรกับเรา”

“ผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศหญิง เป็นอะไรกับเรา”

หลังจากนั้นเมื่อได้คำเรียกญาติ 2 คำดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นตัวหลักในการถามต่อไป เช่น

“pá? ของ pá? เป็นอะไรกับเรา”

“má? ของ má? เป็นอะไรกับเรา”

เมื่อได้คำเรียกญาติมาแล้ว ผู้วิจัยได้ถามคำถามสืบขึ้นไปตามลำดับรุ่นอายุและสืบลงมาในลักษณะเดียวกัน จนได้คำเรียกญาติครบทุกคำ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลดังกล่าวเป็นสัทอักษรสากล เมื่อได้บันทึกคำเรียกญาติต่างๆเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม เพื่อนำมาพิจารณาว่าชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกัมนั้นมีวัฒนธรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยมีคำถามในประเด็นต่างๆทั้งหมด 16 ข้อดังนี้

ก) คำถามเกี่ยวกับการเน้นฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง หรือมีการเน้นทั้ง 2 ฝ่าย

1. "หลังการแต่งงาน ผู้หญิงต้องไปอยู่บ้านผู้ชายใช่หรือไม่"
2. "ลูกผู้ชายควรได้รับมรดก 2 ส่วน ส่วนลูกผู้หญิงควรได้รับมรดกเพียง 1 ส่วนใช่หรือไม่"
3. "ผู้ชายทำหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผู้หญิงทำหน้าที่ในการดูแลบ้านใช่หรือไม่"
4. "หัวหน้าครอบครัวจะต้องเป็นผู้ชายใช่หรือไม่"
5. "ระหว่างพ่อกับแม่ ลูกเชื่อฟังคำสั่งของผู้เป็นพ่อกว่าแม่ใช่หรือไม่"
6. "ภรรยาจะต้องเชื่อฟังคำสั่งและการตัดสินใจของสามีใช่หรือไม่"

ข) คำถามเพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมว่ามีลักษณะร่วมกันเนื่องจากการเป็นมุสลิมเหมือนกัน มีความเป็นไทยเนื่องจากเป็นคนไทย หรือมีลักษณะต่างกันตามเชื้อสายดั้งเดิมของตน

7. "บุคคลในครอบครัวมีชื่อไทยกันทุกคนใช่หรือไม่"
8. "นิยมให้มีการเลี้ยงฉลองพิธีมงคลสมรสตามร้านอาหาร โรงเรียน โรงแรม และสโมสรหรือไม่"
9. "ผู้หญิงต้องใช้ผ้าคลุมศีรษะทุกครั้งที่ออกนอกบ้านหรือไม่"
10. "มีการทำบุญให้กับผู้ตาย เช่น เมื่อตายครบ 7 วัน 40 วัน และ 100 วันหรือไม่"
11. "จะรับประทานอาหารจากร้านอาหารมุสลิมเท่านั้นใช่หรือไม่"

ค) คำถามเกี่ยวกับการเน้นอาวุโส

12. "ผู้หญิงและผู้ชายจะแต่งงานกันเพราะผู้ใหญ่ภายในครอบครัวเห็นว่าเหมาะสมเท่านั้นใช่หรือไม่"
13. "เด็กต้องไม่เถียงผู้ใหญ่ใช่หรือไม่"
14. "ลูกต้องอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ใช่หรือไม่"
15. "เด็กต้องทำความเคารพผู้ใหญ่ใช่หรือไม่"
16. "การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน จะต้องเชื่อฟังความเห็นจากผู้ใหญ่ภายในครอบครัวใช่หรือไม่"

1.4.4 ปัญหาในการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีปัญหาในเรื่องของผู้บอภาษาที่ไม่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ กล่าวคือ ในจุดเก็บข้อมูลชุมชนบ้านครัว ผู้บอภาษาไม่ยอมให้ข้อมูลใดๆแก่ผู้วิจัยเลย

เนื่องจากผู้บอกภาษากล่าวว่าผู้วิจัยจะมาซักชวนให้ชายที่ติดของตน ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนบ้านครัวมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน ซึ่งรัฐบาลต้องการที่ดินในชุมชนมาสร้างเป็นทางด่วน ผู้บอกภาษาจึงเกิดความระแวงว่าผู้วิจัยจะเป็นกลุ่มเดียวกับรัฐบาลที่เคยแอบแฝงมาทำพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการแก้ปัญหา โดยการให้คนในชุมชนบ้านครัวซึ่งรู้จักกับผู้วิจัยเป็นการส่วนตัวนำผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา วิธีการนี้ทำให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจนได้ข้อมูลครบตามต้องการ ทั้งนี้เพราะผู้บอกภาษาเกิดความไว้วางใจในตัวผู้วิจัยมากขึ้น เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในชุมชนบ้านครัวแล้ว ผู้วิจัยจึงป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชุมชนบ้านสมเด็จพระและชุมชนมัสยิดต้นสนด้วยการให้คนในชุมชนทั้ง 2 ชุมชน ซึ่งรู้จักกับผู้วิจัยเป็นการส่วนตัวนำผู้วิจัยไปทำการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ผู้วิจัยจึงไม่ประสบปัญหาในการเก็บข้อมูลในชุมชนทั้ง 2 ชุมชนดังกล่าว

1.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบตามขั้นตอนที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint 2000) ใช้ในงานวิจัยเรื่อง A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai เหตุที่ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบในงานวิจัยนี้ เพราะเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้วิเคราะห์เรื่องต่างๆ มากมาย และสำหรับการวิเคราะห์เรื่องคำเรียกญาติด้วยวิธีดังกล่าว ได้เคยมีผู้ทำมาแล้วทั้งยังได้ผลการวิเคราะห์ที่ดี ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์มีดังนี้

1. ศึกษาความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำที่ได้จากการเก็บข้อมูล ซึ่งความหมายดังกล่าวนี้เป็นอรรถลักษณะ (Semantic Feature)

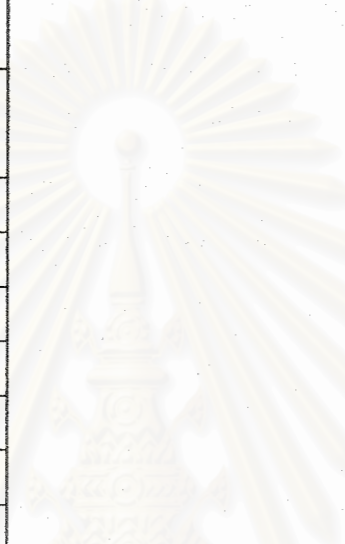
2. หลังจากศึกษาความหมายของแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดมากำหนดมิติแห่งความแตกต่าง (Dimension of contrast) ของคำเรียกญาติทั้งหมด เช่น รุ่นอายุ (Generation) สายเลือด (Lineality) อายุ (Age) เพศ (Sex) ฝ่ายพ่อ/แม่ (Parental link)

3. ระบุความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำตามทีระบุในข้อ 1 โดยใช้อรรถลักษณะ เช่น

$$\left[\begin{array}{l} /pá?/ \\ \text{รุ่น} +1 \\ +\text{สายตรง} \\ +\text{ชาย} \end{array} \right] \quad \text{เป็นต้น}$$

4. นำเสนอคำเรียกญาติที่วิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายแล้วในรูปของตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติ ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติ

รุ่น อายุ	ฝ่าย (พ่อ /แม่)	อายุ	สายเลือด			
			+สายตรง		-สายตรง	
			เพศ		เพศ	
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย
+3	+พ่อ					
	-พ่อ					
+2	+พ่อ					
	-พ่อ					
+1	+พ่อ	+อายุ				
	-พ่อ	-อายุ				
0		+อายุ				
		-อายุ				
-1						
-2						
-3						
-4						

5. สรุปลักษณะของระบบคำเรียกญาติของแต่ละเชื้อสาย

6. วิเคราะห์วัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติ โดยดูว่าระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมแต่ละเชื้อสายมีลักษณะเด่นอย่างไร แล้วนำไปเปรียบเทียบข้อมูลทางวัฒนธรรมที่เก็บได้และที่นักมานุษยวิทยาได้ทำการศึกษาไว้แล้ว

1.5 คำจำกัดความในการวิจัย

1. อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ หมายถึง การศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อเข้าถึงซึ่งระบบความรู้ ความนึกคิดของชาวบ้าน หรือชนเผ่าใดเผ่าหนึ่งโดยศึกษาภาษาของเขา (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2529 : 45)

2. คำเรียกญาติพื้นฐาน หมายถึง คำเรียกญาติที่มีลักษณะซึ่ง อังกาบ ผลากกรกุล (Palakornkul 1972 อ้างถึงใน อมรา 2533) ได้สรุปไว้ดังนี้

ก) ไม่ใช่คำผสมหรือวลี และมักเป็น 1 หน่วยคำ เช่น พ่อ แม่ น้อง ฯลฯ ดังนั้น คำว่า พี่ชาย พี่สาว นำผู้ชาย นำผู้หญิง ฯลฯ จึงไม่ถือเป็นคำเรียกญาติพื้นฐาน

ข) ไม่ใช่คำที่แสดงความสัมพันธ์โดยการแต่งงาน จะต้องเป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ทางสายเลือดเท่านั้น ดังนั้น คำว่า สามี ภรรยา น้องเขย พี่สะใภ้ ฯลฯ จึงไม่จัดไว้เป็นกลุ่มคำเรียกญาติพื้นฐาน

3. คำเรียกญาติไม่พื้นฐาน หมายถึง คำเรียกญาติที่แสดงความสัมพันธ์โดยการแต่งงานเท่านั้น ไม่เป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ทางสายเลือด เช่น คำว่า พี่เขย พี่สะใภ้ น้องเขย น้องสะใภ้ ฯลฯ

4. วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) หมายถึงวิธีจัดประเภท หรือจำแนกข้อมูล โดยการวิเคราะห์หรือรุดลักษณะ (Semantic Feature) ซึ่งช่วยให้เราแยกประเภทของกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาได้ (William C . Sturtevant 1964 อ้างถึงใน อมรา 2533)

5. วัฒนธรรม หมายถึง "ความรู้" หรือ "สิ่งที่เราต้องรู้" เพื่อให้เราสามารถประพฤติในทางที่เป็นที่ยอมรับสำหรับสมาชิกผู้อื่นในสังคมเรา (Goodenough 1975 อ้างถึงใน อมรา 2533)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมต่อไป
3. ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ และจะนำเสนอโดยแบ่งเนื้อหาเป็น 7 หัวข้อดังนี้

1. การศึกษาระบบครอบครัวโดยนักมานุษยวิทยา
2. การศึกษาระบบเครือญาติโดยนักมานุษยวิทยา
3. การศึกษาลักษณะครอบครัว และเครือญาติของชาวมุสลิม
4. หลักการของศาสนาอิสลาม
5. ทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ
6. การศึกษาระบบเครือญาติและคำเรียกญาติในสังคมไทย
7. ประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซียใน

กรุงเทพมหานคร

2.1 การศึกษาระบบครอบครัวโดยนักมานุษยวิทยา

จุดประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบครอบครัวโดยนักมานุษยวิทยา คือ เพื่อที่จะทำให้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะโครงสร้างและรูปแบบของครอบครัว โดยทั่วไปว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

2.1.1 คำจำกัดความของครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ให้คำจำกัดความของครอบครัวไว้หลายคำจำกัดความ เช่นที่ **สมาคมสหเศรษฐศาสตร์ (2524 : 119)** ได้กล่าวไว้ว่า "ครอบครัวคือกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต และทางกฎหมาย" แต่คำจำกัดความที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความละเอียดและชัดเจนที่สุด ได้แก่คำจำกัดความที่ **นิยพรรณ วรรณศิริ (2540 : 21-22)** กล่าวไว้ว่า "ครอบครัวคือหน่วยทางสังคมหน่วยหนึ่ง หรือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพ (Statuses) เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ บุคคลกลุ่มนี้ผูกพันกันโดยบทบาทและหน้าที่ต่อกันและกัน ในครอบครัวหนึ่งๆ อย่างน้อยที่สุดต้องประกอบด้วยคู่สมรสหนึ่งคู่ และลูกๆ ซึ่งอาจเป็นเพศหญิงและเพศชาย

หรืออาจเพียงเพศใดเพศหนึ่ง บางครอบครัวที่ไม่มีลูกนั้นถือว่าเป็นข้อยกเว้น ครอบครัวคือกลุ่มทางสังคมซึ่งมีลักษณะเฉพาะคือ สมาชิกอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางเพศและทางเศรษฐกิจเป็นหลัก มีลักษณะของความร่วมมือกัน มนุษย์ทุกคนอย่างน้อยจะต้องอยู่ในครอบครัวที่ตนถือกำเนิดมา เรียกว่า "ครอบครัวต้น" (Family of Procreation) แต่ถ้าจะให้สมบูรณ์ในชีวิตแล้ว บุคคลจะต้องมีครอบครัวที่สองคือ "ครอบครัวตาม" (Family of Orientation) ซึ่งเป็นครอบครัวของตนเองอันเกิดจากการที่บุคคลแต่งงานเมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่"

นอกจากนี้ นิยพวรรณ ยังได้ให้ความหมายของครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยวไว้ว่า "ครอบครัวขยายคือครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อยที่สุดคือชายและหญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกันโดยสังคมยอมรับ และบุตรที่แต่งงานแล้ว ส่วนครอบครัวเดี่ยวจะประกอบด้วยชายและหญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกันโดยสังคมยอมรับ และบุตรที่ยังไม่แต่งงาน" (นิยพวรรณ วรรณศิริ 2540 : 40)

ในงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานครของผู้วิจัยนี้ ผู้วิจัยให้คำจำกัดความของครอบครัวว่า "ครอบครัวคือกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต และทางกฎหมาย ประกอบไปด้วยสามี ภรรยา อาจมีลูกหรือไม่มีลูกก็ได้ และญาติพี่น้องที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน"

2.1.2 ลักษณะและหน้าที่ของครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรมกล่าวได้ว่ามีนักมานุษยวิทยาหลายคนที่กำลังถึงลักษณะและหน้าที่ของครอบครัวไว้ เช่น เบอร์เกส และ ลอค (Burgess and Locke ,1971 อ้างถึงใน จิววรรณ วรรณประเสริฐ 2522 : 59-60) กล่าวถึงครอบครัวไว้ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ครอบครัวต้องประกอบด้วยบุคคลมารวมกันโดยการสมรสหรือความผูกพันทางสายเลือด หรือการมีบุตรบุญธรรม

2. สมาชิกครอบครัวเหล่านี้อยู่รวมกันภายในครัวเรือนเดียวกันหรือบางครั้งก็แยกกันไปอยู่ต่างหาก

3. ครอบครัวเป็นหน่วยของการติดต่อโต้ตอบระหว่างบุคคล โดยสังคมกำหนดหน้าที่ บทบาทของสมาชิกแต่ละครอบครัวไว้ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเพณี อนุวัฒนธรรมและวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ

4. ครอบครัวถ่ายทอดรักษาวินัยธรรม สมาชิกในครอบครัวจะถ่ายทอดและรักษารูปแบบของการประพฤติปฏิบัติต่อกันระหว่างพ่อ แม่ ลูก และญาติพี่น้อง

นอกจากนี้ยังมีผลงานการศึกษาที่กล่าวถึงลักษณะและหน้าที่ของครอบครัวไว้คล้ายคลึงกัน เช่น ผลงานการศึกษาของ สมาคมสหเศรษฐศาสตร์ (2524 : 101-112) ที่กล่าวถึงครอบครัวว่าเป็นสถาบันมูลฐานซึ่งทำหน้าที่วางรากฐานให้แก่สังคม ได้แก่ การหน้าที่ให้กำเนิด ให้ความรัก กำหนดฐานะ ปกป้องให้ความปลอดภัย ให้การศึกษา ดูแลด้านเศรษฐกิจ การศาสนา และนันทนาการ และผลงานการศึกษาของ จิวีวรรณ วรรณประเสริฐ (2522 : 62-64) ซึ่งกล่าวไว้ว่าครอบครัวมีหน้าที่ทางสังคม 7 ประการคือ 1) บำบัดความต้องการทางเพศ 2) สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ 3) อบรมสั่งสอนระเบียบของสังคม 4) ให้ความรักและความอบอุ่น 5) กำหนดสถานภาพ 6) ปกป้องคุ้มครองหรือเลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เจริญเติบโต และ 7) เป็นหน่วยผลิตที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

2.1.3 ประเภทของครอบครัว

ผลงานการศึกษาที่กล่าวถึงประเภทของครอบครัวไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ผลงานการศึกษาของ สมาคมสหเศรษฐศาสตร์ (2524 : 88-90) ซึ่งแบ่งประเภทของครอบครัวออกเป็น 5 ประเภทคือ

1. ครอบครัวเดี่ยว (Independent monogamous/nuclear/immediate family) จะประกอบด้วยสามีภรรยาและบุตรเท่านั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
2. ครอบครัวหลายภรรยา หรือหลายสามี (Polygamous family) มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวหลายครอบครัว หรืออยู่ในครัวเรือนเดียวกัน
3. ครอบครัวต่อก้าน (Stem family) มีลักษณะคือครอบครัวเดิมกับครอบครัวที่สร้างขึ้นใหม่อาศัยอยู่ด้วยกัน อาจเป็นครัวเรือนเดียวกันหรือต่างครัวเรือน
4. ครอบครัวแตกกิ่ง (Lineal family) เป็นครอบครัวที่บิดามารดามีบุตรหลายคน แต่ละคนมีครอบครัวที่สร้างขึ้นของตนเอง แต่มาโยงเข้ากับครอบครัวเดิมของบิดามารดา
5. ครอบครัวขยาย (Extended/composite family) คือครอบครัวประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งรวมครอบครัวสองครอบครัว หรือมากกว่านั้นของพี่น้อง และอยู่กับครอบครัวแก่กว่าอีกหนึ่งชั่วอายุ

2.2 การศึกษาระบบเครือญาติโดยนักมานุษยวิทยา

จุดประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบเครือญาติโดยนักมานุษยวิทยาคือ เพื่อที่จะทำให้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะโครงสร้างและรูปแบบของระบบเครือญาติโดยทั่วไปว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้

2.2.1 คำจำกัดความของระบบเครือญาติ

มีผู้ให้คำจำกัดความของระบบเครือญาติไว้หลายคน แต่คำจำกัดความของระบบเครือญาติที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความชัดเจนที่สุด และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่คำจำกัดความของ นิชพรธน วรรณศิริ (2540 : 103) ซึ่งกล่าวไว้ว่า "ระบบเครือญาติ หมายถึงระบบที่จัดเอามนุษย์มาสัมพันธ์กันโดยสายเลือดหรือยีนส์และโดยการแต่งงาน เครือญาติเป็นสภาพความสัมพันธ์ของบุคคลจากวงแคบที่สุด (นับจากตัวเรา) ไปถึงวงกว้างเท่าที่พอจะนับได้ วงแคบที่สุดคือวงของครอบครัวและวงกว้างที่สุดอาจจะถึงเผ่า"

ในงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยให้คำจำกัดความของระบบเครือญาติว่า "ระบบเครือญาติ หมายถึงระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ทั้งที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสายเลือด และความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน รวมทั้งหมายถึงการรวมกลุ่มญาติ พฤติกรรมของญาติที่มีต่อกัน และคำที่ใช้เรียกญาติประเภทต่างๆด้วย"

2.2.2 ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ

นักมานุษยวิทยากล่าวถึงความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติไว้คล้ายคลึงกัน เช่น สนิท สมัครการ (2519 : 2-3) กล่าวไว้ว่า "ความเป็นญาติของมนุษย์มีที่มาจากองค์ประกอบทางด้านชีววิทยาและทางสังคม ทางชีววิทยาจะเกิดขึ้นจากการสืบสายเลือด ส่วนทางสังคมเกิดขึ้นจากการที่สังคมกำหนดให้มีความเป็นญาติกัน มีผู้นิยมเรียกญาติแบบนี้ว่า ญาติสมทบ คือการเป็นญาติที่ได้รับการผนวกเข้ามาพร้อมๆกับการแต่งงาน สำหรับการให้ความสำคัญแก่ญาติ จะมีการให้ความสำคัญแก่ญาติโดยสายเลือดมากกว่าญาติโดยการแต่งงาน และมีการให้ความสำคัญแก่ญาติที่มีระยะห่างทางสังคมจากตัวเองน้อย หรือที่เรียกว่าญาติสนิทมากกว่าญาติที่มีระยะห่างจากตัวเองมาก หรือที่เรียกว่าญาติห่างๆ"

สำหรับ นิชพรธน วรรณศิริ (2540 : 104-107) ก็มีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติไว้คล้ายคลึงกับ สนิท เช่นกัน โดยกล่าวว่า ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือความสัมพันธ์ทางสายโลหิต (Consanguinal Relations) และความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน (Affinal Relations) และการนับญาติแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ การนับญาติจากความสัมพันธ์ทางสายเลือด (Consanguinal Kins) เรียกว่า "ญาติสายโลหิต" (Agnatic Kins) การนับญาติจากความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน (Affinal Kins) เรียกว่า "ญาติเกี่ยวดอง"

(Affinal Kins) และการนับญาติโดยการสมมติ (Fictional Kins) ซึ่งแบ่ง 2 ประเภทคือญาติตามกฎหมาย (Legal Kins) ได้แก่ บุตรบุญธรรม เป็นต้น และญาติพิธีกรรม (Ceremonial Kins) ได้แก่ การดื่มเลือดสาบานเป็นพี่น้องกัน พ่อทูนหัว-แม่ทูนหัว เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติทั้ง 2 ประเภทคือ ความสัมพันธ์ทางสายเลือด ซึ่งแสดงโดยคำเรียกญาติพื้นฐาน และความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน ซึ่งแสดงโดยคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน

2.2.3 ประเภทของระบบเครือญาติ

ในเรื่องของการจัดระบบเครือญาติ นักมานุษยวิทยาได้แบ่งประเภทของระบบเครือญาติแตกต่างกันออกไป เช่น จิวีวรรณ วรรณประเสริฐ (2522 : 67-68) ได้ทำการแบ่งระบบเครือญาติออกเป็นประเภทต่างๆ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางสายเลือดเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์จากการสมรส แบ่งออกเป็นเครือญาติที่เกิดจากสายเลือด (Consanguineous kinship) และเครือญาติที่เกิดจากการสมรส (Conjugal kinship)

2. การจัดลำดับความสำคัญของผู้ที่เกี่ยวข้องกันทางสายเลือด ได้แก่ ระบบเครือญาติที่ถือฝ่ายบิดาเป็นสำคัญ (Patrilineal kinship) ระบบเครือญาติที่ถือญาติฝ่ายมารดาเป็นสำคัญ (Matrilineal kinship) ระบบเครือญาติที่ถือญาติทั้งฝ่ายบิดาและมารดาเป็นสำคัญ (Bilateral kinship) และระบบเครือญาติที่ถือญาติฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นสำคัญ (Unilineal kinship)

3. อำนาจของคนที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ การที่ฝ่ายสามีเป็นใหญ่หรือสำคัญกว่าฝ่ายภรรยา (Patriarchal family) การที่ฝ่ายภรรยาเป็นใหญ่หรือสำคัญกว่าฝ่ายสามี (Matriarchal family) และการที่ทั้งฝ่ายสามีและภรรยามีความสำคัญเท่าเทียมกัน (Equalitarian family)

การจัดระบบเครือญาติของ จิวีวรรณ ที่กล่าวข้างต้นนี้ เป็นการจัดระบบเครือญาติที่ไม่ได้เป็นสากล การจัดระบบเครือญาติที่เป็นสากลแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ๆ ตามที่ สนิท สมัครการ (2519 : 7-8) กล่าวไว้คือ

1. การจัดระบบญาติสายเดี่ยว (Unilineal Kinship) คือญาติสายใดสายหนึ่งเท่านั้นที่มีความสำคัญ ได้แก่ แบบบิดาโลหิต (Patrilineal) คือการที่ญาติทางฝ่ายชายมีความสำคัญ และแบบมารดาโลหิต (Matrilineal) ญาติทางฝ่ายหญิงมีความสำคัญ

2.การจัดระบบญาติสายคู่ (Bilateral Kinship) ญาติทั้งสองฝ่ายมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ซึ่งระบบเครือญาติของไทยโดยส่วนรวมแล้วจะจัดอยู่ในประเภทนี้

2.2.4 ระบบคำเรียกญาติ

สำหรับระบบคำเรียกญาติ **ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ (2534 :127-156)** กล่าวว่า ทุกๆ วัฒนธรรมจะมีชุดหรือกลุ่มของคำที่ระบุหรือบ่งชี้ความเป็นญาติในแต่ละสถานภาพ เรียกว่าคำเรียกญาติ (kinship terms) และบรรดาคำศัพท์ทั้งหมดที่เกี่ยวกับเครือญาติ รวมกันเรียกว่าระบบคำเรียกญาติ (system of kinship terminology) ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 ระบบ ได้แก่ ระบบคำเรียกญาติตามหลักการจัดจำพวกในตัวของบิดามารดา และระบบคำเรียกญาติตามหลักการจัดจำพวกของลูกพี่ลูกน้อง

1.ระบบคำเรียกญาติตามหลักการจัดจำพวกในตัวของบิดามารดา แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

1.1 ระบบชั่วคน (Generational system) เป็นการย้ำการควบเข้ากันของญาติทั้งหมดที่อยู่ในชั่วคนเดียวกัน เช่น มารดา พี่สาวหรือน้องสาวของมารดา และพี่สาวหรือน้องสาวของบิดาของเราจะถูกควบเข้ากันโดยใช้คำศัพท์คำเดียวกัน ส่วนใหญ่จะเป็นสังคมที่มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนแบบที่คู่สมรสเลือกได้ทั้งสองฝ่าย (bilocal residence) การสืบเชื้อสายส่วนมากจะเป็นแบบสองฝ่ายเท่าๆกัน (bilateral descent)

1.2 ระบบญาติสายตรง (Lineal system) เป็นการแยกความแตกต่างระหว่างญาติสายตรงที่สืบเชื้อสายขึ้นไป (ascendants) และญาติสายตรงที่สืบเชื้อสายลงมา (descendants) และยังแยกจากสายข้างเคียง โดยญาติสายข้างเคียงจะมีการควบเข้ากัน เช่น คำที่ใช้เรียกมารดาจะแตกต่างไปจากคำที่ใช้เรียกพี่สาวและน้องสาวของมารดา และแตกต่างไปจากคำเรียกพี่สาวและน้องสาวของบิดาของเรา สังคมส่วนใหญ่ที่ใช้คำเรียกญาติระบบญาติสายตรงเป็นสังคมที่มีการสืบเชื้อสายแบบสองฝ่ายเท่าๆกัน

1.3 ระบบการควบเข้ากันและการแยกออกเป็นสองสาย (Bifurcate-merging system) ระบบนี้จะมีการควบเข้ากันของญาติสายตรงกับญาติข้างเคียงที่เป็นเพศเดียวกันและอยู่ในชั่วคนเดียวกัน แต่จะแยกออกเป็นสองสายระหว่างฝ่ายบิดากับฝ่ายมารดาของเรา เช่น คำว่าบิดาจะควบเข้ากันกับพี่ชายหรือน้องชายของบิดา แต่จะแยกออกอย่างชัดเจนจากพี่ชายหรือน้องชายของมารดาของเรา สังคมที่มีการใช้ระบบคำเรียกญาติประเภทนี้ ส่วนมากจะเป็นสังคมที่มีการสืบเชื้อสายแบบสายเดียว (unilineal descent)

1.4 ระบบการแยกญาติสายข้างเคียงออกเป็นสองสาย (Bifurcate-collateral system) ระบบนี้จะแยกญาติสายข้างเคียงทั้งหมดในชั่วคนของบิดามารดาของตัวเราออกเป็นสองฝ่าย เช่น คำว่าบิดา จะมีคำศัพท์ที่ใช้เรียกแตกต่างกันไปจากพี่ชายหรือน้องชายของบิดา และแตกต่างกันไปจากพี่ชายหรือน้องชายของมารดาของตัวเรา ระบบคำเรียกญาติประเภทนี้ไม่ปรากฏว่ามีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระบบการสืบเชื้อสายแบบใดแบบหนึ่ง

2. ระบบคำเรียกญาติตามหลักการจัดจำพวกของลูกพี่ลูกน้อง แบ่งออกเป็น 6 ประเภทคือ

2.1 ระบบโอมฮาซา (Omaha system) ระบบนี้จะให้ความสนใจพิเศษแก่กลุ่มสมาชิกที่สืบเชื้อสาย มีการจำแนกคำเรียกญาติสำหรับสมาชิกที่สืบเชื้อสายฝ่ายบิดาของตัวเราให้แตกต่างกันออกไปในแต่ละชั่วคน สำหรับกลุ่มญาติฝ่ายชายของมารดาของตัวเรานั้นจะถูกเรียกด้วยคำศัพท์ที่เหมือนกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของชั่วคน สังคมที่ใช้ระบบคำเรียกญาติระบบนี้ส่วนใหญ่จะมีการสืบเชื้อสายแบบฝ่ายชาย (patrilineal descent)

2.2 ระบบโคร (Crow system) มีการควบเข้ากันของคำเรียกญาติคล้ายๆระบบโอมฮาซา จะแตกต่างกันตรงที่ระบบโครนั้นจะพบในสังคมที่สืบเชื้อสายทางฝ่ายมารดา (matrilineal descent) คือระบบโครจะให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่สมาชิกของกลุ่มญาติที่สืบเชื้อสายฝ่ายมารดา จึงจะมีการจำแนกความแตกต่างของคำเรียกญาติที่ใช้กับญาติที่สืบเชื้อสายฝ่ายมารดาในชั่วคนต่างๆ แต่ถ้าหากเป็นกลุ่มญาติที่สืบเชื้อสายฝ่ายมารดาของบิดา แล้วจะมีการควบกันเข้าของคำเรียกญาติในการใช้เรียกสมาชิกในชั่วคนต่างๆ นั่นคือจะใช้คำเรียกญาติโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของชั่วคน

2.3 ระบบอิโรควัวส์ (Iroquois system) มีการใช้ระบบเครือญาติระบบนี้เกือบจะทุกกลุ่มประชากรในโลกที่มีการสืบเชื้อสายแบบสายเดียว (unilineal descent) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบเชื้อสายฝ่ายบิดา ส่วนสังคมที่สืบเชื้อสายฝ่ายมารดาที่ถือปฏิบัติระบบคำเรียกญาติแบบนี้มีบ้างในจำนวนเล็กน้อย แต่ไม่ปรากฏในสังคมที่มีการสืบเชื้อสายแบบสองฝ่ายเท่ากัน (bilateral descent) ระบบนี้จะไม่มีการควบเข้ากันของคำเรียกญาติที่ใช้เรียกลูกพี่ลูกน้องแนวขวางของตัวเรากับญาติพี่น้องของตัวเราในชั่วคนที่อยู่สูงขึ้นไป 1 ชั่วคน ระบบนี้จะเน้นความแตกต่างระหว่างผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเชื้อสายของตัวเรากับกลุ่มคนที่ เป็นสมาชิกของกลุ่มเชื้อสายอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการควบเข้ากันของคำเรียกญาติที่ใช้เรียกพี่น้องร่วมบิดามารดาของตัวเรา และลูกพี่ลูกน้องแนวขนานของตัวเราที่มีเพศเดียวกัน

2.4 ระบบฮาวาย (Hawaiian system) เป็นระบบที่มีการใช้คำเรียกญาติที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับระบบอื่นทั้งหมด เพราะในระบบนี้ใช้คำศัพท์จำนวนน้อยและญาติพี่น้องทั้งหมดที่มีเพศเดียวกันที่อยู่ในชั่วคนเดียวกันจะถูกเรียกด้วยคำศัพท์คำเดียวกัน ระบบนี้จะแบ่ง

ชี้ว่าญาติทุกคนเป็นสมาชิกของกลุ่มร่วมมือ (corporate group) ที่ตัวเราเป็นสมาชิก ดังนั้นจึงไม่มีการจำแนกคำเรียกญาติที่ใช้ นอกจากชื่อบุคคลและเพศของบุคคลเท่านั้น ระบบฮาวายจะพบว่ามีการถือปฏิบัติในสังคมที่มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนแบบที่คู่สมรสเลือกได้ทั้งสองฝ่าย และมีระบบครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย

2.5 ระบบเอสกีโม (Eskimo system) ครอบครัวแบบหน่วยกลางเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุด จึงมีการจำแนกคำเรียกญาติเฉพาะบิดามารดา และพี่น้องร่วมบิดามารดาของตัวเราในครอบครัวหน่วยกลาง โดยแยกออกจากญาติอื่นๆทั้งหมด ส่วนญาติสายข้างเคียงไม่ว่าฝ่ายบิดาหรือมารดาก็ตาม ระบบนี้จะถือว่ามีความสำคัญพอกัน จึงไม่มีการจำแนกคำศัพท์ ญาติกลุ่มนี้จะถูกเรียกด้วยคำเรียกญาติคำเดียวกัน จะต่างกันก็เพียงเพศและชื่อบุคคลเท่านั้น สังคมที่ใช้ระบบนี้จะยึดหลักการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนหลังการสมรสเป็นแบบอิสระ (neolocal residence) โดยตั้งครอบครัวหน่วยกลางของตนเองมากกว่าที่จะไปอยู่กับครอบครัวขยายของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2.6 ระบบซูดาน (Sudanese system) เป็นระบบคำเรียกญาติที่ไม่มีการควบเข้ากันของคำเรียกญาติไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ในชื่อบุคคลของบิดามารดาของตัวเรา หรือในชื่อบุคคลของตัวเรากก็ตาม ระบบนี้จะมีคำเรียกญาติเฉพาะสำหรับที่จะใช้เรียกญาติแต่ละคนของตัวเรา ทำให้มองเห็นได้ชัดว่าญาติแต่ละคนมีสถานภาพทางเครือญาติที่แตกต่างกัน ระบบซูดานเป็นสังคมที่มีการสืบเชื้อสายแบบสายเดี่ยวฝ่ายบิดา

2.2.5 การแต่งงาน

เนื่องจากการแต่งงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบเครือญาติโดยตรง กล่าวคือการแต่งงานเป็นการทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางการเป็นญาติขึ้น นอกเหนือจากความสัมพันธ์ทางการเป็นญาติที่เกิดจากการสืบสายเลือด เนื่องจากในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของการเป็นญาติที่เกิดจากการแต่งงาน ซึ่งแสดงโดยคำเรียกญาติไม่พื้นฐานด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สำหรับวัตถุประสงค์ของการแต่งงานนั้นมีหลายประการ ตามที่ นิยพรรณ วรณศิริ (2540 : 60-61) กล่าวไว้คือ เพื่อรับรู้และยอมรับสิทธิในการมีความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์ และเพื่อผูกขาดคู่เพศสัมพันธ์ให้เห็นตัวตนได้ชัดเจนและแน่นอน เพื่อผลิตสมาชิกใหม่ให้กับสังคมหรือเพื่อกำเนิดบุตร เพื่อความร่วมมือในทุกๆทาง เพื่อสร้างครอบครัว เพื่อการสืบทอดสมบัติ เพื่อให้ทุกคน

ที่เกิดมาได้รู้จักตนเองและมีจุดยืนในสังคม เพื่อการเป็นทายาทที่ถูกต้องตามกฎหมายของสังคม (กฎหมายและประเพณี) และเพื่อการสืบทอดวงศ์สกุลให้ถาวรสืบต่อไป

นอกจากนี้ นิยพวรรณ ยังได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มที่จะแต่งงานด้วยว่ามีกฎเกณฑ์ทางสังคมอยู่ 2 แบบคือ การแต่งงานนอกกลุ่ม (Exogamy) คือการกำหนดให้บุคคลจะต้องเลือกคู่แต่งงานจากนอกกลุ่มเครือญาติ หรือนอกกลุ่มชุมชนของตนเองเสมอ และการแต่งงานในกลุ่ม (Endogamy) คือการกำหนดให้สมาชิกกลุ่มแต่งงานกับคนกลุ่มเดียวกัน ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกันที่ไม่ใช่กลุ่มเครือญาติ แต่ในบางสังคมก็มีการแต่งงานภายในเครือญาติ ซึ่งการแต่งงานภายในเครือญาตินี้มี 3 รูปแบบ รูปแบบแรกได้แก่ Levirate คือการที่น้องชายหรือพี่ชายของบุคคลแต่งงานกับภรรยาหม้ายของเขาเมื่อตัวของเขาตายไปก่อน เกิดขึ้นด้วยเหตุผลของการสืบต่อสายเครือญาติของทั้งสองฝ่ายต่อไป กรณีที่พี่ชายแต่งงานกับภรรยาหม้ายของน้องชายเรียกว่า Senior Levirate ส่วนกรณีที่น้องชายแต่งงานกับภรรยาหม้ายของพี่ชายเรียกว่า Junior Levirate รูปแบบที่สองได้แก่ Sororate คือการที่สามีเอน้องเมียมาเป็นภรรยาหม้าย เมื่อภรรยาของตนตายลง สาเหตุคือต้องการรักษาญาติเกี่ยวดองเอาไว้ และต้องการเอน้องเมียมาทำหน้าที่แม่ของลูก Sororate อีกประเภทหนึ่งได้แก่ Sororal Polygyny คือการที่ชายเอน้องเมียมาเป็นภรรยาหม้ายในขณะที่ภรรยาของเขายังอยู่ร่วมชายคาเดียวกันอยู่ รูปแบบที่สามได้แก่ Cousin Marriage คือการแต่งงานในกลุ่มญาติลูกพี่ลูกน้องตั้งแต่ชั้นที่ 1 ลงไป แบ่งออกเป็น Cross-cousin Marriage คือการที่ลูกพี่ลูกน้องคนละเพศของบิดามารดาแต่งงานกัน หรือที่เรียกว่าการแต่งงานกับลูกพี่ลูกน้องข้ามญาตินั่นเอง และ Parallel-cousin Marriage คือการแต่งงานระหว่างลูกพี่ลูกน้องที่มาจากพี่น้องของบิดามารดาซึ่งเป็นเพศเดียวกัน หรือที่เรียกว่าการแต่งงานกับลูกพี่ลูกน้องไม่ข้ามญาติ (นิยพวรรณ วรรณศิริ 2540 : 69-78)

สำหรับเรื่องของการตั้งถิ่นฐานของคู่สมรส สนิท สัมครการ (2519 : 13-14) กล่าวไว้ว่าแบ่งเป็น 5 แบบใหญ่ๆคือ

1. การตั้งถิ่นฐานตามฝ่ายชาย (Patrilocal residence) คือการที่ฝ่ายหญิงเมื่อแต่งงานแล้วจะต้องไปอยู่กับครอบครัวของฝ่ายชาย
2. การตั้งถิ่นฐานตามฝ่ายหญิง (Matrilocal residence) คือการที่ฝ่ายชายเมื่อแต่งงานแล้วจะต้องไปอยู่กับครอบครัวของฝ่ายหญิง
3. การตั้งถิ่นฐาน 2 ฝ่าย (Bilocal residence) มีหลักเกณฑ์ เมื่อแต่งงานแล้วคู่สมรสจะไปอยู่กับครอบครัวของฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงก็ได้แล้วแต่สถานการณ์ต่างๆ
4. การตั้งถิ่นฐานตามลุง (Avunculocal residence) คือการที่คู่สมรสจะไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในบ้านลุง ซึ่งเป็นพี่ชายของแม่สามี

5. การตั้งถิ่นฐานใหม่ (Neolocal residence) คือการที่คู่สมรสเลือกที่จะไปตั้งถิ่นฐานครอบครัวของตนเอง

2.3 การศึกษาลักษณะครอบครัว และเครือญาติของชาวมุสลิม

จุดประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ครอบครัว และเครือญาติของชาวมุสลิมคือ เพื่อที่จะทำให้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะของครอบครัว และการให้ความสัมพันธ์กับเครือญาติของชาวมุสลิมว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งมีประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

2.3.1 หน้าที่ของบุคคลภายในสถาบันครอบครัวอิสลาม

ศาสนาอิสลามได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัวไว้อย่างละเอียด ผลงานการศึกษาที่เกี่ยวกับสถาบันครอบครัวของอิสลามจึงมีการกล่าวถึงหน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัวไว้คล้ายคลึงกัน เช่นที่ จินตนา ,นามแฝง (2520 : 295-297) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของบุคคลภายในสถาบันครอบครัวอิสลามไว้ว่า กฎของศาสนาอิสลามนั้นกำหนดให้สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำมาหากิน และจัดหาสิ่งจำเป็นให้กับภรรยาและบุตร พร้อมทั้งปกป้องภรรยาและบุตรจากเหตุการณ์ต่างๆในชีวิต กำหนดให้สตรีเป็นผู้จัดการกิจการบ้านเรือน อบรมและเลี้ยงดูบุตร พร้อมทั้งให้ความสุขและทำหน้าที่ให้กำลังใจแก่สามีและบุตรอย่างดีที่สุด อิสลามไม่ต้องการให้สตรีทำงานทั้งสองด้านคือ เลี้ยงดูบุตร ทำงานบ้าน พร้อมทั้งออกไปทำมาหากินนอกบ้านด้วย เพราะถือว่าเป็นการไม่ยุติธรรมอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นอิสลามจึงได้แบ่งหน้าที่ระหว่างเพศไว้ด้วย สำหรับหน้าที่ของบุตรคือต้องเคารพและเชื่อฟังบิดามารดา เมื่อเติบโตขึ้นให้รับใช้บิดามารดา และจัดหาสิ่งจำเป็นให้ท่าน เพื่อที่จะให้การจัดการบ้านเรือนเป็นอย่างดีและเพื่อให้ครอบครัวมีระเบียบ

ผลงานการศึกษาของ อารง สุทธศาสตร์ (2543 : 150-154) ที่กล่าวถึงหน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัวอิสลามไว้ว่า ระบบครอบครัวอิสลามได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัวไว้อย่างชัดเจนว่าสามีคือผู้นำครอบครัว ส่วนภรรยาและบุตรคือผู้ตาม อิสลามส่งเสริมให้สตรีรับผิดชอบดูแลกิจการภายในครอบครัว และอบรมขัดเกลาบุตร ส่วนสามีให้ประกอบอาชีพหารายได้มาดูแลปกป้องครอบครัว เรื่องเกี่ยวกับสถานภาพการเป็นผู้นำและผู้ตามในครอบครัวนั้น อิสลามมิได้

มองว่าเป็นสิทธิที่แตกต่างกันระหว่างเพศ แต่มองว่าเป็นหน้าที่ที่แตกต่างกันระหว่างเพศทั้งสองมากกว่า

ในเรื่องของการเลี้ยงดูบุตร การเลี้ยงลูกที่ดีและสร้างสรรค์ควรเน้นในเรื่องหน้าที่ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ได้แก่ การให้ความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าในชีวิต และควรเน้นการอบรมในเรื่องหน้าที่ของลูกที่พึงมีต่อพ่อแม่ ซึ่งได้แก่ ความกตัญญูรู้คุณ ความเคารพอ่อนน้อม ความเห็นอกเห็นใจ การอยู่ในโอวาทตลอดจนความช่วยเหลือเท่าที่ตนจะทำได้ เพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ (อารง สุทธาศาสตร์ 2543 : 156)

นอกจากนี้ยังมีผลงานการศึกษาของ เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2531 : 236-237) ที่กล่าวถึงสถาบันครอบครัวของอิสลามไว้ว่า อิสลามได้กำหนดสถานภาพ บทบาท และบรรทัดฐานเรื่องครอบครัวไว้อย่างละเอียด เพราะอิสลามให้ความสำคัญแก่สถาบันนี้อย่างยิ่ง ครอบครัวมุสลิมตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้รับหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหรือถ่ายทอดระเบียบทางสังคม และวัฒนธรรมอิสลามให้แก่คนในครอบครัว ซึ่งกระทำได้ 2 วิธีคือการถ่ายทอดโดยตรง ได้แก่ การสอน และการถ่ายทอดโดยทางอ้อม ได้แก่ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ซึ่งย่อมจะมีอิทธิพลหรือได้ผลมากกว่าการถ่ายทอดโดยตรง เพราะเป็นการแสดงออกที่ซ้ำๆ ต่อเนื่องและเห็นได้ด้วยตา โดยเสาวนีย์ได้ให้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมอิสลามไว้ว่า "หมายถึงวิถีการดำเนินชีวิต หรือรูปแบบของพฤติกรรมตลอดจนสิ่งสร้างสรรค์ต่างๆ ที่นำมาจาก หรืออยู่ในขอบข่ายของคัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะห์¹ของท่านศาสดามูฮัมมัด (ศ็อลฯ)²" วัฒนธรรมอิสลามมีที่มาที่สำคัญ 2 ทางคือ จากพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮ์)³ โดยทางพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน และจากท่านศาสดามูฮัมมัด (ศ็อลฯ) โดยทางซุนนะห์คือคำสั่งสอนและแบบฉบับของท่าน

เนื่องจากวัฒนธรรมอิสลามมิได้มีที่มาจากมนุษย์เหมือนวัฒนธรรมอื่นๆ แต่มีที่มาจากพระผู้เป็นเจ้าอัลลอฮ์ (ซุบฮ์) เป็นสำคัญ และส่วนหนึ่งมาจากท่านศาสดา (ศ็อลฯ) ดังนั้นวัฒนธรรมอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการอิสลามจึงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตาม

¹ ซุนนะห์ หมายถึง จริยวัตรหรือการปฏิบัติตนของท่านศาสดา คำสั่งสอน และคำชี้ขาดในปัญหาใดปัญหาหนึ่งของท่านศาสดา (ศ็อลฯ) ตลอดจนคำกล่าวและการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดท่าน ที่ท่านได้ให้การรับรองหรือไม่คัดค้าน

² ศ็อลฯ เป็นคำย่อของ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม แปลว่า "ความโปรดปรานแห่งอัลลอฮ์และความสันติสุขจะมีแต่ท่าน" เป็นคำสรรคุดีที่ใช้หลังนามของท่านศาสดามูฮัมมัด

³ ซุบฮ์ เป็นคำย่อของ ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา แปลว่า "ความบริสุทธิ์และความสูงส่งยิ่งแก่พระองค์" เป็นคำสรรคุดีใช้หลังพระนามของพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาอิสลามโดยเฉพาะ

ค่านิยมของคนในสังคม ฉะนั้นวัฒนธรรมอิสลามจึงถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมที่แข็งและสังคมมุสลิมเป็นสังคมปิด

เสาวนีย์ยังกล่าวต่อไปอีกว่า เมื่ออิสลามคือวัฒนธรรมหรือวิถีในการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมทุกพฤติกรรมของมุสลิม ฉะนั้นการปฏิบัติตามวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานอิสลาม จึงเป็นการถ่ายทอดหรือสั่งสอนให้แก่คนในครอบครัวไปด้วยโดยอัตโนมัติ การถ่ายทอดโดยตรงกับโดยทางอ้อมจะต้องไม่ปฏิบัติสวนทางกัน คือการถ่ายทอดโดยตรงในเรื่องต่างๆจะมีน้ำหนักหรือได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อสิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และเครือญาติสั่งสอนนั้นตรงกับปฏิบัติ นอกจากนั้นจากการที่อิสลามไม่มีสถาบันนักบวช ดังนั้นภาระหน้าที่ในการอบรมบุคคลในครอบครัวจึงย่อมอยู่กับพ่อแม่และทุกคนในครอบครัว (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2531 : 226-227)

2.3.2 วัตถุประสงค์ของการมีครอบครัวของศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์ของการมีครอบครัวของศาสนาอิสลามตามที่ อารง สุทธศาสตร์ (2543 : 134-135) ได้กล่าวไว้มีทั้งสิ้น 7 ประการคือ 1) มีไว้เพื่อสนองความต้องการทางเพศและอารมณ์ 2) เพื่อเป็นคู่วิตร่วมทุกข์สุข 3) เพื่อผลิตบุตรหลานให้เป็นสมาชิกของสังคมต่อไป 4) เพื่ออบรมขัดเกลาบุตรให้เป็นคนดีมีศีลธรรมในสังคม 5) เพื่อการสร้างสรรค์ และความเจริญงอกงามแห่งชีวิต 6) เพื่อให้ความสง่างาม และ 7) เพื่อป้องกันการผิดประเวณีซึ่งเป็นบาปร้ายแรง

2.3.3 การแต่งงานในทรรศนะของอิสลาม

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนแต่งงาน อิมรอน มะลูลิม (2524 : 88-100) ได้กล่าวถึงการแต่งงานในทรรศนะของอิสลามไว้ว่า การที่มนุษย์จำเป็นต้องมีคู่ครองนั้น เหตุผลที่สำคัญที่กล่าวไว้ในอัลกุรอานคือ เพื่อต้องการที่จะให้มนุษย์ทั้งหลายได้ตระหนักถึงความเป็นมนุษย์และความเป็นตัวของตัวเอง การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเป็นสังคมจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นปึกแผ่น พระผู้เป็นเจ้าจึงส่งเสริมให้มนุษย์แต่งงานกัน เนื่องจากสามีภรรยาหลังการใช้ชีวิตร่วมกันแล้วจะก่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน การแต่งงานหรือการสมรสจึงถือเป็นวัฒนธรรมของอิสลามอย่างหนึ่งที่มุสลิมจำเป็นต้องประพฤติโดยเคร่งครัด

การหย่าร้างในศาสนาอิสลามนั้น เป็นสิ่งที่อนุมัติให้กระทำได้ แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ดังคำกล่าวที่ศาสนาดอกกล่าวไว้ว่า "สิ่งที่พระเจ้าทรงรังเกียจที่สุดนั้นคือการหย่า"

สำหรับเรื่องการมีภรรยาหลายคนในอิสลามนั้นเป็นสิ่งที่ศาสนาไม่ส่งเสริมให้กระทำ แต่เป็นข้ออนุโลมและอนุญาตให้เฉพาะผู้ที่มีความจำเป็นเท่านั้น เช่นในกรณีที่ภรรยาเป็นหมันไม่สามารถมีบุตรได้ แต่สามีต้องการมีบุตร ภรรยาเป็นโรคที่ไม่มีทางรักษาหาย เจ็บป่วยบ่อยๆครั้งละนานๆ โดยที่สามีไม่อาจอดทนเรื่องเพศได้ ภรรยาไม่สามารถให้ความสุขต่างๆได้สมบูรณ์ หรือกรณีที่เกิดแพทย์วินิจฉัยว่าการหลับนอนจะทำให้เกิดอันตราย เป็นต้น การอนุญาตให้ชายมีภรรยาได้ 4 คนในศาสนาอิสลามนั้น มีเหตุผลสำคัญคือเพื่อปกป้องหรือยกฐานะของสตรีมิให้ตกอยู่ในฐานะเมียน้อยหรือนางบำเรอ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปมด้อยอันจะนำไปสู่การเกิดปัญหาสังคม หรือในยามสงครามที่ผู้ชายล้มตายเป็นจำนวนมาก จำนวนผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ทำให้หญิงขาดคู่ครองและแม่หม้ายขาดที่พึ่ง จึงจำเป็นที่จะต้องหาคนมาอุปการะเลี้ยงดู การอนุมัติให้มีภรรยาได้มากกว่า 1 คนสามารถกระทำได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคือ ค่าครองชีพรวมทั้งค่าอาหาร เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย จะต้องจ่ายให้ยุติธรรมที่สุด อย่าได้สร้างความกระทบกระเทือนหรือปัญหาใดๆให้แก่ภรรยาคนใดคนหนึ่ง ห้ามแสดงอาการใดๆที่สื่อให้เห็นว่าสามีมีความรักต่อคนหนึ่งคนใดมากกว่าอีกคนหนึ่ง ต้องค้างคืนกับภรรยาแต่ละคนเท่าๆกัน จะต้องยกฐานะภรรยาทุกคนอย่างออกหน้าออกตาและทัดเทียมกัน และจะต้องไม่มีคำว่าเมียน้อย-เมียหลวง ถ้าไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขทั้งหมดนี้ แสดงว่ายังขาดความยุติธรรม ศาสนาห้ามกระทำเด็ดขาด

นอกจากนี้ผลงานของ อารง สุทธศาสตร์ (2543 : 137-164) ยังได้กล่าวถึงการแต่งงานในทรรศนะของอิสลามไว้เช่นกันว่า การเลือกคู่ครองในสังคมแบบอิสลามนั้นจะกระทำโดยพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่จัดหาให้ แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับความยินยอมจากหนุ่มสาวเองเป็นสำคัญ การจับแต่งงานหรือการคลุมถุงชนเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้ในศาสนาอิสลาม การแต่งงานโดยวิธีที่ญาติผู้ใหญ่จัดหาให้นี้นอกจากจะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงแล้ว ยังเป็นการประสานความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติทั้งสองฝ่ายอีกด้วย

โดยหลักการทั่วไปแล้ว อิสลามส่งเสริมให้สมรสแต่เนิ่นๆ โดยยึดการบรรลุศาสนภาวะเป็นเกณฑ์ คืออายุ 15 ปีบริบูรณ์สำหรับผู้ชายและการเริ่มมีประจำเดือนสำหรับผู้หญิง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันบาปทางเพศเป็นสำคัญ เงื่อนไขสำคัญสำหรับฝ่ายชายในการแต่งงานคือจะต้องมีความพร้อมในการเงินที่จะสามารถเลี้ยงดูภรรยาของตนได้ตามอัตภาพ ในด้านความแตกต่างเรื่องอายุระหว่างคู่สมรสนั้น อิสลามไม่ได้ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ในเรื่องของการให้สินสอดแก่ฝ่ายหญิงอิสลามมิได้มีการกำหนดที่แน่นอนตายตัว ในเรื่องของการหย่าร้าง อิสลามก็อนุญาตให้หย่าร้างกันโดยดีและยุติธรรม แต่ทั้งนี้การหย่าร้างก็เป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาในศาสนาอิสลาม

อิสลามส่งเสริมครอบครัวขยายมากกว่าครอบครัวเดี่ยว กำหนดให้มุสลิมรักษาความสัมพันธ์กับเครือญาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพ่อแม่ของตน ยิ่งลูกหลานแสดงความใกล้ชิดและดูแลเอาใจใส่มากเท่าใด ยิ่งเป็นบุญกุศลและเป็นมงคลแก่ครอบครัวมากเท่านั้น

นอกจากนี้ อารง ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับระบบครอบครัวอิสลามว่าเป็นระบบสายกลาง คือไม่ใช่ระบบสามีเดียวภรรยาเดียว (monogamy) และไม่ใช่ระบบสามีเดียวภรรยาหลาย (polygamy) แต่เป็นระบบที่ยืดหยุ่นระหว่างระบบทั้งสอง กล่าวคือ อิสลามไม่ได้ส่งเสริมให้ชายมีภรรยาเกินหนึ่งคนตามอำเภอใจ แต่อนุญาตให้มีได้โดยมีเงื่อนไข 2 ประการคือ ชายจะต้องสามารถให้ความเป็นธรรมอย่างเคร่งครัดแก่ภรรยาทุกคน และถึงแม้ชายจะสามารถให้ความเป็นธรรมแก่ภรรยาทุกคนก็ตาม ศาสนาอนุญาตให้มีได้ไม่เกิน 4 คนในเวลาเดียวกัน

2.3.4 กฎเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัวอิสลาม

สำหรับกฎเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัว จินตนา , นามแฝง (2520 : 299-302) กล่าวว่า ศาสนาอิสลามกำหนดกฎเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัวไว้ 4 ประการคือ

- 1.ห้ามการแต่งงานระหว่างผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันโดยธรรมชาติ หรือมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกันทางสายเลือด ได้แก่ มารดากับบุตร บิดากับบุตร พ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง แม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง พี่ชายกับน้องสาว พี่เลี้ยงกับน้องเลี้ยง ลูกทางบิดาหรืออากับหลาน แมยายกับลูกเขย พ่อสามีกับลูกสะใภ้

- 2.กฎของอิสลามสนับสนุนการแต่งงานระหว่างครอบครัวซึ่งเป็นญาติกัน แต่ไม่ได้มีความเกี่ยวพันใกล้ชิดทางสายเลือดกัน เพื่อให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองครอบครัวผูกพันใกล้ชิดกันมากขึ้นอีก

- 3.มุสลิมได้รับการอบรมให้ให้ความเคารพและซื่อสัตย์ต่อญาติพี่น้อง หากญาติเป็นคนจนหรือตกอยู่ในความเดือดร้อน เป็นหน้าที่ของญาติที่ร่ำรวยและรุ่งเรืองจะต้องให้ความช่วยเหลือ

- 4.กฎหมายอิสลามได้กำหนดหลักการรับมรดกไว้ว่า ทรัพย์สินสมบัติที่ผู้ตายทิ้งไว้จะรวมไว้ที่หนึ่งที่ได้ไม่ได้ ให้แบ่งปันในระหว่างญาติใกล้ชิดที่สุดก่อน แล้วจึงมอบให้แก่ญาติสนิทรองลงมา

2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม

จุดประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักการของศาสนาอิสลามคือ เพื่อที่จะได้ทราบและเข้าใจว่าศาสนาอิสลามมีหลักการอย่างไร และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมอย่างไรบ้าง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการตีความวัฒนธรรมมุสลิมที่สะท้อนในคำเรียกญาติในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ศาสนาอิสลามมีโครงสร้างที่สำคัญ 2 ประการ ตามที่ เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2527 : 27-28) กล่าวไว้คือ

1) หลักความศรัทธาหรือรูกันอ์หม่าน มี 6 ประการ ได้แก่

- 1.1 ศรัทธาว่ามีพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้นคืออัลลอฮ์ (ซุบฮ์ฯ)
- 1.2 ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮ์⁴
- 1.3 ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ที่พระเจ้าประทานมาแก่มนุษยชาติ โดยมีคัมภีร์อัลกุรอานเป็นเล่มสุดท้าย
- 1.4 ศรัทธาในบรรดาศาสนทูตจากพระเจ้า โดยมีศาสดามูฮัมมัด (ศ็อลฯ) เป็นคนสุดท้าย
- 1.5 ศรัทธาในวันพิพากษาหรือวันสิ้นโลกว่ามีจริง
- 1.6 ศรัทธาในกฎกำหนดสภาพการณ์จากพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า

2) หลักการปฏิบัติหรือรูกันอิสลาม มี 5 ประการ ได้แก่

- 2.1 การปฏิญาณตนว่า "ข้าฯขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และแท้จริงมูฮัมมัดคือศาสนทูตของพระองค์" ซึ่งการปฏิญาณมิได้หมายความว่าเพียงการกล่าวถ้อยคำเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการประพฤติของมุสลิมผู้นั้นต้องเป็นไปตามบัญญัติที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะห์ของท่านศาสดามูฮัมมัด (ศ็อลฯ)
- 2.2 ในรอบ 1 ปี มุสลิมจะต้องถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือนคือเดือนรอมฎอน⁵
- 2.3 การปฏิบัติละหมาดวันละ 5 เวลา การละหมาดที่ดีที่ได้รับผลบุญมากขึ้นคือการละหมาดรวมกัน (ญุมอ์ฮ์) โดยมีคนหนึ่งเป็นผู้นำ (อิหม่าม) และดีที่สุดคือการละหมาดที่มัสยิด

⁴ มลาอิกะฮ์ คือบรรดาปวงเทพ (ไม่ใช่เทวดาและไม่ใช่มนุษย์) ซึ่งมีหน้าที่ต่าง ๆ กัน เช่น เป็นผู้บันทึกความดีความชั่วของมุสลิมแต่ละคน เป็นผู้จดวิญญาณออกจากร่างมนุษย์ เป็นผู้เป่าสังข์ในวันสิ้นโลก

⁵ เดือนรอมฎอน คือเดือนที่ 9 ของปีอิสลาม เดือนนี้ของแต่ละปีเป็นระยะเวลาที่มุสลิมทั่วโลกถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือน และเนื่องจากปีอิสลามนับตามจันทรคติ ดังนั้นเดือนรอมฎอนจึงอยู่ในช่วงฤดูต่าง ๆ กัน

2.4 บริจาคชะกาต คือการบริจาคเงินทองหรือทรัพย์สินแก่ผู้ที่ควรได้รับตามอัตราที่กำหนดไว้ใน ศาสนบัญญัติ เช่น ร้อยละ 2.5

2.5 การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่นครมักกะห์ สำหรับผู้ที่มีความสามารถพอ คือมีสุขภาพแข็งแรง มีค่าใช้จ่ายโดยไม่ต้องเป็นหนี้ และต้องได้รับอนุญาตจากครอบครัว

นอกจากหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติดังกล่าวนี้ มุสลิมยังมีสิ่งที่จะต้องปฏิบัติและละเว้นอีกมากมายตามศาสนบัญญัติ ทั้งนี้เพราะในคัมภีร์อัลกุรอานมิได้มีแต่เฉพาะคำสอนในเรื่องความประพฤติและศีลธรรมเท่านั้น แต่รวมถึงทุกด้านของชีวิตมนุษย์ที่จำต้องเกี่ยวข้องกับทั้งทางโลกและทางธรรม เพราะอิสลามถือว่าธรรมต้องแทรกอยู่ตลอดเวลาในการมีชีวิตอยู่บนโลก อิสลามมิได้สอนให้มนุษย์เลือกกระหว่างทางโลกหรือทางธรรม แต่ต้องปฏิบัติไปด้วยกันอย่างเหมาะสม อัลกุรอานจึงมีทั้งเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม สังคม การเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย การครองบ้านครองเรือน ฯลฯ

2.5 ทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis)

จุดประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคือ เพื่อที่จะได้ทราบและเข้าใจว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบคืออะไร มีหลักการและแนวคิดอย่างไร เพื่อที่จะได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ยูจิน เอ ไนดา (Nida 1979 : 14-67) กล่าวไว้ว่า “ไม่มีคำในภาษาใดที่มีความสัมพันธ์ของความหมายแบบหนึ่งต่อหนึ่ง คำๆหนึ่งอาจมีความหมายได้หลายความหมาย” ในการศึกษาความหมายของคำนั้น ไนดาได้กล่าวถึงหลักการสำคัญไว้ 2 ประการคือ

1. ความหมายของคำนำมาแจกแจงเป็นส่วนความหมายย่อยได้ ส่วนย่อยเหล่านี้เรียกว่า วรรณลักษณะ (Semantic Feature หรือ Semantic Component) ดังนั้นในการวิเคราะห์ความหมายของคำ จึงต้องแยกความหมายของคำออกเป็นความหมายย่อย จนกระทั่งถึงความหมายที่แสดงความแตกต่างของคำนั้นกับคำอื่น เช่น คำว่า “man” มีความหมายต่างจากคำว่า “woman” โดยเมื่อนำคำทั้ง 2 มาแยกความหมายย่อย แล้วจะเห็นความแตกต่างที่ความหมายย่อยสุดท้ายคือ ความหมายที่แสดงเพศ ในคำว่า “man” มีความหมายที่แสดงเพศชาย [+male] ในขณะที่ “woman” มีความหมายที่ไม่ได้แสดงเพศชาย [-male] ดังตัวอย่าง

Man	=	+ Human	+ Adult	+ male
Woman	=	+ Human	+ Adult	- male

2. อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้น จะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว กล่าวคืออรรถลักษณะเป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่างๆ โดยอรรถลักษณะที่ทำให้ความหมายของคำแต่ละคำมามีความสัมพันธ์กันหรือมีความหมายร่วมกัน เรียกว่า Common Feature หรือ Common Component และอรรถลักษณะที่ทำให้ความหมายของคำแต่ละคำแตกต่างกัน เรียกว่า Diagnostic Feature หรือ Diagnostic Component เช่น คำว่า walk , run , hop , skip และ crawl มีความหมายย่อยที่เป็นความหมายร่วมกัน (Common Component) คือหมายถึงคำที่แสดงการเคลื่อนไหวเหมือนกัน

ในการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษานั้น ในตา กล่าวว่ คำบางคำมีความสัมพันธ์ทางความหมายใกล้ชิดกันมาก และบางคำมีความสัมพันธ์ทางความหมายน้อยมากหรือไม่มีเลย ตัวอย่างคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาก เช่น ชุดคำเรียกญาติ (Kinship Term) ได้แก่คำว่า father , mother , uncle , aunt , brother , sister , son , daughter , nephew , niece , cousin เป็นต้น ชุดคำทั้งหมดนี้มีอรรถลักษณะที่มีลักษณะร่วมกัน (Common Component) คือเป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลที่สัมพันธ์กันโดยทางสายเลือดหรือการแต่งงาน และมีอรรถลักษณะที่มีลักษณะต่างกัน (Diagnostic Component) ที่ทำให้คำแต่ละคำมีความหมายแตกต่างกัน เช่น คำว่า father ต่างจากคำว่า mother ในเรื่องของเพศ (sex) ในขณะที่คำว่า father จะต่างจากคำว่า son ในเรื่องของรุ่นอายุ (generation) และต่างจากคำว่า uncle ในเรื่องของสายเลือด (lineality) ในที่นี้จะเห็นได้ว่าคำว่า father มี 3 diagnostic components ได้แก่ sex , generation และ lineality

ตัวอย่างคำที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายน้อยมากหรือไม่มีเลย ได้แก่ คำว่า school ซึ่งมี 2 ความหมายคือ หมายถึงสถาบันทางการศึกษา และหมายถึงกลุ่มของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ใต้น้ำ จะเห็นได้ว่าความหมายทั้ง 2 ความหมายไม่มีองค์ประกอบทางความหมายที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเลย

เกี่ยวกับอรรถลักษณะที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ในตา (Nida , 1979) แบ่งอรรถลักษณะตามคุณสมบัติออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อรรถลักษณะบ่งความแตกต่าง (Distinctive Feature) ซึ่งเป็นทวิลักษณะ แสดงค่าเป็นบวกหรือลบ เช่น [+male] [-male] และอรรถลักษณะแบบพรรณนา (Descriptive Feature) ซึ่งไม่เป็นทวิลักษณะ อาจใช้เครื่องหมาย + เพียงอย่างเดียวหรืออาจไม่ใช่เครื่องหมายเลยก็ได้ เช่น [G+1] เป็นต้น

เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้มีผู้นำไปใช้วิเคราะห์เรื่องต่างๆ เช่น งานวิจัย ความหมายแฝงของคำว่า "ผู้หญิง" ในภาษาไทยของ สุภา อังสุวรรณานนท์ (2527) งานวิจัยคำ ลักษณะนามของ นฤมล จันทรสุมวงศ์ (2528) ของ จิราภัทร ลิ้มปิชาติ (2534) และของปิยวลี ยิ่ง สวัสดิ์ (2534) งานวิจัยคำรึ้นหูในภาษาไทยของ แก้วใจ จันทรเจริญ (2533) งานวิจัยคำเรียกกรวด ของ อัญชลิกา ผาสุขกิจ (2543) ยิ่งไปกว่านั้นยังมีผู้นำวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบไปใช้ในการ วิเคราะห์คำเรียกญาติอีกด้วย ได้แก่ งานวิจัยคำเรียกญาติภาษาไทยของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) และ Prasithrathsint 2000 ซึ่งนับว่าเป็นต้นแบบของการนำวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติในสังคมไทย และเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลดี ดังจะ เห็นได้จากงานวิจัยในลำดับต่อมาที่มีผู้นำวิธีการศึกษาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการศึกษา เช่น ในงานวิจัยคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2535) งานวิจัยคำเรียกญาติ ภาษาจีนฮกเกี้ยนของ ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2536) รวมถึงงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติของชาวไทย มุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานครของผู้วิจัยเองด้วย สำหรับรายละเอียดของงานวิจัย เรื่องคำเรียกญาติดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอไว้ในหัวข้อที่ 2.6.2

2.6 การศึกษาระบบเครือญาติและคำเรียกญาติในสังคมไทย

จุดประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบเครือญาติและคำเรียก ญาติในสังคมไทยคือ เพื่อจะได้ทราบว่าในสังคมไทยมีการศึกษาระบบเครือญาติและคำเรียกญาติ ไว้อย่างไรบ้าง ซึ่งจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาระบบเครือญาติและคำเรียกญาติใน งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานครได้ต่อไป ซึ่ง สามารถแยกเป็นประเด็นต่างๆได้ดังต่อไปนี้

2.6.1 ระบบครอบครัวและเครือญาติของสังคมไทย

ลักษณะทั่วไปของระบบครอบครัวและเครือญาติในสังคมไทย ตามที่ จวีวรรณ วรรณประเสริฐ (2522 : 68-70) ได้ทำการศึกษาไว้ นั้น มีลักษณะคือ ครอบครัวไทยส่วนใหญ่เป็น ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) นิยมมีคู่สมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) และนิยม สมรสนอกตระกูล (Exogamy) คู่สมรสไทยส่วนใหญ่จะสร้างเรือนหอหรือเข้าบ้านอยู่อิสระ (Neo-local residence) ระบบเครือญาติของครอบครัวไทยถือว่าญาติทั้งฝ่ายบิดาและมารดามีความ สำคัญเท่าเทียมกัน (Bilateral kinship) และถือว่าสามีเป็นใหญ่หรือมีความสำคัญกว่าฝ่ายภรรยา

(Patriarchal kinship) ครอบครัวไทยมีความสัมพันธ์ทางโลหิตอย่างเหนียวแน่น แต่มีข้อห้ามทางเพศระหว่างผู้ที่มีความสัมพันธ์กันในฐานะที่เป็นบิดา มารดา และบุตร และพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา นอกจากนี้ชายและหญิงไทยยังนิยมรักเพศตรงข้ามที่มีความคล้ายคลึงกันกับตนในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆด้าน (Homogamy)

นอกจากผลงานการศึกษาเกี่ยวกับระบบครอบครัวและเครือญาติของสังคมไทยโดยทั่วไปแล้ว ยังมีผลงานการศึกษาของ ปิยนารถ บุณนาค และ มรรยาท กิจสุวรรณ (2523) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์ค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ.2325-2394) : ระบบเครือญาติ การแต่งงานและครอบครัว" จำแนกตามชนชั้นคือชนชั้นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมและบรรทัดฐานในระบบเครือญาติ การแต่งงานและครอบครัว เพื่อจะสะท้อนให้เห็นวิถีความคิดและพฤติกรรมของคนไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อีกทั้งเพื่อให้เป็นแนวทางให้เห็นแนววิวัฒนาการของระบบครอบครัวของคนไทยในอดีต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับระบบครอบครัวของคนไทยในปัจจุบันได้ในภายหลัง

ผลการวิจัยพบว่าค่านิยมและบรรทัดฐานในระบบการแต่งงาน และครอบครัวของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงและแตกต่างกันดังนี้ ในระบบการแต่งงานชนชั้นผู้ปกครองคือกษัตริย์จะทรงแต่งงานภายในวงศ์ได้ แต่ในชนชั้นผู้ถูกปกครองเนื่องจากมีบรรทัดฐานปรากฏในกฎหมายตราสามดวงถึงการลงโทษสถานหนักหากมีการสมสู่ระหว่างเครือญาติใกล้ชิด ทำให้แนวทางการวิเคราะห์สรุปไปในทิศทางที่ว่าเป็นการสมรสนอกวงศ์ ส่วนพิธีกรรมนั้นนั้นปรากฏหลักฐานชัดเจนถึงขั้นหมากหมั้นและการปรับโดยใช้ขันหมากเป็นหลัก

ส่วนค่านิยมในแบบของการแต่งงานนั้นจะสะท้อนค่านิยมของชนทุกชั้นในสมัยนั้นสองประการคือ ฝ่ายชายต้องการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนและต้องการให้ฝ่ายหญิงมีสามีเพียงคนเดียว และฝ่ายหญิงมีค่านิยมในการแต่งงานแบบผัวเดียวเมียเดียว ในทางปฏิบัติจริงหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงว่าชนชั้นปกครองมีแบบการแต่งงานเป็นแบบมากภรรยา เช่นเดียวกับชนชั้นสามัญตามที่ปรากฏในขุนช้างขุนแผน นอกจากนี้แล้วในสมัยนี้ยังมีการห้ามการแต่งงานกับชนต่างชาติ มีการกำหนดโทษจำคุกถึงตายอีกด้วย ในด้านที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานนั้น ธรรมเนียมไทยสืบทอดมาแต่สมัยอยุธยาคือ หากเป็นกษัตริย์หรือชนชั้นสูง ฝ่ายชายจะสู้อหญิงและมาอยู่กับฝ่ายชาย ส่วนชนชั้นกลางและไพร่แล้ว ชายต้องปลูกเรือนหอในบริเวณบ้านฝ่ายหญิงหรืออาศัยอยู่กับบิดามารดาฝ่ายหญิงก่อนระยะเวลาหนึ่ง จึงจะแยกเรือนเป็นอิสระได้ ส่วนการหย่าร้างของไทยเป็นการตกลงกันทั้งสองฝ่าย มีการแลกหนังสือสำคัญต่อหน้าผู้ใหญ่ก็ถือว่าหย่าร้างกันแล้ว

ส่วนในด้านระบบครอบครัวของไทยนั้น สำหรับชนชั้นผู้ปกครองจะแสดงลักษณะครอบครัวผสมอย่างเด่นชัด โดยวิเคราะห์จากรูปแบบพระราชวังและวัง ทั้งยังมีลักษณะเป็นครอบครัวสร้างใหม่ ทั้งนี้เพราะตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่และเงินให้พระราชวงศ์สร้างวังเป็นกรณีๆไป และจะมีลักษณะเป็นครอบครัวผสมและครอบครัวขยายตามมา เพราะเชื้อพระวงศ์ส่วนมากทรงมีพระชายาหลายองค์ และทรงรับเอาเจ้าจอมมารดามาประทับอยู่ด้วย สำหรับชนชั้นสามัญก็มีลักษณะเป็นครอบครัวขยายในระยะเริ่มแรกคือมีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ร่วมกัน และต่อมาสร้างเป็นครอบครัวใหม่และครอบครัวผสมในภายหลัง ในด้านอำนาจของครอบครัว หญิงไทยได้รับความยกย่องจากสามีให้อำนาจว่ากล่าวภายในกิจการครอบครัว ส่วนในด้านนิตินัยนั้นกฎหมายให้อำนาจแก่สามีในการจัดการมรดก ทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งยังมีอำนาจขายภรรยาและบุตรได้อีกด้วย ในขณะที่ภรรยาไม่มีสิทธิที่จะกระทำเช่นนั้น

ผลจากการศึกษาเรื่องระบบเครือญาติได้ข้อสรุปว่า ระบบเครือญาติของชนชั้นผู้ปกครองและชนชั้นผู้ถูกปกครองมีลักษณะโครงสร้างใหญ่เช่นเดียวกันคือ การสืบสายญาติเป็นไปอย่างกว้างขวาง มีการนับญาติของทั้งฝ่ายพ่อ ฝ่ายแม่ ญาติทางสายโลหิต ญาติโดยการแต่งงาน รวมถึงญาติสมมติหรือญาติขยายวงศ์ด้วย ซึ่งเป็นผลให้เครือญาติของคนไทยขยายตัวเป็นวงกว้าง มีปัญหาการนับลำดับญาติ และก่อให้เกิดปัญหาผูกพันอันเนื่องมาจากพันธะของความเป็นเครือญาติ

2.6.2 คำเรียกญาติในสังคมไทย

นอกจากการศึกษาเครือญาติในสังคมไทยโดยพิจารณาจากระบบเองแล้ว ยังมีการศึกษาจากคำเรียกญาติอีกด้วย เช่น การศึกษาเรื่อง "ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ" ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ซึ่งใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential analysis) วิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐาน และสรุปลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติ และการใช้คำเรียกญาติในบริบทต่างๆด้วย ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

คำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐานมี พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวดหรือหวด พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา หลาน เหลน และโหลน ซึ่งคำเรียกญาติแต่ละคำต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการคือ

1. รุ่นอายุ เช่น ปู่กับพ่อ พ่อกับลูก เป็นต้น
2. สายเลือด เช่น พ่อกับอา แม่กับน้า เป็นต้น

- 3.เพศ ได้แก่ เพศหญิง หรือ เพศชาย เช่น ลูกกับป้า เป็นต้น
- 4.อายุ โดยพิจารณาว่าใครมีอายุแก่กว่า หรืออ่อนกว่า เช่น พี่กับน้อง เป็นต้น
- 5.ฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ เช่น อากับน้า เป็นต้น

ในการใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามและการเรียกขานในหมู่ญาตินั้น พวกที่ปรากฏบ่อยคือ คำเรียกญาติที่อยู่ในรุ่นอายุสูงกว่า หรือมีอายุมากกว่า เช่น พ่อ แม่ จะใช้บ่อยมากกว่า ลูก เป็นต้น ส่วนการใช้ในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ ได้แก่คำว่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า พี่ และ น้อง นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเรียกญาติเป็นอุปสรรคด้วย ได้แก่คำว่า พ่อ แม่ พี่ และ น้อง โดยคำว่า แม่ จะมีการใช้มากที่สุด เช่น แม่พิมพ์ แม่ทัพ แม่เหล็ก เป็นต้น การใช้คำเรียกญาติเหล่านี้ แสดงให้เห็นลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมไทย คือสะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญของระบบอาวุโสในการที่ใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำอาวุโสมากกว่า และมีการแสดงให้เห็นลักษณะการเน้นฝ่ายแม่ ในการใช้คำอุปสรรค และการใช้คำเรียกญาติฝ่ายแม่มากกว่า

การศึกษาเรื่อง "คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์" ของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2535) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาคำเมือง โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวในแวดวงอื่นๆ ได้แก่ การใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใช่ญาติ และการใช้เป็นอุปสรรค นอกจากนั้นงานวิจัยนี้ยังมุ่งแสดงลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมล้านนา ที่สะท้อนจากความหมายและการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวด้วย ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา 4 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้พูดภาษาคำเมือง 4 จังหวัดล้านนา ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง

ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกญาติในภาษาคำเมืองอาจจำแนกให้แตกต่างกันในความหมายแก่นด้วย 4 หรือ 5 มิติแห่งความแตกต่าง ในภาษาเชียงรายและลำปาง คำเรียกญาติต่างกันในเรื่องรุ่นอายุ สายเลือด อายุ และเพศ ส่วนในภาษาเชียงใหม่และลำพูน จะมีมิติที่เพิ่มขึ้นคือฝ่ายพ่อ/แม่ ซึ่งในรายละเอียดคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง 4 จังหวัด มีทั้งลักษณะที่ร่วมกันและต่างกัน โดยลักษณะที่ร่วมกัน ได้แก่ การใช้คำเรียกญาติประเภทเดียวกันในความหมายเหมือนกัน ส่วนลักษณะที่ต่างกัน ได้แก่ การใช้คำเรียกญาติซึ่งมีความหมายละเอียดที่ต่างกันในเรื่องเพศ และฝ่ายพ่อ/แม่

ในการใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใช่ญาติ พบว่าคำเรียกญาติในรุ่นอายุสูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าตัวเองมีการนำไปใช้มากกว่าคำเรียกญาติในรุ่นอายุต่ำกว่าหรือมีอายุน้อยกว่า เช่น คำว่า "พ่อ" และ "แม่" จะใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานบ่อยมากกว่า "ลูก" เป็นต้น ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งในวัฒนธรรม

ล้านนา คือ "ระบบอาวูไล" สำหรับการใช้เป็นอุปลักษณะพบว่า คำว่า "แม่" ใช้มากที่สุด โดยเฉพาะในความหมาย "ใหญ่" "สำคัญ" "ต้นกำเนิด" "ผู้ใหญ่" เช่น คำว่า mE:3khO:3 ในภาษาล้านนาคือ "พ่อ" ไม่ปรากฏ หลักฐานนี้แสดงให้เห็นถึง "การเน้นฝ่ายแม่" หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือบทบาทของฝ่ายหญิงมีความสำคัญมากกว่าฝ่ายชาย

ลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมที่พบในการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อสังเกตในผลงานด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง 4 ถิ่น ได้แสดงให้เห็นว่า คำเรียกญาติของฝ่ายพ่อและแม่มีการกลืนกันจนไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงสรุปว่า "การเน้นฝ่ายแม่" ที่เคยมีมาแต่เดิมในวัฒนธรรมล้านนานั้น ในปัจจุบันนี้กำลังลดความสำคัญลง กลายเป็นไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

การศึกษาของ ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) เรื่อง "คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย และเกาะปีนัง" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์ โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และเพื่อชี้ให้เห็นลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนที่สะท้อนจากความหมายของคำเรียกญาติดังกล่าว ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจีนฮกเกี้ยน 5 จุด คือใน 4 ถิ่นทางภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต และอีก 1 จุดคือในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย

ผลการวิจัยพบว่ามิติแห่งความแตกต่างที่ทำให้คำเรียกญาติแต่ละคำในภาษาจีนฮกเกี้ยนแตกต่างกันมี 6 ประการคือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/ฝ่ายแม่ เพศ และการแต่งงาน เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติแต่ละระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุดพบว่ามีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันเป็นคู่ๆดังนี้ เมื่อพิจารณาดูโดยรวมทั้งญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์กันโดยการแต่งงานนั้น จังหวัดตรังและจังหวัดพังงามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณาดูญาติพื้นฐานพบว่าจังหวัดภูเก็ตและเกาะปีนังมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันในเรื่องของญาติที่สัมพันธ์กันโดยการแต่งงาน และถ้าพิจารณาดูเฉพาะญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานแล้วพบว่าจังหวัดกระบี่และจังหวัดภูเก็ตมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันในเรื่องญาติพื้นฐาน ส่วนการใช้คำและระบบคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาจีนฮกเกี้ยนจังหวัดกระบี่ และการใช้คำและระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนในเกาะปีนังจะมีลักษณะที่ไม่คล้ายคลึงกันทีเดียว

จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุดที่ตีความได้จากความหมายแก่นของคำเรียกญาติสอดคล้องกับข้อสังเกตในผลงานทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คือมีการให้ความสำคัญกับระบบอาวูไลหรือความแตกต่างของอายุ และมีการเน้น

ฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ สำหรับประการหลังนี้ผู้วิจัยพบว่า มีคำเรียกญาติบางประเภทที่ยืมมาจากภาษาไทย และมีหลักฐานบางประการทางวัฒนธรรมด้านอื่นที่แสดงให้เห็นว่า ลักษณะดังกล่าวในวัฒนธรรมชกเกี้ยนใน 4 ถิ่นในประเทศไทยที่เคยมีมาแต่เดิมนั้น ปัจจุบันเริ่มส่อเค้าว่าจะลดความสำคัญลงและกำลังจะกลายเป็นไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในอนาคต ปรากฏการณ์เช่นนี้ดูเหมือนว่าเป็นผลของการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาจีนชกเกี้ยนกับภาษาไทย แต่สำหรับการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสก็ยังคงเป็นลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมจีนชกเกี้ยนใน 4 ถิ่นในประเทศไทย สำหรับในเกาะปีนังพบว่าลักษณะสำคัญทั้ง 2 ประการยังคงเป็นลักษณะเด่นในวัฒนธรรมจีนชกเกี้ยนในเกาะปีนังโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ถึงแม้ภาษาจีนชกเกี้ยนที่เกาะปีนังจะมีการสัมผัสภาษากับภาษามลายูก็ตาม

นอกจากนี้ยังมีผลงานการศึกษาเรื่อง "A Comparative Study of the Thai and Zhuang Kinship Systems" ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint 1990) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระบบเครือญาติของไทยกับจ้วง โดยวิธีวิเคราะห์ห่อหุ้มประกอบ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า โครงสร้างของครอบครัวจ้วงเป็นอย่างไร โดยการเปรียบเทียบผ่านทางคำเรียกญาติ ซึ่งเป็นการศึกษาทางชาติพันธุ์ศาสตร์ที่ทำให้เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิด หรือโลกทัศน์ของกลุ่มชนนั้นๆ โดยผ่านทางภาษาที่พวกเขาใช้

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลคำเรียกญาติจากภาษาจ้วง 6 ถิ่น จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่ามีความแตกต่างกันในระหว่างท้องถิ่น และโดยเฉพาะที่เป็นญาติสืบสายขึ้นไปมากกว่าญาติที่สืบสายลงมา

ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ระบบเครือญาติของไทยและจ้วงมีความเหมือนกันและมีความแตกต่างกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. คำเรียกญาติส่วนใหญ่ของจ้วงและไทยไม่แตกต่างกันในเรื่องของมิติแห่งความแตกต่างคือทั้ง 2 ระบบมีคำเรียกญาติที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในมิติทางเพศ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ และฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ มีเพียงจ้วงคู่ถาง หยงหนิง กลุ่มเดียวเท่านั้นที่มีเงื่อนไขของมิติแห่งความแตกต่างทางเพศของผู้พูดเพิ่มขึ้นไปอีก 1 มิติ

2. คำเรียกญาติของจ้วงใน 3 ถิ่นจาก 6 ถิ่น แสดงให้เห็นลักษณะการตั้งถิ่นฐานตามฝ่ายชาย (patrilocality) เนื่องจากมีการติดต่อกับจีน ซึ่งลักษณะเช่นนี้แตกต่างจากระบบของไทยที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นส่วนใหญ่

3. ระบบเครือญาติของจ้วงมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มมาก

4. การศึกษานี้ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า ระบบเครือญาติของจ้วงเน้นฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่

และผลงานการศึกษาอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่อง "A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai" ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint 2000) ทำการศึกษาโดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential analysis) วิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษาไทยมาตรฐาน และสรุปลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติ ผลการวิเคราะห์สรุปได้เป็นดังนี้

คำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาไทยมาตรฐานมี 17 คำได้แก่คำว่า พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ลูก หลาน เหลน และโหลน ซึ่งคำเรียกญาติแต่ละคำต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการคือ รุ่นอายุ สายเลือด เพศ อายุ และฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่

คำเรียกญาติไม่พื้นฐานในภาษาไทยมาตรฐานมี 32 คำได้แก่คำว่า สามี ผัว ภรรยา เมีย แม่ ยาย พ่อตา แม่สามี แม่ผัว พ่อสามี พ่อผัว ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ลุง ป้า น้า อา ลูกเขย ลูกสะใภ้ หลานเขย หลานสะใภ้ พี่เขย น้องเขย พี่สะใภ้ น้องสะใภ้ แม่เลี้ยง พ่อเลี้ยง ลูกเลี้ยง พี่น้อง ซึ่งคำเรียกญาติแต่ละคำต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการที่เหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐานคือ รุ่นอายุ สายเลือด เพศ อายุ และฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ นอกจากนี้ยังพบมิติแห่งความแตกต่างเพิ่มขึ้นอีก 3 มิติคือ เพศของผู้พูด คำร่ำนุ และการแต่งงานใหม่

จากข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไทย 2 ประการคือการเน้นอาวุโส และการเน้นฝ่ายหญิง

2.7 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซียในกรุงเทพมหานคร

ชาวไทยมุสลิมเป็นประชากรส่วนหนึ่งของประเทศไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งนับถือศาสนาพุทธ มีรูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นของตนเองตามหลักศาสนาอิสลาม ในประเทศไทยมีชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่ทุกภาคของประเทศ นอกจากบริเวณสี่จังหวัดภาคใต้ (จังหวัดสตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) แล้ว ยังพบชาวมุสลิมอาศัยอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาวไทยมุสลิมดังกล่าวมีความหลากหลายในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ของบรรพบุรุษ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวไทยมุสลิม 3 เชื้อสาย ซึ่งเป็นประชากรของงานวิจัยนี้ คือ เชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย

2.7.1 ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

ชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีถิ่นฐานอยู่แถบตอนใต้ของแหลมอินโดจีนที่เรียกว่าแหลมมลายู เป็นประชากรของประเทศมาเลเซียและภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย ชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ บางส่วนได้ตั้งหลักแหล่งในภาคกลางและภาคอื่นๆของประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เนื่องจากอิทธิพลของสงครามหลายครั้ง เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ หลังขึ้นครองราชย์ประมาณ 3 ปี (พ.ศ. 2328) ได้มีพระบรมราชโองการให้กรมพระราชวังบวรฯ ไปปราบเมืองปัตตานี เมื่อได้รับชัยชนะได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองดังกล่าวซึ่งเป็นมุสลิมมาไว้ที่กรุงเทพฯ ที่เป็นเชื้อพระราชวงศ์ให้นำมาไว้ที่สี่แยกบ้านแขก ส่วนประชาชนทั่วไปจะนำมาไว้ที่ถนนตึกถึงบ้านอยู่ประตูน้ำ (บริเวณคลองแสนแสบ) ถึงสามแยกท่าไต้ ปากลัด เพชรบุรี จะเชิงเทรา นครนายก ปทุมธานี (สมคิด มณีวงศ์ 2516 : 26) ต่อมา พ.ศ. 2334 เกิดกบฏเมืองปัตตานีอีก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ โปรดเกล้าฯ ให้พระยากลาโหมราชเสนายกทัพไปปราบสำเร็จ ได้นำชาวปัตตานีขึ้นมาจากกลางอีกครั้ง และสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ได้เกิดความไม่สงบที่ปัตตานีอีก 2 ครั้ง คือปี พ.ศ. 2374 และ พ.ศ. 2381 โดยมีสาเหตุจากการแข็งเมือง เริ่มจากเมืองไทรบุรีและหัวเมืองทั้ง 7 (อยู่ในเขตเมืองปัตตานีเดิม) เข้ามาบริเวณเมืองนครศรีธรรมราช กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง โดยนำมาอยู่แถวคลอง 22 ถนนตึก คลองแสนแสบ แถบทรายกองดิน เมืองมีนบุรี (ประชุมพงศาวดาร 2507 : 50) จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีชาวมุสลิมตั้งถิ่นฐานในภาคกลางของประเทศเป็นจำนวนมาก

การนำชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มาตั้งถิ่นฐานแถบชานกรุงและจังหวัดใกล้เคียงทั้ง 2 รัชกาลนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดกำลังเมืองปัตตานี ป้องกันการก่อกบฏ และนำมาใช้แรงงานในการก่อสร้างกรุงเทพฯ ซึ่งขณะนั้นพลเมืองต้องมีศึกติดพันกับพม่าเสมอ จากการนำเชลยศึกเข้ามาในแต่ละครั้ง จะให้ตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายกันออกไปตามชานกรุง ตามริมคลองไรรานในจังหวัดใกล้เคียงของกรุงเทพฯ เพื่อให้ชาวมุสลิมมีที่ดินทำกินเพิ่มผลผลิตให้ประเทศ เพราะชาวปัตตานีมีอาชีพหลักคือการเกษตร ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการขุดคลองรังสิตตั้งแต่คลอง 1 ถึงคลอง 44 โดยใช้แรงงานมุสลิม แล้วพระราชทานที่ดินแถวคลองรังสิตให้ตั้งถิ่นฐาน (สุนทร ทิมะเสน 2523 : 15-16) ปัจจุบันชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ได้กลายเป็นประชากรส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง บางส่วนขยายวงการจัดถิ่นฐานอยู่ริมทะเลฝั่งตะวันออก เช่น จังหวัดชลบุรี ชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งความศรัทธาในศาสนาอิสลาม บางหมู่บ้านผู้อาวุโสยังคงใช้ภาษามาเลย์หรือมลายูในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และมีการติดต่อสัมพันธ์กับมุสลิมทางภาคใต้ของประเทศอยู่เสมอ ทั้งในด้านการศึกษาหรือการสัมพันธ์ด้วยการแต่งงาน

2.7.2 ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

จามและเขมรเป็นกลุ่มชนต่างเผ่าพันธุ์กันในอดีต กล่าวคือ จามเป็นกลุ่มชนที่ผสมกันระหว่างเผ่าพันธุ์ต่างๆ เช่น ขอมเดิม อินเดีย มลายู และจีน เดิมจามมีประเทศของตนเอง เรียกว่า จัมปาประเทศ ตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำโขงไปทางตะวันออก ชาวจัมปาได้รับการเผยแพร่ศาสนาอิสลามโดยการนำของพ่อค้าชาวอินเดียและชาวมลายูบางส่วน ทำให้ชาวเมืองจัมปาส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นแขกจามที่ประวัติศาสตร์ไทยกล่าวถึงก็คือเมืองจัมปานี้เอง เมืองจัมปาเป็นรัฐอิสระมาจนในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมแห่งกรุงศรีอยุธยา ด้วยได้พบหนังสือจดหมายเหตุที่ฝรั่งเศสไว้ว่ามีราชทูตจัมปาเข้ามากรุงศรีอยุธยาในครั้งนั้น (พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ 2506 : 404-405) ในระยะต่อมาชาวจามถูกรุกรานจากเวียดนามและตกเป็นเมืองขึ้นของเวียดนามเมื่อ พ.ศ. 2263 ชาวจามจึงถูกขับไล่อพยพไปประเทศเขมรปะปนกับชาวเขมรโดยทั่วไป (ราชันี สาดเปรม 2521 : 18) และบางส่วนก็อพยพจากเขมรเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย

ชาวจามได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาในสมัยพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. 2163-2171) โดยการส่งราชทูตเข้ามา ต่อมาชาวจามบางส่วนได้เข้ามาเป็นทหารอาสาในกองทัพกรุงศรีอยุธยาในสมัยพระเจ้าเอกาทศรถ (พ.ศ. 2148-2163) เพราะสมัยนี้เกิดการขาดแคลนทหาร สืบเนื่องจากสมัยพระนเรศวรมหาราชได้มีทหารอาสาเกิดขึ้นเป็นชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น มอญ โดยเฉพาะทหารอาสาจาม มีชื่อเมื่ออยู่ประเทศไทยว่า "แขกครัว" (แขกครัว เป็นชื่อเรียกแขกจาม อีกชื่อหนึ่งตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากในการอพยพนิยมมากันทั้งครอบครัว) (ประชุมพงศาวดาร 2507 : 90,123-125) นอกจากนั้นยังมีแขกจามกลุ่มอื่นเดินทางเข้ามาติดต่อกับชายในกรุงศรีอยุธยาและเมืองอื่นๆ เช่น บางกอก เมื่อกรุงศรีอยุธยาแตกตกเป็นเมืองขึ้นพม่าใน พ.ศ. 2310 ชาวจามคงมีสภาพเหมือนชาวไทยทั่วไป บ้างก็ถูกฆ่าตาย บ้างก็อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ในบางกอก ตามคลองแสนแสบบริเวณที่เรียกว่าเจริญผล และในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ได้จัดตั้งกองอาสาจามขึ้นอีก โดยการใช้กำลังอาสาสมัครจาม-เขมรที่พระองค์กวาดต้อนมา เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ได้ยกทัพไปปราบเมืองเขมร ได้ชัยชนะสมัยกรุงธนบุรีตอนปลาย กองอาสาจามเป็นความสำคัญส่วนหนึ่งของกองทัพไทยในการต่อสู้กับพม่า ณ หุ่งลาดหญ้า จนประสพชัยชนะ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2531 : 140-141) การอพยพเข้ามาของจาม-เขมรครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เป็นการอพยพติดตามเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ (เฮีย) (เป็นบิดาของนายควง อภัยวงศ์อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย) การอพยพเข้ามาในครั้งนี้มีชาวจาม-เขมรที่เป็นพุทธร่วมอยู่ด้วย แต่มีจำนวนน้อย และให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในละแวกเดียวกันกับชาวจาม-เขมรที่อยู่มาก่อนหน้านั้น (เกียรติ , นามแฝง 2513 : 9,11-12)

ชาวมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังคงตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณบ้านครัวหรือ เจริญผล คือบริเวณฝั่งตรงข้ามสนามกีฬาแห่งชาติ ไปจรดอุรุพงษ์หรือตามแนวถนนเจริญผล ชุมชนมุสลิมบ้านครัวหรือกำแพงบ้านครัว (กำแพง แปลว่า บ้านหรือหมู่บ้าน) เป็นมุสลิมที่มีประวัติอัน ยาวนาน แต่ยังคงมีวัฒนธรรมจาม-เขมรหลงเหลืออยู่บ้าง เช่นในเรื่องของ ภาษา และอาหารการ กิน นอกจากนี้บริเวณนี้แล้วมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณมัสยิดวัดสุวรรณ ถนน เจริญนคร บริเวณตำบลน้ำเต้า อำเภอลาดหญ้า จังหวัดตราด และที่ตำบลพุมเรียง จังหวัดสุ ราษฎร์ธานี เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมาก แต่ไม่นิยมตั้ง บ้านเรือนเป็นกลุ่มที่แยกกระจัดกระจายกันในชุมชนต่างๆเช่นมุสลิมเชื้อสายอื่นๆ

2.7.3 ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

พ่อค้าชาวอาหรับและชาวเปอร์เซียได้นำเอาศาสนาอิสลามมาเผยแพร่ในกรุงสุโขทัย โดย การแต่งงานกับชาวพื้นเมืองและการเชิญชวนเข้ารับอิสลามด้วยความศรัทธา (นุเซน มูอนิส 2525 : 101-102) ทำให้ในสมัยของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ตั้งแต่บริเวณแหลมมลายู เช่น เมือง นครศรีธรรมราช ตลอดไปจนถึงแหลมมะละกา มีประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช 2501 : 2)

มีหลักฐานแน่นอนว่าได้มีมุสลิมเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ปรากฏตามจดหมายเหตุ ไบรอนว่ามีคนโบรอนเรียกว่า "แขกเทศ" ตั้งบ้านเรือนอยู่ตั้งแต่สะพานประตูจินด้านตะวันตก ของกรุงศรีอยุธยาไปจนถึงหลังวัดนางมุกแล้วก็เลี้ยวลงไปที่ทำกายี เป็นบริเวณที่มุสลิมตั้งบ้าน เรือนอยู่ในกำแพงเมือง มีถาวรวัตถุร้างไปแล้วปรากฏอยู่ ชาวบ้านเรียกมาจนทุกวันนี้ว่า "กุฎีทอง" คำว่า "แขกเทศ" นักโบราณคดีสันนิษฐานกันว่าเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีรกรากบ้านเรือน เดิมอยู่ในประเทศอาหรับบ้าง และในประเทศอิหร่านหรือเปอร์เซียบ้าง แล้วก็มาตั้งรกรากเพื่อ ดำเนินการค้าขาย ในที่สุดก็กลายเป็นคนไทย (ประยูรศักดิ์ ขลายนเดชะ 2539 : 3)

ชาวอาหรับและชาวเปอร์เซียได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมาก โดยเฉพาะตระกูล เจกอะหมัดและตระกูลสุลต่านสุลัยมานซึ่งเป็นชาวเปอร์เซีย โดยเข้ามาในประเทศไทยด้วย วัตถุประสงค์ทางการค้า และเผยแพร่ศาสนาอิสลาม ตระกูลเจกอะหมัดเข้ามามีบทบาททางการค้า กับกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ปลายสมัยพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ. 2133-2184) ต่อมาได้เข้ารับราชการ ในราชสำนักไทย สืบครองตำแหน่งจุฬาราชมนตรี การคลัง การพาณิชย์ และการต่างประเทศ มา จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. 2475 และเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม นิภายหลังเข้ามาในประเทศไทย ส่วนตระกูลสุลต่านสุลัยมานเข้ามาในประเทศไทยโดยผ่านดิน

แดนทางตอนใต้ของประเทศหรือแหลมมลายู ตั้งแต่สมัยพระเอกาทศรถ (พ.ศ. 2148-2163) โดยมี ท่านโมกอลเป็นต้นตระกูล ได้ปกครองเมืองสงขลา ทำให้มีความเจริญทางการค้ามาก และได้ ประกาศให้สงขลาเป็นรัฐอิสระ แต่กรุงศรีอยุธยาสามารถปราบได้เมื่อสิ้นสมัยสุลต่านสุลัยมาน และกวาดต้อนมุสลิมตระกูลสุลต่านสุลัยมานไปอยู่ที่ต่างๆ รวมทั้งเข้ารับราชการในราชสำนักกรุงศรีอยุธยาในตำแหน่งพระราชวังสัน (แม่ทัพเรือ) และสืบทอดตำแหน่งมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตระกูลสุลต่านสุลัยมานเป็นผู้นำศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่เข้ามาในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่า ชาวมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียเป็นกลุ่มแรกที่นำศาสนาอิสลามเข้ามาในประเทศไทย และมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ตลอดจนเข้ามามีสัมพันธ์ในราชินิกุล ปัจจุบันชาวมุสลิมเชื้อสายนี้มีบางส่วนยังคงตั้งบ้านเรือนกันอยู่เป็นกลุ่มในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น บริเวณย่านรองเมือง สุรวงศ์ บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย บางอ้อ เป็นต้น (ประยูรศักดิ์ ชาญณรงค์ 2531 : 60-61)

สำหรับมัสยิดเก่าแก่ที่มากความเป็นมาของการก่อตั้งพร้อมๆ กับการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย ได้แก่ มัสยิดต้นสน หรือที่เรียกทั่วไปว่า ฎีกีต้นสนหรือฎีกีใหญ่ จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ทำให้ทราบว่าฎีกีต้นสนและชุมชนแห่งนี้มีอายุกว่า 400 ปี ฉะนั้นชุมชนนี้จึงมีอยู่ตั้งแต่สมัยอยุธยา มุสลิมในชุมชนนี้ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำ เนื่องจากในการอพยพได้อพยพลงแพมาตามลำน้ำเจ้าพระยา ดังนั้นนอกจากจะเรียกชาวมุสลิมกลุ่มนี้ว่า “แขกมัวร์หรือแขกเทศ” แล้ว ยังเรียกชาวมุสลิมกลุ่มนี้ว่า “แขกแพ” อีกด้วย (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2544 : 95)

จากผลงานที่ศึกษามาแล้ว โดยเฉพาะผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเรียกญาติทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาว่า ระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันจะเป็นอย่างไร จะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง คำเรียกญาติดังกล่าวมีการสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวมุสลิมอย่างไร และเหมือนหรือต่างจากชาวไทยกลุ่มอื่นอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย

หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในประเทศไทย 3 เชื้อสาย ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซียเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่ง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 45) กล่าวว่า ถึงแม้การวิเคราะห์คำเรียกญาติจะทำได้หลายวิธี แต่การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด (ดูรายละเอียดเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบใน 2.5)

การวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติ ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นภาพรวมของระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกัณดังกล่าวว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือมีมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำไม่เท่ากัน คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และการให้เกียรติ คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ และการให้เกียรติ คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการเหมือนกับคำเรียกญาติภาษาไทย ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อ/แม่

นอกจากนี้ยังพบว่าชาวไทยมุสลิมแต่ละเชื้อสายมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนในการเรียกญาติบางประเภทอีกด้วย เช่น ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีการใช้คำเรียกญาติเฉพาะกลุ่มของตนเรียกญาติบางประเภท เช่น ใช้คำว่า /bāŋ/ เรียกญาติในรุ่น 0 สายข้าง อายุมากที่สุดที่เป็นเพศชาย และใช้คำว่า /nɛ̌ɛ/ เรียกญาติในรุ่น 0 สายข้าง อายุมากที่สุดที่เป็นเพศหญิง เป็นต้น ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรเรียกญาติบางประเภท เช่น ใช้คำว่า /kōom/ เรียกญาติในรุ่น -1 สายตรง และใช้คำว่า /khāmūay/ เรียกญาติในรุ่น -1 สายข้าง และรุ่น -2 ทั้งสายตรงและสายข้าง เป็นต้น มีเพียงชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียเชื้อสายเดียวเท่านั้นที่ไม่มีการใช้คำเรียกญาติที่มาจากภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนในการเรียกญาติเลย

อย่างไรก็ตาม พบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยเรียกญาติบางประเภทเหมือนกัน เช่น ใช้คำว่า /lɛ̌ɛ/ เรียกญาติในรุ่น +1 สายข้าง อายุมาก เพศชาย ใช้คำว่า /pāa/ เรียกญาติในรุ่น +1 สายข้าง อายุมาก เพศหญิง ใช้คำว่า /pūn/ เรียกญาติใน

รุ่ม +2 เพศชายที่เป็นญาติฝ่ายพ่อ และใช้คำว่า /yâa/ เรียกญาติในรุ่ม +2 เพศหญิงที่เป็นญาติฝ่ายพ่อ เป็นต้น

จากการเก็บข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ผู้วิจัยพบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงคำเรียกญาติด้วยซึ่งออกเสียงเป็นภาษาไทย มีระบบวรรณยุกต์เป็นภาษาไทยมาตรฐาน ทั้งนี้รวมทั้งคำเรียกญาติที่มาจากภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามาลายู และภาษาเขมรด้วย

จากการที่ระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันดังกล่าวมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงจะขอแยกเสนอการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมออกเป็นแต่ละเชื้อสาย พร้อมทั้งความหมายของแต่ละคำ เพื่อให้เห็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่างๆดังกล่าวคือ การแสดงความหมายของคำเรียกญาติ แผนภูมิต้นไม้แสดงระบบคำเรียกญาติ การแสดงอรรถลักษณะในแต่ละมิติแห่งความแตกต่าง และนำเสนอคำเรียกญาติในรูปของตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติ

3.1 คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

3.1.1 ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

ความหมายที่จะแสดงต่อไปนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา (ดังกล่าวแล้วใน 1.4.3) ผู้วิจัยเขียนความหมายด้วยสัญลักษณ์สากล เพื่อความชัดเจนในการวิเคราะห์องค์ประกอบในลำดับต่อไป สำหรับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ผู้วิจัยได้พยายามค้นหาคำร่วมเชื้อสายในภาษามาลายูมาตรฐานจากพจนานุกรมไทย-มาเลย์-อังกฤษ (วิเชียร ตันตระเสนีย์ 2530) และพจนานุกรมไทย-มลายูฉบับสมบูรณ์ (โมฮัมมัด อับดุลกาเดร์ 2517) และในภาษามลายูถิ่นปัตตานีจากพจนานุกรมภาษามลายูถิ่นปัตตานี-ไทย (วิสิทธิ์ จินตาวงศ์ 2527) เพื่อยืนยันว่าคำเหล่านี้มาจากภาษามาลายูหรือไม่ ดังได้ระบุไว้ในเชิงอรรถที่เกี่ยวข้อง

páʔ/póʔ/ ¹	Fa (คำธรรมดา สามัญ)		
yóʔ ²	Fa (คำแสดงการให้เกียรติสำหรับผู้ที่เคยเดินทางไป ประกอบพิธีฮัจย์ที่นครมักกะห์มาแล้ว)		
máʔ/móʔ ³	Mo		
wóʔ ⁴	Fa Br (o)	Mo Br (o)	Fa Si (o)
	Mo Si (o) (อายุลำดับที่ 1 หรือลำดับแรกสุด)		
ṭóʔ ⁵	Fa Br	Mo Br	Fa Si
	Mo Si (อายุลำดับที่ 2)		
téʔ ⁶	Fa Br	Mo Br	Fa Si
	Mo Si (อายุลำดับที่ 3)		
cíʔ ⁷	Fa Br	Mo Br	Fa Si
	Mo Si (อายุลำดับที่ 4)		

¹ ผู้บอกภาษาจะใช้คำว่า /páʔ/ มากกว่าคำว่า /póʔ/ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติทั้ง 2 คำดังกล่าว ได้แก่คำว่า /baapaʔ/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน และคำว่า /baapoʔ/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /páʔ/ และ /póʔ/

² ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /ʔayah/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน และคำว่า /ʔayoh/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /yóʔ/

³ ผู้บอกภาษาจะใช้คำว่า /máʔ/ มากกว่าคำว่า /móʔ/ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติทั้ง 2 คำดังกล่าว ได้แก่คำว่า /ʔaamaʔ/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /máʔ/ และ /móʔ/

⁴ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /tuuwoʔ/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายว่า “แก่ มีอายุ คนโตสุด”

⁵ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /paŋoh/ และคำว่า /maŋoh/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /ṭóʔ/ โดยคำว่า /paŋoh/ จะใช้เรียกญาติเพศชาย ส่วนคำว่า /maŋoh/ จะใช้เรียกญาติเพศหญิง

⁶ ไม่พบคำร่วมเชื้อสายของคำเรียกญาติดังกล่าว

⁷ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /paciʔ/ และคำว่า /maciʔ/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /cíʔ/ โดยคำว่า /paciʔ/ จะใช้เรียกญาติเพศชาย ส่วนคำว่า /maciʔ/ จะใช้เรียกญาติเพศหญิง

dɔ̃o ⁸	Fa Br	Mo Br	Fa Si
	Mo Si (อายุลำดับที่ 5)		
cūu ⁹	Mo Br (y)	Mo Si (y) (อายุลำดับที่ 6 หรือลำดับ สุดท้าย)	
chǎ̃/kīi ¹⁰	Mo Fa	Mo Fa Br (o)	Mo Fa Br (y)
	Mo Mo Br (y)	Mo Mo Br (o)	Fa Fa
	Fa Fa Br (o)	Fa Fa Br (y)	Fa Mo Br (y)
	Fa Mo Br (o)		
tóʔ ¹¹	Mo Mo	Mo Fa Si (o)	Mo Fa Si (y)
	Mo Mo Si (o)	Mo Mo Si (y)	Fa Mo
	Fa Fa Si (o)	Fa Fa Si (y)	Fa Mo Si (o)
	Fa Mo Si (y)		
yǎŋ ¹²	Mo Fa Fa	Mo Fa Mo	Mo Mo Fa
	Mo Mo Mo	Fa Fa Fa	Fa Fa Mo
	Fa Mo Fa	Fa Mo Mo	Fa Fa Fa Br (o)
	Fa Fa Mo Br (o)	Fa Fa Fa Br (y)	
	Fa Fa Mo Br (y)	Fa Fa Fa Si (o)	
	Fa Fa Fa Si (o)	Mo Fa Fa Br (o)	
	Mo Fa Fa Br (y)	Mo Fa Fa Si (o)	

⁸ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /padɔo/ และคำว่า /madɔo/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /dɔ̃o/ โดยคำว่า /padɔo/ จะใช้เรียกญาติเพศชาย ส่วนคำว่า /madɔo/ จะใช้เรียกญาติเพศหญิง

⁹ ไม่พบคำร่วมเชื้อสายของคำเรียกญาติดังกล่าว

¹⁰ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้ออกภาษาจะใช้คำว่า /chǎ̃/ มากกว่าคำว่า /kīi/ และจากการค้นคว้า ผู้วิจัยไม่พบคำร่วมเชื้อสายของคำเรียกญาติดังกล่าว

¹¹ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /tuuhaa/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน ซึ่งมีความหมายว่า "แก่หรือเฒ่า" และคำว่า /toʔ/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /tóʔ/

¹² ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /nɛ̃ɛ̃ɛ̃? muuyaŋ/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน และคำว่า /yǎ̃/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /yǎŋ/

	Mo Fa Fa Si (y) etc.
bāŋ ¹³	Br (o)
wǎŋ/déʔ/nóŋ ¹⁴	Br (y)
nɪʔ ¹⁵	Si (o)
déʔ/nóŋ ¹⁶	Si (y)
lûuk	So Da
lǎan	So So So Da Da So Da Da Br (o) So Br (o) Da Si (o) So Si (o) Da etc.
lǎen	So So So So So Da Da So So Da So Da Br So So Br So Da Si So So Si So Da etc.
lǎon	So So So So Da So So So So Da Da Da Da Da Da Da Br So So So Si So So So Br So Da Da Si So Da Da etc.

จากรายการคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ พบว่าคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีจำนวนทั้งสิ้น 24 คำ เป็นคำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐานปนกับคำเรียกญาติเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ คำเรียกญาติภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 5 คำ ได้แก่คำว่า /nóŋ/, /lûuk/, /lǎan/, /lǎen/, /lǎon/

¹³ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /ʔaabaŋ/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน และในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /bāŋ/

¹⁴ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำว่า /wǎŋ/ มากที่สุด รองลงมาเป็นคำว่า /déʔ/ ส่วนคำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /nóŋ/ จะใช้น้อยที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติคำว่า /déʔ/ ได้แก่คำว่า /ʔaadeʔ/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน และในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายว่า "น้องชายหรือน้องสาว" สำหรับคำว่า /wǎŋ/ ผู้วิจัยไม่พบคำร่วมเชื้อสายของคำเรียกญาติดังกล่าว

¹⁵ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /kaniʔ/ ในภาษามาเลย์มาตรฐาน และในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายว่า "พี่สาว"

¹⁶ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /déʔ/ มากกว่าคำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /nóŋ/

ส่วนคำเรียกญาติเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คำ ได้แก่คำว่า /páʔ/, /póʔ/, /yóʔ/, /máʔ/, /móʔ/, /yǎŋ/, /wóʔ/, /ŋóʔ/, /téʔ/, /cíʔ/, /dɔ̃w/, /cūu/, /níʔ/, /déʔ/, /chæ̃/, /kii/, /tóʔ/, /bǎŋ/, /wǎŋ/

3.1.2 มิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

หลังจากการศึกษาความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขั้นต่อไปในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มากำหนดมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติ

เนื่องจกงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในประเทศไทยมหานครของผู้วิจัยนี้ มีแนวทางการวิเคราะห์เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยเรื่อง A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai ของ Prasithrathsint (2000) ในหนังสือชื่อ Essays in Tai Linguistics ดังนั้นการระบุอรรถลักษณะในแต่ละมิติดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์เดียวกันกับงานวิจัยดังกล่าว

มิติแห่งความแตกต่างทั้ง 6 ประการ และอรรถลักษณะที่ระบุความแตกต่างของคำเรียกญาติทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานทั้งหมดของงานวิจัยดังกล่าวมีดังนี้

1. รุ่นอายุ เรียกว่า "รุ่น" หมายถึงคร่าวสมัยแห่งวัยของคนที่กำหนดขึ้นเป็นระยะๆ

รุ่น 0	หมายถึงตัวเอง (ego)
รุ่น +1	หมายถึงสูงกว่าตัวเอง 1 รุ่น
รุ่น +2	หมายถึงสูงกว่าตัวเอง 2 รุ่น
รุ่น +3	หมายถึงสูงกว่าตัวเอง 3 รุ่น
รุ่น -1	หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 1 รุ่น
รุ่น -2	หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 2 รุ่น
รุ่น -3	หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 3 รุ่น
รุ่น -4	หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 4 รุ่น

2. สายเลือด หมายถึง การสืบสายเดียวกันหรือมีบรรพบุรุษร่วมกัน แยกออกเป็น (+สายตรง) หมายถึง ความสัมพันธ์ของผู้ที่สืบสายโดยตรง เช่น ปู่กับพ่อ เป็นต้น และ (-สายตรง) หมายถึง การมีบิดามารดาาร่วมกัน เช่น พี่กับน้อง เป็นต้น

3. อายุ หมายถึง ช่วงเวลานับตั้งแต่เกิดหรือมีมาจนถึงเวลาที่กล่าวถึง อรรถลักษณะในมิตินี้ แบ่งเป็น (+อายุ) และ (-อายุ) อายุในที่นี้เป็นอายุที่นำไปเปรียบเทียบ เช่นญาติคนหนึ่งจะนำตัวเองไปเปรียบเทียบกับญาติอีกคนหนึ่ง แล้วอายุมากกว่า ก็จะใช้เป็น (+อายุ) ถ้าอายุน้อยกว่าก็จะใช้เป็น (-อายุ)

4. เพศ หมายถึง รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย แบ่งออกเป็น (+ชาย) และ (-ชาย) หมายถึง ผู้ชายและผู้หญิง ตามลำดับ

5. ฝ่ายพ่อ/แม่ หมายถึง ช้าง พวก ส่วนพ่อหรือแม่ แบ่งออกเป็น (+พ่อ) และ (-พ่อ) หมายถึง เป็นฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ตามลำดับ

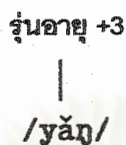
6. การให้เกียรติ หมายถึง การแสดงความยกย่อง และให้เกียรติแก่ผู้ที่เคยเดินทางไป ประกอบพิธีฮัจย์ที่นครมักกะห์มาแล้ว แบ่งออกเป็น (+ให้เกียรติ) และ (-ให้เกียรติ) แบ่งออกเป็น ให้เกียรติ และไม่ได้ให้เกียรติตามลำดับ (มิตินี้เป็นมิติแห่งความแตกต่างที่พบในงานวิจัยนี้โดยเฉพาะ)

จากการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ พบว่าคำเรียกญาติพื้นฐานเหล่านี้ต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และ การให้เกียรติ ซึ่งมิติในเรื่อง ฝ่ายพ่อ/แม่ ไม่พบในกลุ่มชาติพันธุ์นี้

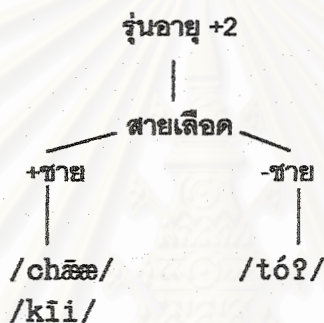
ต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานโดยใช้แผนภูมิต้นไม้แสดง อรรถลักษณะ (semantic feature) หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอความหมายของคำเรียกญาติโดยใช้ อรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้เห็นความแตกต่างของคำแต่ละคำชัดเจนขึ้น และยังทำให้ความหมายของคำแต่ละคำปรากฏเด่นชัดขึ้นด้วย ซึ่งอรรถลักษณะในมิติที่ 1 เป็นอรรถลักษณะที่ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงลงไป จะมีความหมายที่มีค่าเป็น + เท่านั้น แต่ไม่มี ความหมายที่มีค่าเป็น - สำหรับอรรถลักษณะตั้งแต่มิติที่ 2 ถึงมิติที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นแบบ ทวิลักษณ์ (binary) คือจะมีความหมายหนึ่งเป็น + ความหมายตรงกันข้ามเป็น - ซึ่งเครื่องหมาย + หมายถึง "มี" หรือ "เป็น" ส่วนเครื่องหมาย - หมายถึง "ไม่มี" หรือ "ไม่เป็น" ตามลำดับ

3.1.3 ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เสนอโดยแผนภูมิต้นไม้

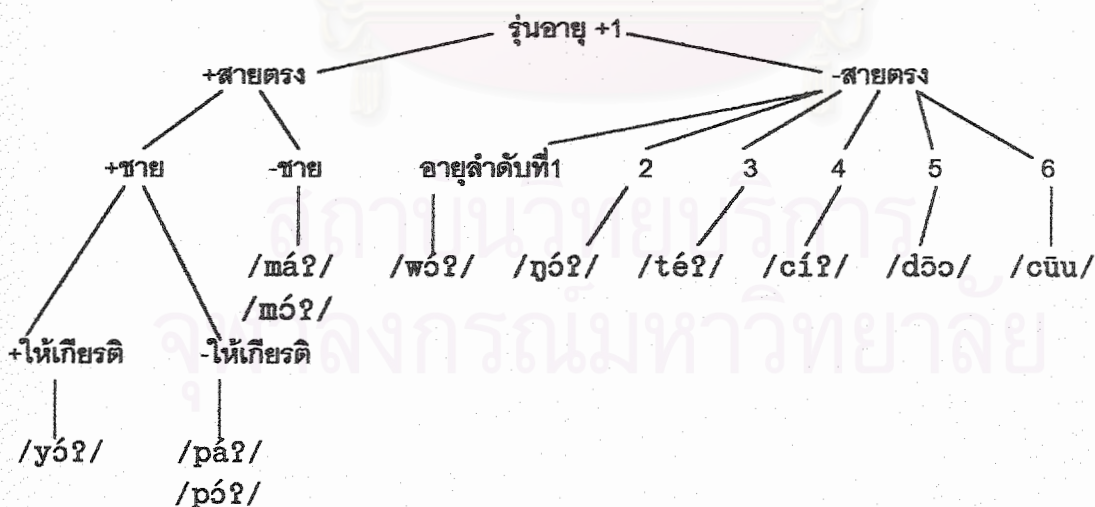
ภาพที่ 3.1.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป

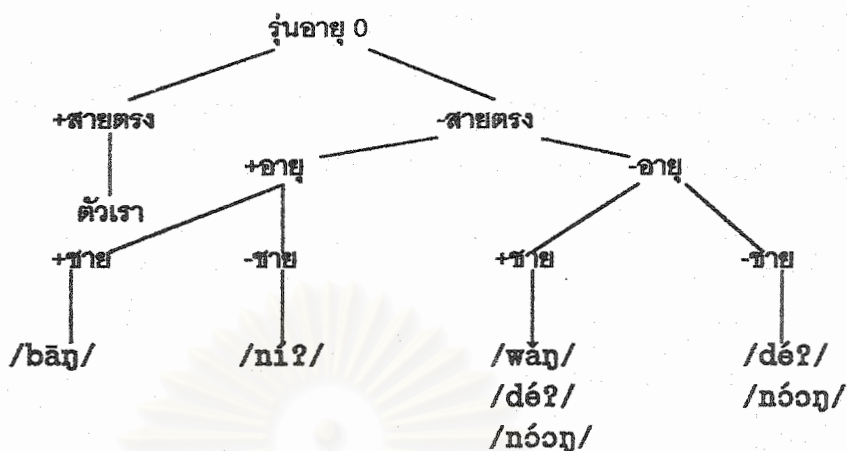
ภาพที่ 3.1.2 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป

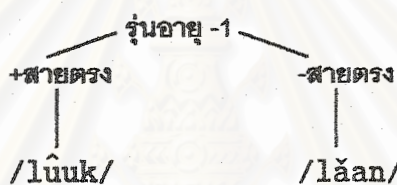
ภาพที่ 3.1.3 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป

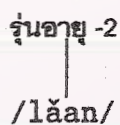
ภาพที่ 3.1.4 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นตัวเราเอง

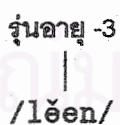
ภาพที่ 3.1.5 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

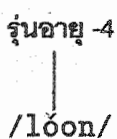
ภาพที่ 3.1.6 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 3.1.7 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 3.1.8 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 4 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

3.1.4 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำแล้ว สามารถแสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำโดยองค์ประกอบทางความหมายดังนี้

/páʔ//póʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 +สายตรง +ชาย -ให้เกียรติ </div>	/máʔ//móʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 +สายตรง -ชาย </div>	/yóʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 +สายตรง +ชาย +ให้เกียรติ </div>	/cūn/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 -สายตรง +อายุลำดับที่ 6 </div>
/wǎŋ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น 0 -สายตรง +ชาย -อายุ </div>	/déʔ//nóʔŋ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น 0 -สายตรง -อายุ </div>	/bāŋ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น 0 -สายตรง +ชาย +อายุ </div>	/níʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น 0 -สายตรง -ชาย +อายุ </div>
/wóʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 -สายตรง +อายุลำดับที่ 1 </div>	/ŋóʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 -สายตรง +อายุลำดับที่ 2 </div>	/tóʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 -สายตรง +อายุลำดับที่ 3 </div>	/cíʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 -สายตรง +อายุลำดับที่ 4 </div>
/dǝʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +1 -สายตรง +อายุลำดับที่ 5 </div>	/chǝʔ//kii/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +2 +ชาย </div>	/tóʔ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +2 -ชาย </div>	/lúuk/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น -1 +สายตรง </div>
/yǎŋ/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น +3 </div>	/lǝen/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น -3 </div>	/lǝon/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น -4 </div>	/lǎan/ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto;"> รุ่น -1 -สายตรง </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: auto; display: inline-block; vertical-align: top;"> รุ่น -2 </div>

เพื่อความชัดเจนและเข้าใจยิ่งขึ้น ต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบของความหมายดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้นในรูปของตารางหลายมิติแสดงความหมายของคำเรียกญาติ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของ

ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ซึ่งในตารางดังกล่าว มิติแห่งความแตกต่าง (Dimension of Contrast) จะปรากฏเป็นมิติของตารางซึ่งจะแสดงโดยคำที่เขียนเป็นตัวหนาได้แก่ รุ่นอายุ อายุ สายเลือด เพศ การให้เกียรติ เป็นต้น และคำเรียกญาติที่ได้มานั้น จะถูกนำมาใส่ในตารางตามความหมายที่ระบุโดยอรรถลักษณะ

สำหรับการอ่านตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาตินั้น จะยึดตัวเองเป็นหลักในการอ่าน เช่นคำว่า /páʔ/ จะหมายถึงบุคคลที่อยู่ถัดจากตัวเองขึ้นไป 1 รุ่น เป็นเพศชาย สายตรงของตัวเอง คำว่า /máʔ/ หมายถึงบุคคลที่อยู่ถัดตัวเองขึ้นไป 1 รุ่น เป็นเพศหญิง สายตรงของตัวเอง เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

รุ่น อายุ	อายุ	สายเลือด			
		+สายตรง		-สายตรง	
		เพศ			
		+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย
+3		yǎŋ			
+2		chǎi/kii	tóʔ	chǎi/kii	tóʔ
+1	+1	+ให้ เกียรติ	yóʔ	máʔ/móʔ	wóʔ
	+2				ŋóʔ
	+3				téʔ
	+4	-ให้ เกียรติ	páʔ/ póʔ		cíʔ
	+5				dǔw
	+6				cūu
0	+อายุ	ตัวเรา		bāŋ	níʔ
	-อายุ			wǎŋ/déʔ nóŋŋ	déʔ/nóŋŋ
-1		lúuk		lǎan	
-2		lǎan			
-3		lǎen			
-4		lǎon			

จากผลการวิเคราะห์หรือรวลักษณะของคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ที่แสดงในตารางข้างต้นและแผนภูมิใน 3.1.4 จะเห็นได้ว่าระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายดังกล่าวไม่มีมิติในเรื่องของฝ่ายพ่อ/แม่เหมือนกับระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาไทย แต่มีมิติในเรื่องของการให้เกียรติเพิ่มขึ้นมาในรุ่น +1 สายตรงที่เป็นเพศชาย โดยใช้คำเรียกญาติคำว่า /yóʔ/ เพื่อแสดงการให้เกียรติสำหรับผู้ที่เคยไปประกอบพิธีฮัจย์ที่นครมักกะห์มาแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 และรุ่น 0 สายข้างที่มีอายุน้อย และมีการใช้คำเรียกญาติเฉพาะกลุ่มของตนในการเรียกญาติบางประเภท เช่น ใช้คำว่า /yáŋ/ เรียกญาติในรุ่น +3 ใช้คำว่า /chəss/ และ /kii/ เรียกญาติในรุ่น +2 เพศชาย และใช้คำว่า /tóʔ/ เรียกญาติในรุ่น +2 เพศหญิง เป็นต้น นอกจากนี้ในรุ่น +1 สายข้างพบว่ามีการลำดับอายุ โดยไม่มีการแยกว่าเป็นญาติฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ และไม่มีการแยกว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง กล่าวคือ ถ้าเป็นพี่ชายหรือพี่สาวของพ่อหรือของแม่คนโตสุด จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /wóʔ/ ถ้าเป็นพี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 2 ของพ่อหรือของแม่ จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /ŋóʔ/ ถ้าเป็นพี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 3 ของพ่อหรือของแม่ จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /tóʔ/ ถ้าเป็นพี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 4 ของพ่อหรือของแม่ จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /cíʔ/ ถ้าเป็นพี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 5 ของพ่อหรือของแม่ จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /dɔʋ/ ส่วนน้องคนสุดท้ายทั้งชายและหญิงของพ่อหรือของแม่ จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /cūn/ การลำดับอายุของญาติในรุ่น +1 สายข้างนั้น ญาติที่มีอายุมากที่สุดจะต้องใช้คำเรียกญาติคำว่า /wóʔ/ และญาติที่มีอายุน้อยที่สุดจะต้องใช้คำเรียกญาติคำว่า /cūn/ เท่านั้น ส่วนญาติลำดับอื่น ๆ นั้นจะใช้คำเรียกญาติตามลำดับอายุของญาติคนนั้นๆ ตัวอย่างเช่น แม่มีพี่น้อง 4 คน โดยแม่เป็นคนที่ 2 พี่ของแม่คนโตสุดจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /wóʔ/ น้องของแม่คนที่ 3 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /tóʔ/ ส่วนน้องของแม่คนสุดท้ายจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /cūn/ ในกรณีที่แม่มีพี่น้อง 5 คน โดยแม่เป็นคนที่ 4 พี่ของแม่คนโตสุดจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /wóʔ/ พี่ของแม่คนที่ 2 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /ŋóʔ/ พี่ของแม่คนที่ 3 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /tóʔ/ ส่วนน้องคนสุดท้ายของแม่จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /cūn/ หรือกรณีที่แม่มีพี่น้อง 3 คน โดยแม่เป็นคนสุดท้าย พี่ของแม่คนโตสุดจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /wóʔ/ พี่ของแม่คนที่ 2 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /ŋóʔ/ สำหรับกรณีที่แม่มีพี่น้องมากกว่า 6 คน เช่นแม่มีพี่น้องทั้งหมด 10 คน โดยแม่เป็นคนโตสุด น้องของแม่คนที่ 2 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /ŋóʔ/ น้องของแม่คนที่ 3 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /tóʔ/ น้องของแม่คนที่ 4 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /cíʔ/ น้องของแม่คนที่ 5-9 จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /dɔʋ/ ส่วนน้องของแม่คนสุดท้ายจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /cūn/ เป็นต้น

จากการเก็บข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ผู้วิจัยพบว่ามีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่มีระบบคำเรียกญาติพื้นฐานแตกต่างไปจากผู้บอกภาษาทั้งหมด กล่าวคือมีมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำให้แตกต่างกันเหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาไทยทุกประการ คือมีมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และ ฝ่ายพ่อ/แม่ ไม่มีมิติในเรื่องของการให้เกียรติเช่นเดียวกับผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 รุ่น +3 รุ่น +2 ที่เป็นญาติฝ่ายพ่อ รุ่น +1 สายตรง เพศชาย รุ่น +1 สายข้าง ที่เป็นญาติฝ่ายพ่อ และที่เป็นญาติฝ่ายแม่ในรุ่นอายุมาก เหตุที่ผู้บอกภาษาใช้คำเรียกญาติภาษาไทยส่วนใหญ่ในการเรียกญาติทางฝ่ายพ่อนั้น เนื่องจากการที่พ่อของผู้บอกภาษาเป็นคนต่างศาสนาที่มารับศาสนาอิสลามในภายหลัง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือไม่ได้เป็นมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มาแต่กำเนิดนั่นเอง สำหรับญาติตั้งแต่รุ่น +1 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +3 และญาติตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 นั้น พบว่ามีระบบคำเรียกญาติเหมือนกับระบบคำเรียกญาติของภาษาไทยทุกประการ มีเพียงญาติในรุ่น 0 สายข้างเท่านั้นที่มีระบบคำเรียกญาติต่างไปจากระบบคำเรียกญาติของภาษาไทย คือมีการแยกใช้คำเรียกญาติออกเป็นรุ่นอายุมาก และรุ่นอายุน้อย และยังแยกออกเป็นเพศชายและเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่าไม่มีการลำดับอายุของญาติในรุ่น +1 สายข้างเช่นเดียวกับผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ แต่มีการแยกใช้คำเรียกญาติออกเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่ และแยกออกเป็นญาติในรุ่นอายุมาก และญาติในรุ่นอายุน้อยเช่นเดียวกับคำเรียกญาติภาษาไทย ข้อมูลคำเรียกญาติของผู้บอกภาษาดังกล่าว ผู้วิจัยไม่ได้นำมาใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

3.2 คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

3.2.1 ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

ความหมายที่จะแสดงต่อไปนี้ ผู้วิจัยเขียนความหมายด้วยสัญลักษณ์สากลเช่นเดียวกับคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ สำหรับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร ผู้วิจัยได้พยายามค้นหาคำร่วมเชื้อสายในภาษาจามจากหนังสือชื่อ From Ancient Cham to Modern Dialects : Two Thousand Years of Language Contact and change (Thurgood ,1999) และในภาษาเขมรจากพจนานุกรมไทย-เขมร (กาญจนา นาคสกุล 2526) เพื่อยืนยันว่าคำเหล่านี้มาจากภาษาจามและภาษาเขมรหรือไม่

páʔ/phôo/ʔāapúk ¹⁷	Fa (คำธรรมดา สามัญ)		
yóʔ ¹⁸	Fa (คำแสดงการให้เกียรติสำหรับผู้ที่เคยเดินทางไป ประกอบพิธีฮัจย์ที่นครมักกะห์มาแล้ว)		
máʔ/māe/māadāy ¹⁹	Mo		
chāe/tóʔ ²⁰	Fa Fa	Fa Fa Br (o)	Fa Fa Br (y)
	Fa Mo Br (y)	Fa Mo Br (o)	Mo Fa
	Mo Fa Br (o)	Mo Fa Br (y)	Mo Mo Br (o)
	Mo Mo Br (y)		
pūu	Fa Fa	Fa Fa Br (o)	Fa Fa Br (y)
	Fa Mo Br (y)	Fa Mo Br (o)	
tāa	Mo Fa	Mo Fa Br (o)	Mo Fa Br (y)
	Mo Mo Br (o)	Mo Mo Br (y)	
mǎoy/mǎoy ²¹	Fa Mo	Fa Fa Si (o)	Fa Fa Si (y)
	Fa Mo Si (o)	Fa Mo Si (y)	Mo Mo

¹⁷ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /páʔ/ มากที่สุด รองลงมาจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phôo/ และจะใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /ʔāapúk/ น้อยที่สุด (พบในผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวเท่านั้น) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำว่า /ʔāapúk/ ได้แก่คำว่า /ʔunpuk/ ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /ʔāapúk/

¹⁸ ไม่พบคำร่วมเชื้อสายของคำเรียกญาติดังกล่าว

¹⁹ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /máʔ/ มากที่สุด รองลงมาจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /māe/ และจะใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /māadāy/ น้อยที่สุด (พบในผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวเท่านั้น) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาจามที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำว่า /máʔ/ ได้แก่คำว่า /mɛʔ/ ซึ่งมีความหมายว่าเหมือนคำว่า /máʔ/

²⁰ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /chāe/ มากกว่าคำว่า /tóʔ/

²¹ ทั้ง 2 คำมีการนำมาใช้ในการเรียกญาติเท่ากัน ภาษาเขมรเป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ (/mǎoy/) แต่จากการเก็บข้อมูลพบว่า มีการใส่เสียงวรรณยุกต์เข้าไปในคำเรียกญาติด้วย (/mǎoy/) ทั้งนี้เป็นเพราะชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน คำเรียกญาติที่ใช้จึงออกเสียงเป็นภาษาไทย คือมีการใส่เสียงวรรณยุกต์เข้าไปด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำทั้ง 2 คำดังกล่าว ได้แก่คำว่า /yoy/ ซึ่งมีความหมายว่าเหมือนคำว่า /mǎoy/ และ /mǎoy/

	Mo Fa Si (o)	Mo Fa Si (y)	Mo Mo Si (o)
	Mo Mo Si (y)		
yâa	Fa Mo	Fa Fa Si (o)	Fa Fa Si (y)
	Fa Mo Si (o)	Fa Mo Si (y)	
yâay	Mo Mo	Mo Fa Si (o)	Mo Fa Si (y)
	Mo Mo Si (o)	Mo Mo Si (y)	
lûṅ	Fa Br (o)	Mo Br (o)	
pâa	Fa Si (o)	Mo Si (o)	
?âa	Fa Br (y)	Fa Si (y)	
nâa	Mo Br (y)	Mo Si (y)	
thuat	Mo Fa Fa	Mo Fa Mo	Mo Mo Fa
	Mo Mo Mo	Fa Fa Fa	Fa Fa Mo
	Fa Mo Fa	Fa Mo Mo	Fa Fa Fa Br (o)
	Fa Fa Mo Br (o)	Fa Fa Fa Br (y)	Fa Fa Mo Br (y)
	Fa Fa Fa Si (o)	Fa Fa Fa Si (o)	Mo Fa Fa Br (o)
	Mo Fa Fa Br (y)	Mo Fa Fa Si (o)	Mo Fa Fa Si (y)
	etc.		
bāṅ/lōṅ/phîi ²²	Br (o)		
nóṅ/pā?ōon/wăṅ ²³	Br (y)		
phîi/ní?/lōṅ ²⁴	Si (o)		

²² จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /bāṅ/ มากที่สุด ส่วนคำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /lōṅ/ และคำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phîi/ จะใช้ในปริมาณเท่ากัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำว่า /lōṅ/ ได้แก่คำว่า /boṅ/ ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /lōṅ/

²³ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /nóṅ/ มากที่สุด ส่วนคำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /pā?ōon/ และคำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /wăṅ/ จะใช้ในปริมาณเท่ากัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำว่า /pā?ōon/ ได้แก่คำว่า /pha?uun/ ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /pā?ōon/

nó๑/pāʔōon/sūu ²⁵	Si (y)
lûuk/kōon ²⁶	So Da
lăan/khāmūay ²⁷	So So So Da Da So Da Da Br (o) So Br (o) Da Si (o) So Si (o) Da etc.
lěen	Da So Da Br So So Br So Da So So So So So Da Da So So Si So So Si So Da etc.
lōon	So So So So Da So So So So Da Da Da Da Da Da Da Br So So So Si So So So Br So Da Da Si So Da Da etc.

จากรายการคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร พบว่าคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีจำนวนทั้งสิ้น 34 คำ โดยพบว่ามีการใช้คำเรียกญาติ 3 ภาษาได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาเขมร และคำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ คำเรียกญาติภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 17 คำ ได้แก่ คำว่า /phôw/, /mææ/, /lūŋ/, /ʔāa/, /náa/, /pāa/, /pùu/, /yāa/, /tāa/, /yāay/, /thuat/, /phii/, /nó๑/, /lûuk/, /lăan/, /lěen/, /lōon/ คำเรียก

²⁴ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phii/ มากที่สุด ส่วนคำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /lō๑/ และคำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /níʔ/ จะใช้ในปริมาณเท่ากัน

²⁵ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /nó๑/ มากที่สุด ส่วนคำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /pāʔōon/ และคำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /sūu/ จะใช้ในปริมาณเท่ากัน

²⁶ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /lûuk/ มากกว่าคำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /kōon/ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำดังกล่าว ได้แก่ คำว่า /kuun/ ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /kōon/

²⁷ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /lăan/ มากกว่าคำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /khāmūay/ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำดังกล่าว ได้แก่ คำว่า /khamuəy/ ซึ่งมีความหมายว่าเหมือนคำว่า /khāmūay/

ญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีจำนวนทั้งสิ้น 8 คำ ได้แก่คำว่า /ʔāapúk/, /mēey/, /māadāay/, /mǎey/, /pāʔoon/, /koon/, /lōŋ/, /khāmūay/ ส่วนคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีจำนวนทั้งสิ้น 9 คำ ได้แก่คำว่า /páʔ/, /yóʔ/, /máʔ/, /níʔ/, /chǎe/, /tóʔ/, /bāŋ/, /sūn/, /wǎŋ/ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์นี้จะมีเชื้อสายจาม-เขมร แต่ก็ไม่พบคำเรียกญาติที่เป็นภาษาจามเลย

3.2.2 มิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

หลังจากการศึกษาความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขั้นต่อไปในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มากำหนดมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติจากการวิเคราะห์ความหมาย พบว่าคำเรียกญาติพื้นฐานเหล่านี้จะต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ และการให้เกียรติ รายละเอียดเกี่ยวกับมิติดังกล่าวเหล่านี้ได้อธิบายไว้แล้วใน 3.1.2

3.2.3 ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรเสนอโดยแผนภูมิต้นไม้

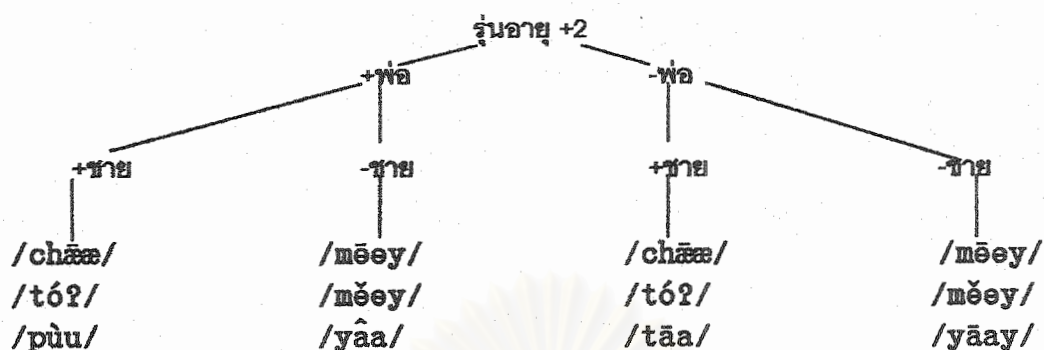
ภาพที่ 3.2.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

รุ่นอายุ +3

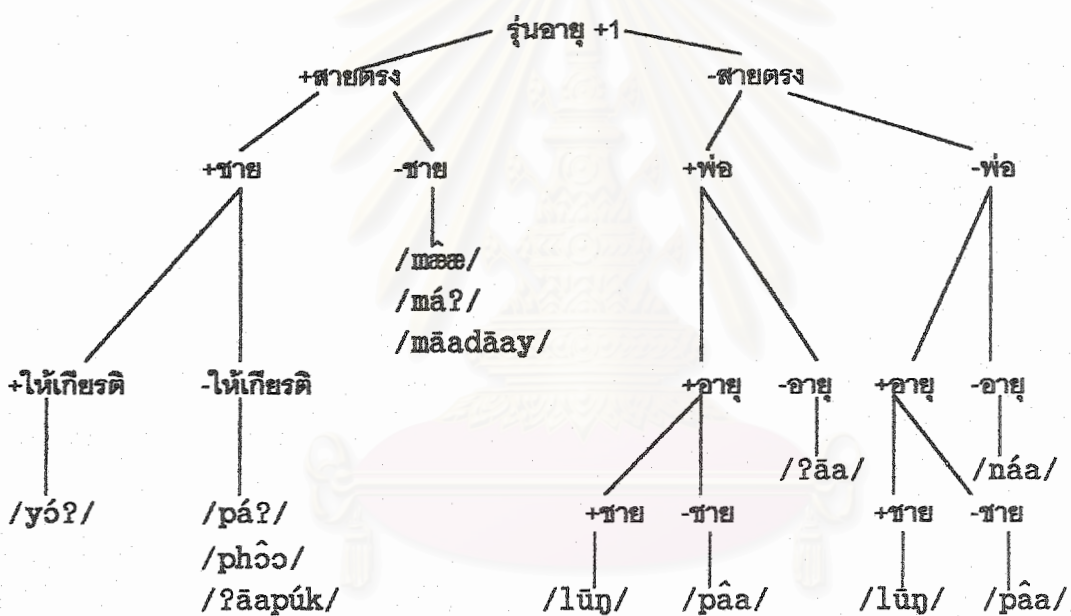
|
/thuat/

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

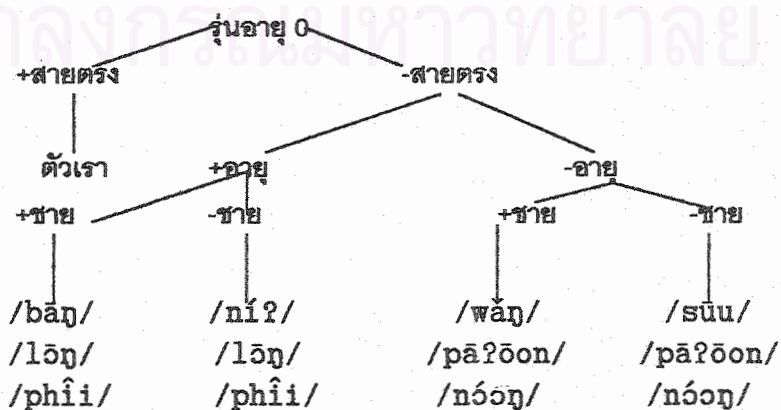
ภาพที่ 3.2.2 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป

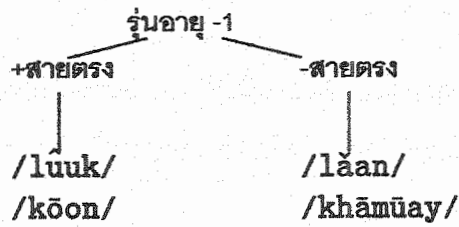
ภาพที่ 3.2.3 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป

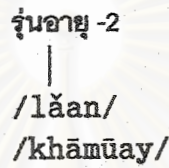
ภาพที่ 3.2.4 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นตัวเราเอง

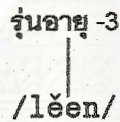
ภาพที่ 3.2.5 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

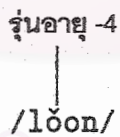
ภาพที่ 3.2.6 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 3.2.7 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 3.2.8 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 4 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.4 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำแล้ว สามารถแสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำโดยองค์ประกอบทางความหมายดังนี้

/ʔāapúk//phôw//páʔ/

รุ่น +1
+สายตรง
+ชาย
-ให้เกียรติ

/māadāay//māʔ//máʔ/

รุ่น +1
+สายตรง
-ชาย

/níʔ/

รุ่น 0
-สายตรง
+อายุ
-ชาย

/ʔāa/

รุ่น +1
-สายตรง
+พ่อ
-อายุ

/náa/

รุ่น +1
-สายตรง
-พ่อ
-อายุ

/lūŋ/

รุ่น +1
-สายตรง
+อายุ
+ชาย

/pāa/

รุ่น +1
-สายตรง
-ชาย
+อายุ

/wǎŋ/

รุ่น 0
-สายตรง
+ชาย
-อายุ

/bāŋ/

รุ่น 0
-สายตรง
+ชาย
+อายุ

/sūn/

รุ่น 0
-สายตรง
-ชาย
-อายุ

/yóʔ/

รุ่น +1
+สายตรง
+ชาย
+ให้เกียรติ

/phii//lōŋ/

รุ่น 0
-สายตรง
+อายุ

/nóoŋ//pāʔoon/

รุ่น 0
-สายตรง
-อายุ

/pūu/

รุ่น +2
+พ่อ
+ชาย

/yāa/

รุ่น +2
+พ่อ
-ชาย

/tāa/

รุ่น +2
-พ่อ
+ชาย

/yāay/

รุ่น +2
-พ่อ
-ชาย

/lûuk//kōon/

รุ่น -1
+สายตรง

/chāē//tót/

รุ่น +2
+ชาย

/lǎan//khāmūay/

รุ่น -1	รุ่น -2
-สายตรง	

/lǎen/

รุ่น -3

/lǎon/

รุ่น -4

/mēey//mǎey/

รุ่น +2
-ชาย

/thuat/

รุ่น +3

ต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติทั้งหมดและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำในรูปของตารางหลายมิติแสดงความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

รุ่น อายุ	ฝ่าย (พ่อ/ แม่)	อายุ	สายเลือด					
			+สายตรง		-สายตรง			
			เพศ					
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย		
+3			thuát					
+2	+พ่อ		chǎ̃x/tóʔ /pùu	mōey/mǎey /yâa	chǎ̃x/tóʔ /pùu	mōey/mǎey /yâa		
	-พ่อ		chǎ̃x/tóʔ /tāa	mōey/mǎey /yāay	chǎ̃x/tóʔ /tāa	mōey/mǎey /yāay		
+1	+พ่อ	+อายุ	+ให้ เกียรติ	yóʔ	mǎ̃x/máʔ/ māadāy	lūŋ		pāa
		-อายุ				ʔāa		
	-พ่อ	+อายุ	-ให้ เกียรติ	páʔ/ phôw/ ʔāapúk		lūŋ		pāa
		-อายุ				náa		
0		+อายุ	ตัวเรา			bāŋ/lōŋ/ phii	níʔ/lōŋ/ phii	
		-อายุ				pāʔōon/ wǎŋ/nóowŋ	pāʔōon/ sūu/nóowŋ	
-1			kōon/lūuk			khāmūay/lǎan		
-2			khāmūay/lǎan					
-3			lǎen					
-4			lǎon					

จากผลการวิเคราะห์หรือรวลักษณ์ของคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรแต่ละคำที่แสดงในตารางข้างต้นและแผนภูมิใน 3.2.4 จะเห็นได้ว่าระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรแตกต่างไปจากระบบคำเรียกญาติของภาษาไทย กล่าวคือมีมิติในเรื่องของการให้เกียรติเพิ่มขึ้นมาสำหรับญาติในรุ่น +1 สายตรงที่เป็นเพศชาย อย่างไรก็ตาม พบว่าญาติในรุ่น +1 สายข้าง รุ่น +2 รุ่น +3 และตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 มีการใช้ระบบคำเรียกญาติที่เหมือนกันกับระบบคำเรียกญาติของภาษาไทยทุกประการ มีเพียงญาติในรุ่น +1 สายตรง และญาติในรุ่น 0 สายข้างเท่านั้นที่มีระบบคำเรียกญาติแตกต่างไปจากคำเรียกญาติของภาษาไทย กล่าวคือญาติในรุ่น +1 สายตรง มีมิติแห่งความแตกต่างในเรื่องการให้เกียรติเพิ่มขึ้นมาสำหรับญาติเพศชาย และสำหรับญาติในรุ่น 0 สายข้างมีการแยกคำเรียกญาติออกเป็นรุ่นอายุมาก และรุ่นอายุน้อย และยังมีการแยกญาติออกเป็นเพศชายและเพศหญิงอีกด้วย มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานในทุกรุ่นอายุ และมีการใช้คำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรด้วย เช่นมีการใช้คำว่า /mōoy/ หรือ /mǎoy/ เรียกญาติในรุ่น +2 ที่เป็นเพศหญิง ทั้งสายตรงและสายข้าง ใช้คำว่า /ʔāapúk/ เรียกญาติในรุ่น +1 สายตรงที่เป็นเพศชาย และใช้คำว่า /māadāay/ เรียกญาติในรุ่น +1 สายตรงที่เป็นเพศหญิง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เรียกญาติบางประเภทอีกด้วย เช่น ใช้คำว่า /chææ/ และ /tót/ เรียกญาติในรุ่น +2 ที่เป็นเพศชาย ทั้งสายตรงและสายข้าง และใช้คำว่า /yót/ เรียกญาติในรุ่น +1 สายตรงที่เป็นเพศชาย ซึ่งเป็นคำเรียกญาติที่แสดงถึงการให้เกียรติแก่ผู้เป็นพ่อที่เคยเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ที่นครมักกะห์มาแล้ว เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานในจำนวนที่มากกว่าคำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน เหตุที่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยมากกว่าคำเรียกญาติภาษาเขมร เนื่องจากปัจจุบันภายในชุมชนไม่ค่อยมีการติดต่อสื่อสารกันโดยใช้ภาษาเขมรแล้ว จะมีก็เพียงผู้สูงอายุมากๆ เท่านั้นที่ยังคงใช้ภาษาเขมรในการติดต่อสื่อสารกันอยู่ ส่วนเด็กรุ่นใหม่ นั้น ไม่สามารถใช้ภาษาเขมรในการติดต่อสื่อสารได้ จะสามารถพูดหรือฟังได้เพียงบางคำเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เรียกญาติบางประเภทในจำนวนที่มากกว่าภาษาเขมรเช่นกัน การที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานมากกว่าคำเรียกญาติภาษาเขมร เนื่องจากภายในชุมชนมีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์อาศัยรวมอยู่ด้วย ประกอบกับมีการแต่งงานระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายมาเลย์ จึงทำให้คำเรียกญาติของชาวไทย

มุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการสัมผัสกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เกิดขึ้น

3.3 คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

3.3.1 ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

phôw	Fa			
mâx	Mo			
lûŋ	Fa Br (o)	Mo Br (o)		
ʔāa	Fa Br (y)	Fa Si (y)		
náa	Mo Br (y)	Mo Si (y)		
pāa	Fa Si (o)	Mo Si (o)		
pùu	Fa Fa	Fa Fa Br (o)	Fa Fa Br (y)	
	Fa Mo Br (y)	Fa Mo Br (o)		
tāa	Mo Fa	Mo Fa Br (o)	Mo Fa Br (y)	
	Mo Mo Br (o)	Mo Mo Br (y)		
yāay	Mo Mo	Mo Fa Si (o)	Mo Fa Si (y)	
	Mo Mo Si (o)	Mo Mo Si (y)		
yāa	Fa Mo	Fa Fa Si (o)	Fa Fa Si (y)	
	Fa Mo Si (o)	Fa Mo Si (y)		
thuat	Mo Fa Fa	Mo Fa Mo	Mo Mo Fa	
	Mo Mo Mo	Fa Fa Fa	Fa Fa Mo	
	Fa Mo Fa	Fa Mo Mo	Fa Fa Fa Br (o)	
	Fa Fa Mo Br (o)	Fa Fa Fa Br (y)	Fa Fa Mo Br (y)	
	Fa Fa Fa Si (o)	Fa Fa Fa Si (o)	Mo Fa Fa Br (o)	
	Mo Fa Fa Br (y)	Mo Fa Fa Si (o)	Mo Fa Fa Si (y)	
	etc.			
phii	Br (o)	Si (o)		

nóvŋ	Br (y) Si (y)
lûuk	So Da
lăan	So So So Da Da So Da Da Br (o) So Br (o) Da Si (o) So Si (o) Da etc.
lөөn	So So So So So Da Da So So Da So Da Br So So Br So Da Si So So Si So Da etc.
lөөn	So So So So Da So So So So Da Da Da Da Da Da Da Br So So So Si So So So Br So Da Da Si So Da Da etc.

จากรายการคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย พบว่าคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีจำนวนทั้งสิ้น 17 คำ โดยคำเรียกญาติที่พบทุกคำเป็นคำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐาน ได้แก่คำว่า /phóv/, /mææ/, /lūŋ/, /phii/, /nóvŋ/, /?āa/, /náa/, /pāa/, /pùu/, /tāa/, /yāa/, /yāay/, /thuat/, /lûuk/, /lăan/, /lөөn/, /lөөn/

3.3.2 มิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

หลังจากการศึกษาความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขั้นต่อไปในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มากำหนดมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติ

จากการวิเคราะห์ความหมาย พบว่าคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีระบบและคำเรียกญาติทั้งหมดเหมือนกับระบบคำเรียกญาติของภาษาไทย ซึ่ง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint 2000) ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว ดังนั้นแผนภูมิทั้งหมดที่แสดงในที่นี้ ผู้วิจัยจึงนำมาจากผลงานของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ดังกล่าว

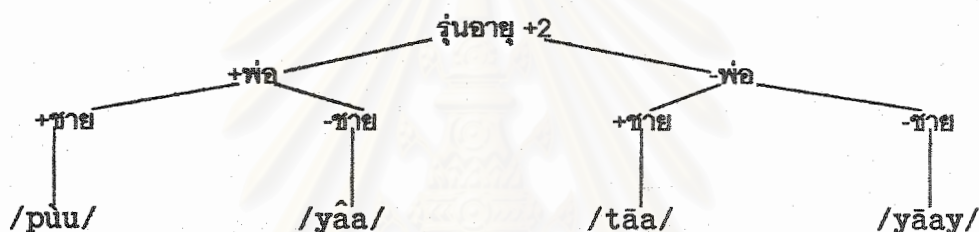
3.3.3 ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียเสนอโดยแผนภูมิต้นไม้ (จาก Prasithratsint 2000 : 237-239)

ภาพที่ 3.3.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

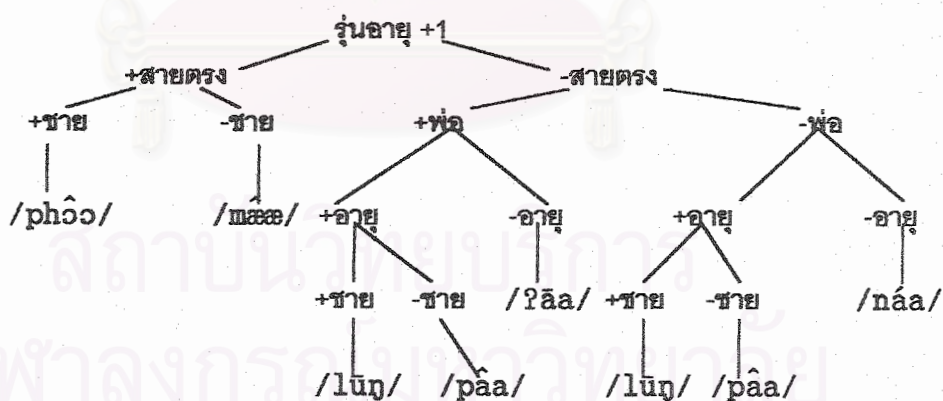
รุ่นอายุ +3

/thúat/

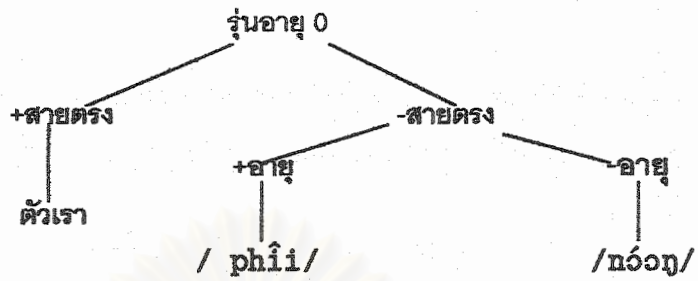
ภาพที่ 3.3.2 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

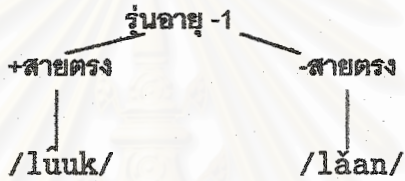
ภาพที่ 3.3.3 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

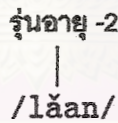
ภาพที่ 3.3.4 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นตัวเราเอง

ภาพที่ 3.3.5 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

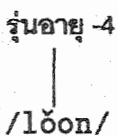
ภาพที่ 3.3.6 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 3.3.7 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 3.3.8 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 4 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

3.3.4 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย (จาก Prasithratsint 2000 : 237)

เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำแล้ว สามารถแสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำโดยองค์ประกอบทางความหมายดังนี้

/phw̄w/ [รุ่น +1 +สายตรง +ชาย]	/m̄ss̄/ [รุ่น +1 +สายตรง -ชาย]	/lūŋ/ [รุ่น +1 -สายตรง +ชาย +อายุ]	/p̄aa/ [รุ่น +1 -สายตรง -ชาย +อายุ]
/ʔāa/ [รุ่น +1 -สายตรง +พ่อ -อายุ]	/nāa/ [รุ่น +1 -สายตรง -พ่อ -อายุ]	/phii/ [รุ่น 0 -สายตรง +อายุ]	/nóŋ/ [รุ่น 0 -สายตรง -อายุ]
/p̄uŋ/ [รุ่น +2 +ชาย +พ่อ]	/yaa/ [รุ่น +2 -ชาย +พ่อ]	/lūuk/ [รุ่น -1 +สายตรง]	/lāan/ [รุ่น -1 -สายตรง] [รุ่น -2]
/thuat/ [รุ่น +3]	/lāen/ [รุ่น -3]	/lōon/ [รุ่น -4]	
/tāa/ [รุ่น +2 +ชาย]	/yāay/ [รุ่น +2 -ชาย]		

ต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติทั้งหมดและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำในรูปของตารางหลายมิติแสดงความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

ตารางที่ 3.3 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย
(จาก Prasithratsint 2000 : 239)

รุ่น อายุ	ฝ่าย (พ่อ/ แม่)	อายุ	สายเลือด				
			+สายตรง		-สายตรง		
			เพศ				
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย	
+3			thuat				
+2	+พ่อ		pùn	yâa	pùn	yâa	
	-พ่อ		tâa	yâay	tâa	yâay	
+1	+พ่อ	+อายุ	phôv	mææ	lũŋ		pâa
		-อายุ			?âa		
	-พ่อ	+อายุ			lũŋ		pâa
		-อายุ			náa		
0		+อายุ	ตัวเรา		phîi		
		-อายุ			nóvŋ		
-1			lúuk		lăan		
-2			lăan				
-3			lěen				
-4			lǒon				

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากผลการวิเคราะห์หรือรณลักษณะของคำเรียกญาติพื้นฐานแต่ละคำของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียที่แสดงในตารางข้างต้นและแผนภูมิใน 3.3.4 แสดงให้เห็นว่ามีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยเท่านั้นในการเรียกญาติทุกประเภท และไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาอื่นๆเลย แสดงให้เห็นว่าคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมากกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร ทั้งนี้เนื่องจากการที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานครในระยะเวลาที่ยาวนานกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจามเขมร กล่าวคือ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นระยะเวลากว่า 400 ปีมาแล้ว (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2544 : 95)

จะเห็นได้ว่าระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ใช้ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานเดียวกับคำเรียกญาติของภาษาไทย กล่าวคือมีมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติเหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทยทุกประการ มีรุ่นอายุของญาติเท่ากันกับคำเรียกญาติของภาษาไทย คือมีรุ่นอายุตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +3 และตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 และมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งหมดในระบบคำเรียกญาติเพื่อใช้ในการเรียกญาติทุกประเภท

3.4 สรุปลักษณะคล้ายคลึงและความแตกต่างของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซีย

ข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซียที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปของตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติใน 3.1-3.3 นั้น สามารถเห็นลักษณะความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของระบบคำเรียกญาติทั้งหมดได้ โดยผู้วิจัยจะเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของทั้ง 3 เชื้อสาย เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของระบบคำเรียกญาติของทั้ง 3 เชื้อสาย

จากระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย พบว่าในแต่ละถิ่นมีความเหมือนและต่างกันในประเด็นดังต่อไปนี้

3.4.1 การใช้คำเรียกญาติ

ผู้วิจัยพบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 2 เชื้อสาย ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ และเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติจากหลายภาษา กล่าวคือมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยในระบบคำเรียกญาติพื้นฐาน และมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน

ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียใช้คำเรียกญาติภาษาไทยเพียงภาษาเดียวในระบบคำเรียกญาติพื้นฐาน เพื่อใช้ในการเรียกญาติทุกประเภท โดยไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน และไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาอื่นๆในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานเลย จึงทำให้ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีจำนวนคำเรียกญาติภาษาไทยมากกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมร สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ พบว่ามีการใช้คำเรียกญาติ 2 ภาษา โดยใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน โดยใช้คำเรียกญาติภาษาไทยกับญาติตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 และรุ่น 0 สายข้างที่มีอายุน้อย ส่วนคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน จะใช้กับญาติตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +3 โดยญาติในรุ่น 0 สายข้าง อายุมาก เพศชาย จะใช้คำว่า /bǎŋ/ เพศหญิงจะใช้คำว่า /nǐʔ/ ส่วนญาติที่มีอายุน้อย เพศชายจะใช้คำว่า /wǎŋ/ หรือ /dǎʔ/ เพศหญิงจะใช้คำว่า /dǎʔ/ สำหรับญาติในรุ่น +1 สายตรง เพศชาย จะใช้คำว่า /yóʔ/ ซึ่งเป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงการให้เกียรติ และใช้คำว่า /páʔ/ หรือ /póʔ/ ซึ่งเป็นคำที่ไม่ได้ใช้เพื่อแสดงการให้เกียรติ ส่วนเพศหญิง จะใช้คำว่า /máʔ/ หรือ /móʔ/ สำหรับญาติในรุ่น +1 สายข้าง จะใช้คำว่า /wóʔ/ เรียก "พี่ชายหรือพี่สาวของพ่อหรือของแม่คนโตสุด" ใช้คำว่า /ŋóʔ/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 2 ของพ่อหรือของแม่" ใช้คำว่า /tǎʔ/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 3 ของพ่อหรือของแม่" ใช้คำว่า /cíʔ/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 4 ของพ่อหรือของแม่" ใช้คำว่า /dǝw/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 5 ของพ่อหรือของแม่" และใช้คำว่า /cǝn/ เรียก "น้องชายหรือน้องสาวคนสุดท้ายของพ่อหรือของแม่" สำหรับญาติในรุ่น +2 ทั้งสายตรงและสายข้าง เพศชาย จะใช้คำว่า /chǝŋ/ หรือคำว่า /kǝi/ เพศหญิงจะใช้คำว่า /tóʔ/ และสำหรับญาติในรุ่น +3 ทั้งสายตรงและสายข้าง จะใช้คำว่า /yǎŋ/ กับญาติทั้งเพศชายและเพศหญิง

ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรนั้น พบว่ามีการใช้คำเรียกญาติ 3 ภาษา โดยใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และคำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน โดยใช้คำเรียกญาติภาษาไทยกับญาติตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 และตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +3 มีการใช้คำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์กับญาติในรุ่น 0 สายข้าง รุ่น +1 สายตรง และรุ่น +2 โดยญาติในรุ่น 0 สายข้างที่มีอายุมาก เพศชาย จะใช้คำว่า /bǎŋ/ เพศหญิงจะใช้คำว่า /nǐʔ/ ส่วนญาติที่มีอายุน้อย เพศชาย จะใช้คำว่า /wǎŋ/ เพศหญิงจะใช้คำว่า /sǝn/ สำหรับญาติในรุ่น +1 สายตรง เพศชาย จะใช้คำว่า /yóʔ/ ซึ่งเป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงการให้เกียรติ และใช้คำว่า /páʔ/ ซึ่งเป็นคำที่ไม่ได้ใช้เพื่อแสดงการให้เกียรติ เพศหญิง จะใช้คำว่า /máʔ/ และสำหรับญาติในรุ่น +2 ทั้งสายตรงและสายข้าง จะใช้คำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสาย

มาเลยเรียกญาติเฉพาะเพศชายเท่านั้น โดยจะใช้คำว่า /chǎə/ หรือคำว่า /tǒʔ/ และมีการใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรกับญาติในรุ่น -1 รุ่น -2 รุ่น 0 สายข้าง รุ่น +1 สายตรง และรุ่น +2 โดยญาติในรุ่น -1 สายตรง จะใช้คำว่า /kōon/ เรียกญาติทั้งเพศชายและเพศหญิง สำหรับญาติในรุ่น -1 สายข้าง และรุ่น -2 ทั้งสายตรงและสายข้าง จะใช้คำว่า /khāmūay/ เรียกญาติทั้งเพศชายและเพศหญิง สำหรับญาติในรุ่น 0 สายข้างที่มีอายุมาก จะใช้คำว่า /lɔŋ/ เรียกญาติทั้งเพศชายและเพศหญิง ส่วนญาติที่มีอายุน้อย จะใช้คำว่า /pāʔōon/ เรียกญาติทั้งเพศชายและเพศหญิงเช่นกัน สำหรับญาติในรุ่น +1 สายตรง เพศชาย จะใช้คำว่า /ʔāapúk/ ส่วนเพศหญิง จะใช้คำว่า /māadāy/ และสำหรับญาติในรุ่น +2 จะใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรเรียกญาติเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น คือจะใช้คำว่า /mǒey/ หรือคำว่า /mǒey/ เหตุที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลยในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานด้วยนั้น เนื่องจากการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน โดยภายในชุมชนจะมีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลยอาศัยรวมอยู่ด้วย และเนื่องจากมีการแต่งงานระหว่างชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายมาเลย และชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายจาม-เขมร จึงทำให้มีการสัมผัสกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลยเกิดขึ้น

จากรายการคำเรียกญาติทั้งหมดที่ได้นำเสนอไปแล้ว ผู้วิจัยจะขอเสนอเปรียบเทียบจำนวนของคำที่ใช้เรียกญาติพื้นฐานของแต่ละเชื้อสาย ซึ่งจำนวนของคำเรียกญาติพื้นฐานที่ผู้วิจัยจะนำเสนอเปรียบเทียบในที่นี้มัน ได้มาจากการนับคำที่ใช้เรียกประเภทญาติพื้นฐานที่สำคัญของแต่ละเชื้อสาย และสามารถนำเสนอในรูปตารางดังนี้

เชื้อสาย	ชาวไทยมุสลิมเชื้อสาย มาเลย	ชาวไทยมุสลิมเชื้อสาย จาม-เขมร	ชาวไทยมุสลิมเชื้อสาย เปอร์เซีย
ชนิดของญาติ พื้นฐาน	24	34	17

จากตารางเปรียบเทียบจำนวนของคำที่ใช้เรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลยและเชื้อสายเปอร์เซีย จะมีจำนวนคำที่ใช้เรียกญาติพื้นฐานใกล้เคียงกัน สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะมีจำนวนคำที่ใช้เรียกญาติพื้นฐานมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากมีการใช้คำเรียกญาติถึง 3 ภาษา คือมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย และคำเรียกญาติภาษาเขมร ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลยมีการใช้คำเรียกญาติเพียง 2 ภาษา คือ มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทย

ควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยเพียงภาษาเดียวเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาถึงประเด็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของการใช้คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย อาจกล่าวสรุปได้ว่า คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายเปอร์เซียจะมีจำนวนของคำเรียกญาติพื้นฐานใกล้เคียงกัน ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะมีจำนวนของคำเรียกญาติพื้นฐานมากที่สุด

3.4.2 ระบบคำเรียกญาติ

เมื่อพิจารณาทั้งระบบ พบว่ามีความเหมือนและความแตกต่างกันในเรื่องของระบบคำเรียกญาติพื้นฐาน ในส่วนที่เหมือนกัน พบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีคำเรียกญาติพื้นฐานครบทุกประเภทเหมือนกัน สำหรับส่วนที่แตกต่างกันนั้น พบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีมิติที่ใช้แยกความแตกต่างของคำเรียกญาติแต่ละคำต่างกัน กล่าวคือระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และ การให้เกียรติ ไม่มีมิติในเรื่องของฝ่ายพ่อ/แม่เหมือนกับคำเรียกญาติภาษาไทย แต่มีมิติในเรื่องของการให้เกียรติเพิ่มขึ้นมา ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร มีมิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ และ การให้เกียรติ สำหรับระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย จะใช้ระบบคำเรียกญาติของภาษาไทย กล่าวคือ มีมิติที่ใช้แยกความแตกต่างของคำเรียกญาติแต่ละคำ 5 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และ ฝ่ายพ่อ/แม่

เมื่อได้เห็นภาพรวมของระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซีย ทั้ง 3 เชื้อสายแล้ว ต่อไปผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในประเด็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของทั้ง 3 เชื้อสาย โดยการเปรียบเทียบที่ละมิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการที่ทำให้คำเรียกญาติแต่ละคำในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานแตกต่างกันไป

มิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการดังกล่าว ได้แก่

3.4.2.1 รุ่นอายุ

3.4.2.2 สายเลือด

3.4.2.3 เพศ

3.4.2.4 อายุ

3.4.2.5 ฝ่ายพ่อ/แม่

3.4.2.6 การให้เกียรติ

3.4.2.1 รุ่นอายุ ผลการวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิม ทั้ง 3 เชื้อสาย แสดงให้เห็นว่ามีความคล้ายคลึงกันในเรื่องรุ่นอายุ กล่าวคือ คำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีรุ่นอายุของญาติเหมือนกันคือ ในระดับที่สูงกว่าตัวเองหรือตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไป มีรุ่นอายุ +1 ถึงรุ่นอายุ +3 และในระดับที่ต่ำกว่าตัวเองหรือตั้งแต่รุ่น 0 ลงมา มีรุ่นอายุ -1 ถึงรุ่นอายุ -4 (ดูตารางที่ 3.1-3.3)

3.4.2.2 สายเลือด พบว่าโดยรวมแล้วในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย มีการให้ความสำคัญกับเรื่องสายเลือดของญาติคล้ายคลึงกัน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้มิติแห่งความแตกต่างในเรื่องสายเลือดแยกคำเรียกญาติออกเป็นสายตรงและสายข้างในรุ่น -1 รุ่น 0 และรุ่น +1 สำหรับญาติในรุ่น +2 รุ่น +3 และตั้งแต่รุ่น -2 ลงมาจนถึงรุ่น -4 ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะไม่มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างมิตินี้ในการแยกคำเรียกญาติ โดยญาติในรุ่น +2 และญาติตั้งแต่รุ่น -2 ลงมาจนถึงรุ่น -4 จะใช้คำเรียกญาติคำเดียวกันในการเรียกทั้งญาติสายตรงและสายข้างที่เป็นเพศเดียวกัน และสำหรับญาติในรุ่น +3 นั้นจะใช้คำเรียกญาติโดยไม่มีกรแยกว่าเป็นญาติสายตรงหรือสายข้าง และไม่มีกรแยกว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง (ดูตารางที่ 3.1-3.3)

3.4.2.3 เพศ สำหรับมิติแห่งความแตกต่างทางเพศ พบว่า ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้มิติดังกล่าวแยกคำเรียกญาติให้แตกต่างกันในลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันดังนี้ ในแง่ที่คล้ายคลึงกันคือ ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะใช้มิติแห่งความแตกต่างทางเพศแยกใช้คำเรียกญาติในรุ่น +1 สายตรง และรุ่น +2 ทั้งสายตรงและสายข้างเหมือนกัน สำหรับในแง่ที่แตกต่างกันคือ ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมรจะใช้มิติแห่งความแตกต่างทางเพศแยกใช้คำเรียกญาติในรุ่น 0 สายข้างด้วย ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียจะไม่มีกรใช้มิติดังกล่าวกับญาติในรุ่นนี้ โดยญาติในรุ่น 0 สายข้างที่มีอายุมาก ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมรจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /bāŋ/ และ /nīʔ/ เรียก "พี่ชาย" และ "พี่สาว" ตามลำดับ ส่วนญาติที่มีอายุน้อย ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะใช้มิติแห่งความแตกต่างทางเพศแยกใช้คำเรียกญาติเฉพาะเพศชายเท่านั้น โดยจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /wāŋ/ เรียก "น้องชาย" ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะใช้มิติแห่งความแตกต่างทางเพศแยกใช้คำเรียกญาติทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยจะใช้คำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิม

เชื้อสายมาเลย์คำว่า /wǎŋ/ และคำว่า /sǐn/ เรียก "น้องชาย" และ "น้องสาว" ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซียจะใช้มิติแห่งความแตกต่างทางเพศแยกใช้คำเรียกญาติในรุ่น +1 สายข้าง โดยใช้คำเรียกญาติเหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาไทยทุกประการ ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ไม่มีการใช้มิติดังกล่าวกับญาติในรุ่นนี้เลย

3.4.2.4 อายุ สำหรับมิติแห่งความแตกต่างทางอายุที่ใช้แยกคำเรียกญาติให้แตกต่างกันนั้น พบว่าคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้มิติดังกล่าวคล้ายคลึงกันดังนี้

เพื่อให้เห็นภาพและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ในที่นี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ซึ่งคัดมาจากตารางที่ 3.1-3.3 เพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช้มิติในเรื่องอายุ โดยคำเรียกญาติที่แสดงมิติในเรื่องอายุจะเขียนด้วยตัวเอียง

ตารางที่ 3.4 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในรุ่น 0 และรุ่น +1

รุ่น อายุ	อายุ	สายเลือด				
		+สายตรง		-สายตรง		
		เพศ				
		+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย	
+1	+1	+ให้	yóʔ	máʔ/móʔ	wóʔ	
	+2	เกียรติ			ŋóʔ	
	+3				téʔ	
	+4	-ให้	páʔ/ póʔ		cíʔ	
	+5	เกียรติ			dɔɔ	
	+6				cūu	
0	+อายุ	ตัวเรา		bāŋ	níʔ	
	-อายุ			wǎŋ/déʔ/ nóɔŋ	déʔ/nóɔŋ	

ตารางที่ 3.5 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรในรุ่น 0 และรุ่น +1

รุ่น อายุ	ฝ่าย (พ่อ/ แม่)	อายุ	สายเลือด				
			+สายตรง		-สายตรง		
			เพศ				
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย	
+1	+พ่อ	+อายุ	+ให้	yóʔ	mâææ/máʔ/ māadāay	lūŋ	pâa
		-อายุ	เกียรติ			ʔāa	
	-พ่อ	+อายุ	-ให้	páʔ/ phw̄o/	ʔāapúk	lūŋ	pâa
		-อายุ	เกียรติ			náa	
0		+อายุ	ตัวเรา		bāŋ/lōŋ/ phîi	níʔ/lōŋ/ phîi	
		-อายุ			pāʔoon/ wǎŋ/nóowŋ	pāʔoon/ sūn/nóowŋ	

ตารางที่ 3.6 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียในรุ่น 0 และรุ่น +1

รุ่น อายุ	ฝ่าย (พ่อ/ แม่)	อายุ	สายเลือด			
			+สายตรง		-สายตรง	
			เพศ			
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย
+1	+พ่อ	+อายุ	phw̄o	mâææ	lūŋ	pâa
		-อายุ			ʔāa	
	-พ่อ	+อายุ			lūŋ	pâa
		-อายุ			náa	
0		+อายุ	ตัวเรา		phîi	
		-อายุ			nóowŋ	

จากตารางที่ 3.4-3.6 แสดงให้เห็นว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายใช้มิติแห่งความแตกต่างทางอายุในการแยกคำเรียกญาติที่อยู่ในรุ่น 0 สายข้าง และในรุ่น +1 สายข้าง โดยญาติในรุ่น 0 สายข้าง ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมรจะแยกใช้คำเรียกญาติออกเป็นญาติที่มีอายุมากและญาติที่มีอายุน้อย นอกจากนี้ยังแยกด้วยว่าเป็นญาติเพศชายหรือญาติเพศหญิง ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียจะแยกใช้คำเรียกญาติออกเป็นญาติที่มีอายุมากและญาติที่มีอายุน้อย โดยไม่มีการแยกว่าเป็นญาติเพศชายหรือญาติเพศหญิง สำหรับญาติในรุ่น +1 สายข้าง ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซียจะแยกใช้คำเรียกญาติเหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทย คือแยกเป็นญาติที่มีอายุมากและญาติที่มีอายุน้อย โดยญาติอายุมากจะมีการแยกว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ส่วนญาติที่มีอายุน้อยจะไม่มีมีการแยกว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะใช้มิติในเรื่องอายุในลักษณะที่แตกต่างไปจากชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซีย กล่าวคือมีการลำดับอายุของญาติด้วย โดยจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /wóʔ/ เรียก "พี่ชายหรือพี่สาวของพ่อหรือของแม่คนโตสุด" ใช้คำว่า /wóʔ/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 2 ของพ่อหรือของแม่" ใช้คำว่า /tɛʔ/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 3 ของพ่อหรือของแม่" ใช้คำว่า /cíʔ/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 4 ของพ่อหรือของแม่" ใช้คำว่า /dɔʔ/ เรียก "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 5 ของพ่อหรือของแม่" และใช้คำว่า /cɯn/ เรียก "น้องชายหรือน้องสาวคนสุดท้ายของพ่อหรือของแม่" การลำดับอายุของญาติในรุ่น +1 สายข้างนั้น ญาติที่มีอายุมากที่สุดจะต้องใช้คำเรียกญาติคำว่า /wóʔ/ และญาติที่มีอายุน้อยที่สุดจะต้องใช้คำเรียกญาติคำว่า /cɯn/ เท่านั้น ส่วนญาติลำดับอื่น ๆ นั้นจะใช้คำเรียกญาติตามลำดับอายุของญาติคนนั้นๆ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วใน 3.1.4

3.4.2.5 ฝ่ายพ่อ/แม่ เป็นอีกมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายให้แตกต่างกัน และจากระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย พบว่ามีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันในเรื่องของการให้ความสำคัญกับการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่ กล่าวคือคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะไม่มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างในเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่เลย ส่วนคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซียจะมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการใช้มิติแห่งความแตกต่างทางการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่กับญาติในรุ่น +1 สายข้าง และรุ่น +2 โดยชาวไทยมุสลิมทั้ง 2 เชื้อสายจะแยกใช้คำเรียกญาติออกเป็นญาติฝ่ายพ่อและญาติฝ่ายแม่เหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทย สำหรับญาติที่อยู่ในรุ่น +3 และญาติตั้งแต่รุ่น 0 ลงมาจนถึงรุ่น -4 พบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 2 เชื้อสายจะไม่มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างมิตินี้แยกใช้คำเรียกญาติกับญาติในรุ่นดังกล่าวเลย

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า มีเพียงผู้บอกภาษาชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ผู้ที่มีพ่อเป็นคนต่างศาสนาคนเดียวเท่านั้นที่มีการใช้มิติในเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่กับญาติในรุ่น +1 สายข้าง และรุ่น +2 สำหรับญาติในรุ่น +1 สายข้างที่มีอายุมาก จะใช้คำเรียกญาติเหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทย ส่วนญาติที่มีอายุน้อย ถ้าเป็นญาติฝ่ายพ่อ จะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /ʔāa/ เรียก "น้องชายหรือน้องสาวพ่อ" ถ้าเป็นญาติฝ่ายแม่ จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /cūn/ เรียก "น้องชายหรือน้องสาวแม่" สำหรับญาติในรุ่น +2 ทั้งสายตรงและสายข้าง ถ้าเป็นญาติฝ่ายพ่อ จะใช้คำเรียกญาติเหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทย ถ้าเป็นญาติฝ่ายแม่ จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /chəə/ และคำว่า /tɔʔ/ เรียก "พ่อของแม่" และ "แม่ของแม่" ตามลำดับ

3.4.2.6 การให้เกียรติ เป็นอีกมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายให้แตกต่างกัน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมร จะมีมิติในเรื่องของ "การให้เกียรติ" สำหรับญาติในรุ่นอายุ+1 สายตรง เพศชาย โดยจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /yɔʔ/ เรียกผู้เป็นพ่อ ซึ่งคำเรียกญาติคำนี้จะใช้เรียกเพื่อแสดงการให้เกียรติสำหรับผู้ที่เคยเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ที่นครมักกะห์มาแล้ว สำหรับคำเรียกญาติที่ใช้เรียกผู้ที่เป็นพ่อที่ไม่ได้แสดงถึงการให้เกียรติ ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะใช้คำเรียกญาติคำว่า /páʔ/ และคำว่า /pɔʔ/ ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /páʔ/ คำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /ʔāapúk/ และคำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phɔʔ/ สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ที่นครมักกะห์มาก่อน สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย นั้น พบว่าไม่มีมิติแห่งความแตกต่างในเรื่องการให้เกียรติ

จากการพิจารณาเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างถึงรายละเอียดในประเด็นแห่งความแตกต่าง 6 ประการ การใช้คำเรียกญาติและข้อมูลคำเรียกญาติที่ได้ก่อนการวิเคราะห์ตัดสินให้เป็นคำเรียกญาติจริงทั้ง 3 เชื้อสาย สามารถกล่าวสรุปในตอนท้ายนี้ได้ว่าระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการใช้คำเรียกญาติ และมีความแตกต่างกันในเรื่องของระบบคำเรียกญาติพื้นฐานอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือมีการใช้มิติแห่งความแตกต่างไม่เท่ากัน โดยระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียจะเหมือนกับระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาไทยทุกประการ เพราะเลิกใช้ระบบคำเรียกญาติของเปอร์เซีย แต่ใช้ระบบคำเรียกญาติของภาษาไทยแทน ในขณะที่ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมรจะแตกต่างจากระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาไทย

คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร 3 เชื้อสาย ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซียแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายดังกล่าว โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติทำให้ผู้วิจัยมองเห็นภาพรวมของระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกัดังกล่าวว่ามีความคล้ายคลึงกัน ในแง่ที่ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายใช้ระบบคำเรียกญาติเดียวกับระบบคำเรียกญาติของภาษาไทยที่สรุปไว้ในงานวิจัยเรื่อง A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithratsint : 2000) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำเรียกญาติภาษาไทยมีมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติไม่พื้นฐานทั้งหมดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 8 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศของผู้พูด คำร่ำหู และการแต่งงานใหม่ งานวิจัยนี้พบว่าในคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมมีมิติทั้ง 8 ประการดังกล่าว และมีการใช้คำเรียกญาติหลายภาษาด้วย คือใช้คำเรียกญาติภาษาไทยในการเรียกญาติทุกประเภท และมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเอง เรียกญาติบางประเภทควบคู่ไปกับคำเรียกญาติภาษาไทย ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะใช้คำเรียกญาติ 2 ภาษา คือใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเอง

ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะใช้คำเรียกญาติ 3 ภาษา คือใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และคำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเองด้วย ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียจะใช้คำเรียกญาติแตกต่างออกไป คือใช้แต่คำเรียกญาติภาษาไทยในการเรียกญาติทุกประเภท ไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเองในการเรียกญาติเลย

ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย โดยจะแยกเสนอการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติออกเป็นแต่ละเชื้อสาย พร้อมทั้งความหมายของแต่ละคำ เพื่อให้เห็นกระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการ

วิเคราะห์ตามขั้นตอนต่างๆดังกล่าวคือ การแสดงความหมายของคำเรียกญาติ แผนภูมิต้นไม้แสดงระบบคำเรียกญาติ การแสดงอรรถลักษณะในแต่ละมิติแห่งความแตกต่าง และนำเสนอคำเรียกญาติในรูปของตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติ

4.1 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

4.1.1 ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

ความหมายที่จะแสดงต่อไปนี้ ผู้วิจัยเขียนความหมายด้วยสัญลักษณ์สากล สำหรับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ผู้วิจัยได้พยายามค้นหาคำร่วมเชื้อสายในภาษามาเลย์มาตรฐานจากพจนานุกรมไทย-มาเลย์-อังกฤษ (วิเชียร ตันตระเสนีย์ 2530) และพจนานุกรมไทย-มลายูฉบับสมบูรณ์ (โมฮัมมัด อับดุลกาเดร์ 2517) และในภาษามลายูถิ่นปัตตานีจากพจนานุกรมภาษามลายูถิ่นปัตตานี-ไทย (วิสิทธิ์ จินตาวงศ์ 2527) เช่นเดียวกับคำเรียกญาติพื้นฐาน เพื่อยืนยันว่าคำเหล่านี้มาจากภาษามาเลย์หรือไม่

phānrāyāa ¹	Wi (คำรุ่นหู)
sāamīi	Hu (คำรุ่นหู)
phūa	Hu (คำธรรมดา สามัญ)

¹ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษามีการใส่ลำดับที่ให้กับคำเรียกญาติคำว่า /phānrāyāa/ ด้วย กล่าวคือจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /phānrāyāakhōnthīinìŋ/ , /phānrāyāakhōnthīisōŋ/ , /phānrāyāakhōnthīisāam/ และ /phānrāyāakhōnthīisii/ เรียก "ภรรยาคนที่หนึ่ง" , "ภรรยาคนที่สอง" , "ภรรยาคนที่สาม" และ "ภรรยาคนที่สี่" นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำว่า /phānrāyāarāak/ และคำว่า /phānrāyāayāy/ เรียก "ภรรยาคนที่หนึ่ง" ใช้คำว่า /phānrāyāarōŋ/ เรียก "ภรรยาคนที่สองหรือคนที่สาม" และใช้คำว่า /phānrāyāalék/ และคำว่า /phānrāyāasūtthāay/ เรียก "ภรรยาคนที่สี่" เหตุที่ผู้บอกภาษามีการใช้คำเรียกญาติในลักษณะดังกล่าว เป็นเพราะผู้บอกภาษามีภรรยาหลายคน ซึ่งการมีภรรยาหลายคนนี้เป็นลักษณะเด่นของครอบครัวชาวไทยมุสลิมที่อนุญาตให้มีภรรยาหลายคน (ไม่เกินสี่คน) ได้ในเวลาเดียวกัน แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา พบว่าการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวมีเป็นจำนวนน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บอกภาษาส่วนใหญ่มีภรรยาเพียงคนเดียวเท่านั้น

mīa ²	Wi (คำธรรมดา สามัญ)		
m̂yāay	Wi Mo		
phôw-tāa	Wi Fa		
m̂sāmii	Hu Mo (คำรึนหุ)		
m̂phūa	Hu Mo (คำธรรมดา สามัญ)		
phôw-sāmii	Hu Fa (คำรึนหุ)		
phôw-phūa	Hu Fa (คำธรรมดา สามัญ)		
tó? ³	Hu Mo Mo	Hu Mo Mo Si	Wi Mo Mo
	Wi Mo Mo Si	Hu Fa Mo	Hu Fa Mo Si
	Wi Fa Mo	Wi Fa Mo Si	
cĥ/kīi ⁴	Wi Mo Fa	Wi Mo Fa Br	Hu Mo Fa
	Hu Mo Fa Br	Hu Fa Fa	Hu Fa Fa Br
	Wi Fa Fa	Wi Fa Fa Br	
yǎṅ/thuat ⁵	Hu Fa Fa Fa	Wi Fa Fa Fa	Hu Fa Mo Mo
	Wi Fa Mo Mo	Hu Mo Fa Fa	Wi Mo Fa Fa etc.

² จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษามีการใส่ลำดับที่ให้กับคำเรียกญาติคำว่า /mīa/ ด้วยเช่นเดียวกับการใช้คำเรียกญาติคำว่า phānrāyāa กล่าวคือจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /mīa-khōnthiīnṅ/, /mīa-khōnthiīsōṅ/, /mīa-khōnthiīsām/ และ /mīa-khōnthiīsii/ เรียก "เมียคนที่หนึ่ง", "เมียคนที่สอง", "เมียคนที่สาม" และ "เมียคนที่สี่" นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำว่า /mīa-r̂ek/ และคำว่า /mīa-yà/ เรียก "เมียคนที่หนึ่ง" ใช้คำว่า /mīa-rōṅ/ เรียก "เมียคนที่สองหรือคนที่สาม" และใช้คำว่า /mīa-lék/ และคำว่า /mīa-sūtthāy/ เรียก "เมียคนที่สี่"

³ ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /tuuhaa/ ในภาษามาลายูมาตราบฐาน ซึ่งมีความหมายว่า "แม่หรือเฒ่า" และคำว่า /to?/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /tó?/

⁴ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติคำว่า cĥ มากกว่าคำว่า kīi และจากการค้นคว้า ผู้วิจัยไม่พบคำร่วมเชื้อสายของคำเรียกญาติทั้ง 2 คำดังกล่าว

⁵ จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /yǎṅ/ มากกว่าคำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /thuat/ และจากการค้นคว้า ผู้วิจัยพบคำที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติดังกล่าว ได้แก่คำว่า /n̂ muuyāṅ/ ในภาษามาลายูมาตราบฐาน และคำว่า /ŷ/ ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /yǎṅ/

lũn-khěey	Hu Fa Br (o)	Wi Fa Br (o)	Hu Mo Br (o)
	Wi Mo Br (o)		
pāa-sāpháy	Hu Fa Si (o)	Wi Fa Si (o)	Hu Mo Si (o)
	Wi Mo Si (o)		
?āa-khěey	Hu Fa Br (y)	Wi Fa Br (y)	
?āa-sāpháy	Hu Fa Si (y)	Wi Fa Si (y)	
nāa-khěey	Wi Mo Br (y)	Hu Mo Br (y)	
nāa-sāpháy	Wi Mo Si (y)	Hu Mo Si (y)	
lũuk-khěey	Da Hu		
lũuk-sāpháy	So Wi		
lǎan-khěey	Br Da Hu	Si Da Hu	So Da Hu
	Da Da Hu etc.		
lǎan-sāpháy	Br (o) So Wi	Si (o) So Wi etc.	
lěen-sāpháy	So So So Wi	So Da So Wi	Br So So Wi etc.
lěen-khěey	Br So Da Hu	Si So Da Hu etc.	
lõon-khěey ⁶	Da Da Da Da Hu	Da Da So Da Hu etc.	
lõon-sāpháy ⁷	So So So So Wi	So So Da So Wi etc.	
phĩi-khěey	Si (o) Hu		
nóon-khěey	Br (y) Wi		
phĩi-sāpháy	Br (o) Wi		
nóon-sāpháy	Si (y) Hu		
phôo-lián	Mo Hu (พ่อเลี้ยง)		
mǎe-lián	Fa Wi (แม่เลี้ยง)		
lũuk-lián	Hu So Hu Da Wi So Wi Da (ลูกเลี้ยง)		

⁶ จากการเก็บข้อมูล พบว่าไม่มีผู้บอกภาษาคนใดที่มีญาติในรุ่นดังกล่าว เหตุที่ผู้บอกภาษาใช้คำเรียกญาติคำว่า /lõon-khěey/ เป็นเพราะผู้บอกภาษาใช้คำดังกล่าวเทียบกับคำว่า /lõon/

⁷ จากการเก็บข้อมูล พบว่าไม่มีผู้บอกภาษาคนใดที่มีญาติในรุ่นดังกล่าว เหตุที่ผู้บอกภาษาใช้คำเรียกญาติคำว่า /lõon-sāpháy/ เป็นเพราะผู้บอกภาษาใช้คำดังกล่าวเทียบกับคำว่า /lõon/

พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีจำนวนทั้งสิ้น 36 คำ เป็นคำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐานปนกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ คำเรียกญาติภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 32 คำ ได้แก่คำว่า /phũa/, /mĩa/, /säämi/, /phānrāyāa/, /m̄yāay/, /phôw-tāa/, /m̄säämi/, /m̄phũa/, /phôw-säämi/, /phôw-phũa/, /lũŋ-khěey/, /pāa-sāpháy/, /?āa-khěey/, /?āa-sāpháy/, /náa-khěey/, /náa-sāpháy/, /thúat/, /lúuk-khěey/, /lúuk-sāpháy/, /láan-khěey/, /láan-sāpháy/, /lěen-sāpháy/, /lěen-khěey/, /lõon-khěey/, /lõon-sāpháy/, /phíi-khěey/, /nóvŋ-khěey/, /phôw-lián/, /m̄lián/, /lúuk-lián/, /phíi-sāpháy/, /nóvŋ-sāpháy/ ส่วนคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีจำนวนทั้งสิ้น 4 คำ ได้แก่คำว่า /ch̄/, /kii/, /tó?/, /yǎŋ/

4.1.2 มิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานครของผู้วิจัยนี้ มีแนวทางการวิเคราะห์เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยเรื่อง A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai ของ Prasithratsint (2000) ดังนั้นการระบุวรรดิลักษณะในแต่ละมิติดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์เดียวกันกับงานวิจัยดังกล่าว

จากการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานทั้งหมดของงานวิจัยนี้ ทำให้ได้มิติแห่งความแตกต่างทั้งสิ้น 8 ประการ มิติแห่งความแตกต่างดังกล่าว และอรรถลักษณะที่ระบุความแตกต่างของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานทั้งหมดมีดังนี้ (มิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการแรกเหมือนกับมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติพื้นฐาน ความหมายของมิติแห่งความแตกต่างลำดับที่ 1 - ลำดับที่ 5 ได้ใน 3.1.2)

1. รุ่นอายุ
2. สายเลือด
3. อายุ
4. เพศ
5. ฝ่ายพ่อ/แม่

6. เพศของผู้พูด หมายถึง เพศของผู้พูดว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย แบ่งออกเป็น (+ผู้พูดชาย) และ (-ผู้พูดชาย) หมายถึงผู้พูดเพศชาย และ ผู้พูดเพศหญิง ตามลำดับ

7. คำร่ำนุ หมายถึง คำสุภาพ คำที่ใช้เป็นทางการ แบ่งออกเป็น (+คำร่ำนุ) และ (-คำร่ำนุ) หมายถึง คำสุภาพ คำที่ใช้เป็นทางการ และ คำไม่สุภาพ คำที่ใช้ธรรมดา สามัญ ตามลำดับ

8. การแต่งงานใหม่ หมายถึง การแสดงความเป็นญาติจากการแต่งงานใหม่ ซึ่งจะเกิดเฉพาะกับญาติในรุ่น +1 สายตรง และรุ่น -1 สายตรงเท่านั้น แบ่งออกเป็น (+แต่งงานใหม่) และ (-แต่งงานใหม่) หมายถึง แต่งงานใหม่ และ ไม่ได้แต่งงานใหม่ ตามลำดับ

การใช้มิติในเรื่องการแต่งงานใหม่ในงานวิจัยนี้จะแตกต่างไปจากคำเรียกญาติของภาษาไทย กล่าวคือคำเรียกญาติของภาษาไทยจะใช้มิตินี้แสดงความเป็นญาติในกรณีที่การแต่งงานครั้งก่อนได้สิ้นสุดลงแล้ว เช่นในกรณีที่ได้หย่าขาดจากสามีหรือภรรยาเดิมแล้ว หรือในกรณีที่สามีหรือภรรยาเดิมเสียชีวิตลง แต่คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมจะใช้มิตินี้แสดงความเป็นญาติทั้งในกรณีที่การแต่งงานครั้งก่อนได้สิ้นสุดลงแล้ว และในกรณีที่การแต่งงานครั้งก่อนยังไม่สิ้นสุดลง ซึ่งในกรณีที่การแต่งงานครั้งก่อนยังไม่สิ้นสุดลงนี้ จะเกิดเฉพาะกับผู้พุดชายเท่านั้น กล่าวคือฝ่ายชายยังไม่ได้หย่าขาดจากภรรยาคนแรก หรือภรรยาคนแรกยังมีชีวิตอยู่ แล้วได้ทำการแต่งงานใหม่ ซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางการเป็นญาติขึ้นจากการแต่งงานใหม่ระหว่างสามีกับภรรยาแต่ละคน และทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางการเป็นญาติขึ้นระหว่างภรรยาทั้งหมดด้วย เหตุที่ผู้ชายสามารถทำการแต่งงานใหม่ได้โดยที่การแต่งงานครั้งก่อนยังไม่สิ้นสุดลงนั้น เป็นเพราะศาสนาอิสลามอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้ไม่เกิน 4 คนในเวลาเดียวกัน ในขณะที่ไม่อนุญาตให้ผู้หญิงมีสามีหลายคนได้ในเวลาเดียวกัน หากฝ่ายหญิงต้องการที่จะมีสามีใหม่ จะต้องหย่าขาดจากสามีเดิมก่อน หรือในกรณีที่สามีเดิมเสียชีวิตลง ผู้หญิงจึงจะสามารถแต่งงานใหม่ได้

เพื่อความชัดเจนในการอธิบายถึงมิติแห่งความแตกต่างในเรื่องการแต่งงานใหม่ของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย จึงจะขอแยกเสนอตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติที่แสดงให้เห็นถึงมิติในเรื่องดังกล่าว หลังจากที่ได้เสนอตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายเรียบร้อยแล้ว (ดูตารางที่ 4.4)

จากการวิเคราะห์ความหมาย พบว่าคำเรียกญาติเหล่านี้จะต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 8 ประการได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศของผู้พุด คำร่ำนุ และ การแต่งงานใหม่

ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานโดยใช้แผนภูมิต้นไม้แสดงอรรถลักษณะ (semantic feature) หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอความหมายของคำเรียกญาติโดยใช้อรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้เห็นความแตกต่างของคำแต่ละคำชัดเจนขึ้น และยังทำให้ความหมายของคำแต่ละคำปรากฏเด่นชัดขึ้นด้วย

4.1.3 ระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เสนอโดยแผนภูมิต้นไม้

ภาพที่ 4.1.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

รุ่นอายุ +3

↓
/thuət/
/yǎŋ/

ภาพที่ 4.1.2 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

รุ่นอายุ +2

+ชาย

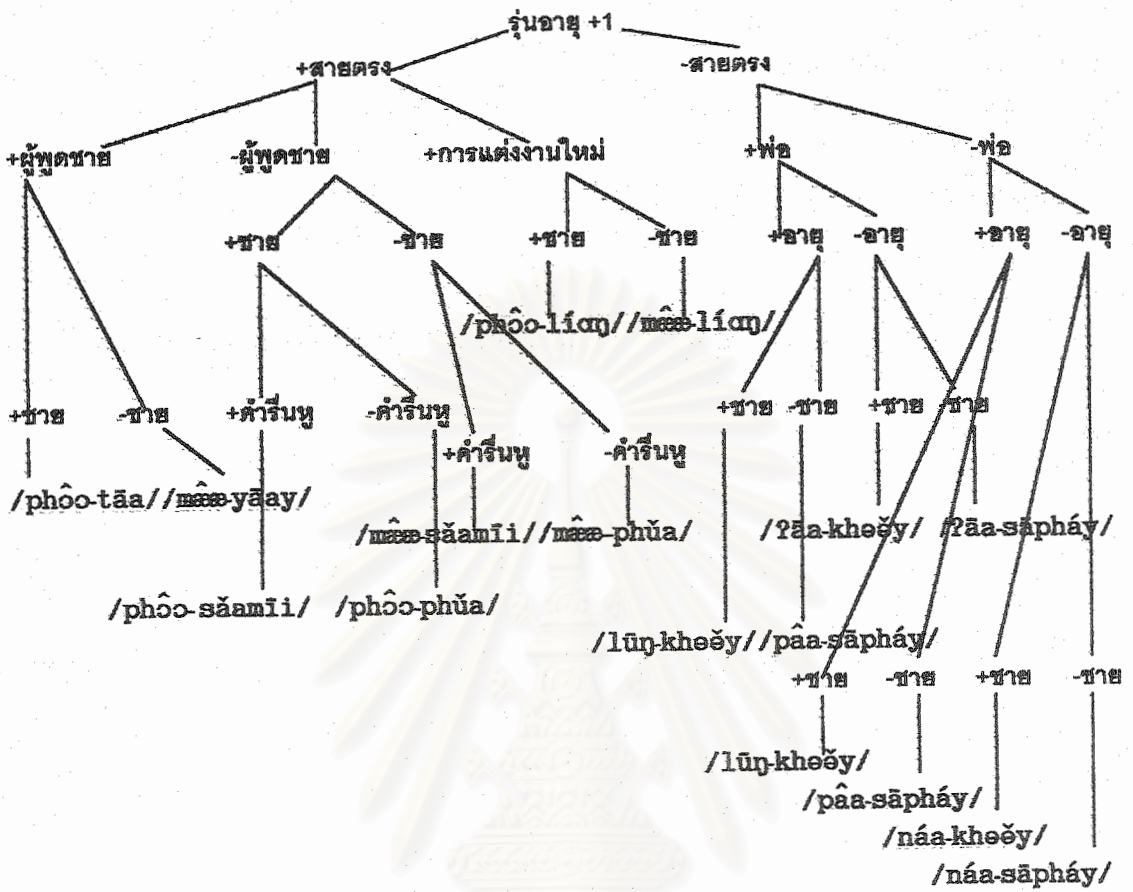
-ชาย

↓
/chǝǝ/
/kii/

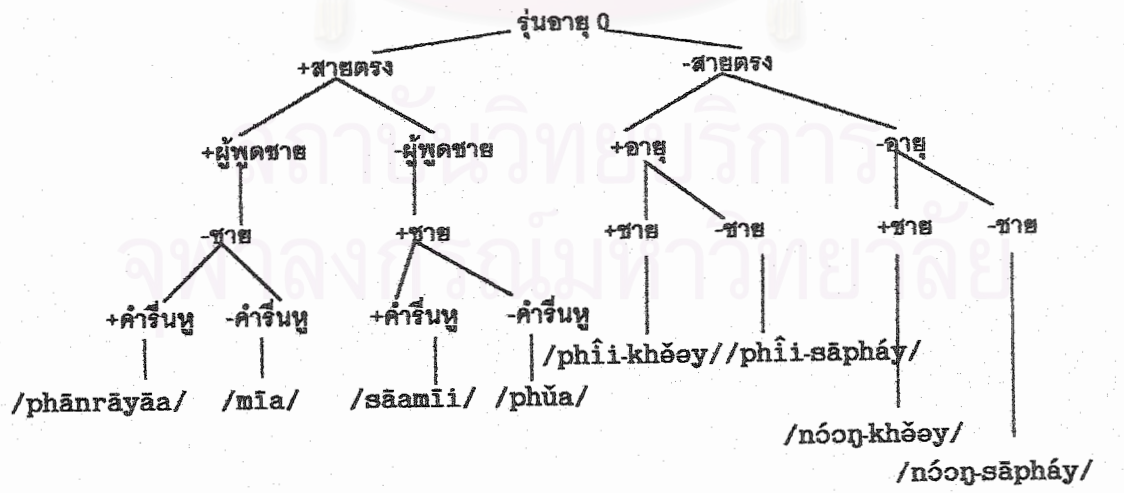
↓
/tóʔ/

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

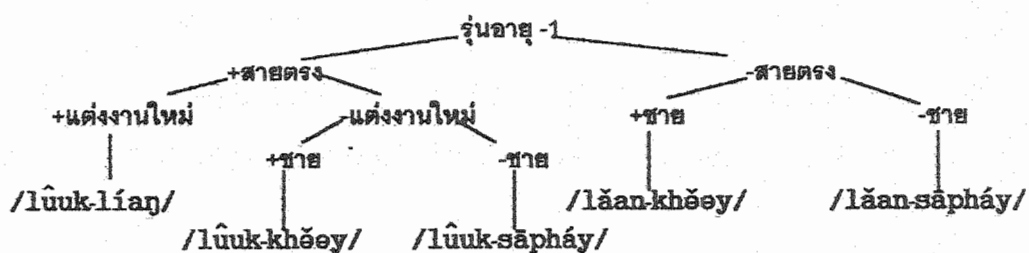
ภาพที่ 4.1.3 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เนื่องจากตัวเราขึ้นไป

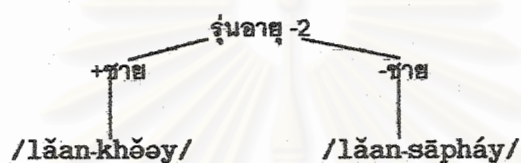
ภาพที่ 4.1.4 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุของตัวเอง

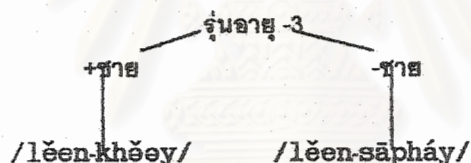
ภาพที่ 4.1.5 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

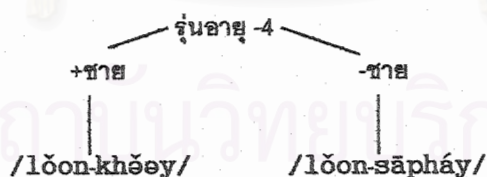
ภาพที่ 4.1.6 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 4.1.7 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

ภาพที่ 4.1.8 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 4 ต่ำกว่าตัวเราลงมา

4.1.4 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำแล้ว สามารถแสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำโดยองค์ประกอบทางความหมายดังนี้

/yǎŋ//thúat/

〔รุ่น +3〕

/chǎə//kii/

〔รุ่น +2〕
+ชาย

/tóʔ/

〔รุ่น +2〕
-ชาย

/phôw-phũa/

〔รุ่น +1〕
+สายตรง
+พ่อ
-คำรึนหุ
-ผู้พูดชาย
+ชาย

/mǎə-phũa/

〔รุ่น +1〕
+สายตรง
+พ่อ
-คำรึนหุ
-ผู้พูดชาย
-ชาย

/phôw-sǎamii/

〔รุ่น +1〕
+สายตรง
+พ่อ
+คำรึนหุ
-ผู้พูดชาย
+ชาย

/mǎə-sǎamii/

〔รุ่น +1〕
+สายตรง
+พ่อ
+คำรึนหุ
-ผู้พูดชาย
-ชาย

/lũŋ-khǎey/

〔รุ่น +1〕
-สายตรง
+ชาย
+อายุ

/pǎa-sǎpháy/

〔รุ่น +1〕
-สายตรง
-ชาย
+อายุ

/ʔǎa-khǎey/

〔รุ่น +1〕
-สายตรง
+ชาย
+พ่อ
-อายุ

/lúuk-sǎpháy/

〔รุ่น -1〕
+สายตรง
-ชาย

/lúuk-liánŋ/

〔รุ่น -1〕
+สายตรง
+แต่งงานใหม่

/lǎan-khǎey/

〔รุ่น -1〕
-สายตรง
+ชาย

〔รุ่น -2〕
+ชาย

/ʔāa-sāpháy/

ฐุ่น +1
 -สายตรง
 -ชาย
 +พ่อ
 -อายุ

/náa-sāpháy/

ฐุ่น +1
 -สายตรง
 -ชาย
 -พ่อ
 -อายุ

/náa-khěey/

ฐุ่น +1
 -สายตรง
 +ชาย
 -พ่อ
 -อายุ

/phôw-tāa/

ฐุ่น +1
 +สายตรง
 +ชาย
 -พ่อ
 +ผู้พูดชาย

/māa-yāay/

ฐุ่น +1
 +สายตรง
 -ชาย
 -พ่อ
 +ผู้พูดชาย

/phôw-liang/

ฐุ่น +1
 +สายตรง
 +ชาย
 +แต่งงานใหม่

/sāamii/

ฐุ่น 0
 +สายตรง
 -ผู้พูดชาย
 +ชาย
 +คำร่ำนุ

/phūa/

ฐุ่น 0
 +สายตรง
 -ผู้พูดชาย
 +ชาย
 -คำร่ำนุ

/phānrāyāa/

ฐุ่น 0
 +สายตรง
 +ผู้พูดชาย
 -ชาย
 +คำร่ำนุ

/mia/

ฐุ่น 0
 +สายตรง
 +ผู้พูดชาย
 -ชาย
 -คำร่ำนุ

/phii-khěey/

ฐุ่น 0
 -สายตรง
 +ชาย
 +อายุ

/phii-sāpháy/

ฐุ่น 0
 -สายตรง
 -ชาย
 +อายุ

/nóww-khěey/

ฐุ่น 0
 -สายตรง
 +ชาย
 -อายุ

/nóww-sāpháy/

ฐุ่น 0
 -สายตรง
 -ชาย
 -อายุ

/lūuk-khěey/

ฐุ่น -1
 +สายตรง
 +ชาย

/lēen-sāpháy/

ฐุ่น -3
 -ชาย

/lēen-khěey/

ฐุ่น -3
 +ชาย

/lōon-sāpháy/

ฐุ่น -4
 -ชาย

/māā-líāŋ/
 ฐาน +1
 +สายตรง
 -ชาย
 +แต่งงานใหม่

/lōon-khěey/
 ฐาน -4
 +ชาย

/lāan-sāpháy/
 ฐาน -1
 -สายตรง
 +ชาย

ฐาน -2
 +ชาย

เพื่อความชัดเจนและเข้าใจยิ่งขึ้น ต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบของความหมายดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้นในรูปของตารางหลายมิติแสดงความหมายของคำเรียกญาติ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์

รุ่นอายุ	เพศของผู้พูด	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	+สายตรง		-สายตรง				
			เพศ						
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย			
+3			thuat/yǎng						
+2			chǎa/kii	tóʔ	chǎa/kii	tóʔ			
+1	-ผู้พูดชาย	+พ่อ	+คำกริยา ขู	phôw-sǎamii	mǎa-sǎamii	+อายุ	lūn-khǎey	pāa-sāpháy	
			-คำกริยา ขู	phôw-phúa	mǎa-phúa	-อายุ	ʔāa-khǎey	ʔāa-sāpháy	
	+ผู้พูดชาย	-พ่อ	phôw-tāa		mǎa-yāay	+อายุ	lūn-khǎey	pāa-sāpháy	
						-อายุ	nāa-khǎey	nāa-sāpháy	
0	-ผู้พูดชาย		+คำกริยา ขู	sǎamii	ตัวเรา	+อายุ	phii-khǎey	phii-sāpháy	
			-คำกริยา ขู	phúa					
	+ผู้พูดชาย		+คำกริยา ขู	ตัวเรา	phānrā		-อายุ	nóow-khǎey	nóow-sāpháy
			-คำกริยา ขู		mia				
-1			lūuk-khǎey	lūuk-sāpháy	lāan-khǎey	lāan-sāpháy			
-2			lāan-khǎey	lāan-sāpháy	lāan-khǎey	lāan-sāpháy			
-3			lǎen-khǎey	lǎen-sāpháy	lǎen-khǎey	lǎen-sāpháy			
-4			lōon-khǎey	lōon-sāpháy	lōon-khǎey	lōon-sāpháy			

จากผลการวิเคราะห์หรือร่วรดิษณัของคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานแต่ละคำของชาวไทยมุสลิมเชือสายมาเลย์ที่แสดงในตารางข้างต้นและแผนภูมิใน 4.1.3 จะเห็นได้ว่าระบบคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชือสายมาเลย์เหมือนกับระบบคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานของภาษาไทย กล่าวคือญาดิตั้งแต่รูน -1 ลงมาจนถึงรูน -4 รูน 0 รูน +1 และรูน +3 มีมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาดิแต่ละคำเหมือนกับระบบคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานของภาษาไทย และมีการใช้คำเรียกญาดิภาษาไทยในการเรียกญาดิในรูนอายุดังกล่าวด้วย มีเพียงญาดิในรูน +2 เพียงรูนเดียวเท่านั้นที่มีระบบคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานแตกต่างไปจากระบบคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานของภาษาไทย (ดู Prasithrathsint 2000 : 243) กล่าวคือไม่มีมิติในเรื่องของฝ่ายพ่อ/แม่เหมือนกับคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานของภาษาไทย นอกจากนี้ยังไม่มีการใช้คำเรียกญาดิภาษาไทยในการเรียกญาดิเลย โดยจะใช้คำเรียกญาดิที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนในการเรียกญาดิ กล่าวคือจะใช้คำว่า /chææ/ หรือคำว่า /kii/ เรียกญาดิในรูน +2 เพศชาย ทั้งสายตรงและสายข้าง และใช้คำว่า /tɔʔ/ เรียกญาดิในรูน +2 เพศหญิง ทั้งสายตรงและสายข้าง สำหรับญาดิในรูน +3 ทั้งสายตรงและสายข้าง พบว่ามีการใช้คำเรียกญาดิทั้งภาษาไทยและคำเรียกญาดิที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน โดยจะใช้คำเรียกญาดิภาษาไทยคำว่า /thuat/ ควบคู่ไปกับคำเรียกญาดิที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนคำว่า /yãŋ/

4.2 คำเรียกญาดิไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชือสายจาม-เขมร

4.2.1 ความหมายของคำเรียกญาดิไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชือสายจาม-เขมร

ความหมายที่จะแสดงต่อไปนี้ ผู้วิจัยเขียนความหมายด้วยสัญลักษณ์สากล สำหรับคำเรียกญาดิที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชือสายจาม-เขมร ผู้วิจัยได้พยายามค้นหาคำร่วมเชือสายในภาษาจามจากหนังสือชื่อ From Ancient Cham to Modern Dialects : Two Thousand Years of Language Contact and change (Thurgood ,1999) และในภาษาเขมรจากพจนานุกรมไทย-เขมร (กาญจนา นาคสกุล 2526) เช่นเดียวกับคำเรียกญาดิพื้นฐาน เพื่อยืนยันว่าคำเหล่านี้มาจากภาษาจามและภาษาเขมรหรือไม่

săamii/pădöey ⁸	Hu (คำรึนหุ)		
phũa/pădöey ⁹	Hu (คำธรรมดา สามัญ)		
phănrayăa/păpôn ¹⁰	Wi (คำรึนหุ)		
mia/păpôn ¹¹	Wi (คำธรรมดา สามัญ)		
măayăay	Wi Mo		
phôw-tăa	Wi Fa		
mă-phũa	Hu Mo (คำธรรมดา สามัญ)		
mă-săamii	Hu Mo (คำรึนหุ)		
phôw-phũa	Hu Fa (คำธรรมดา สามัญ)		
phôw-săamii	Hu Fa (คำรึนหุ)		
pùu	Hu Fa Fa	Hu Fa Fa Br	Wi Fa Fa
	Wi Fa Fa Br		
chă/tó? ¹²	Hu Fa Fa	Hu Fa Fa Br	Wi Fa Fa
tăa	Wi Mo Fa	Wi Mo Fa Br	Hu Mo Fa

⁸ จากการเก็บข้อมูล พบว่ามีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /pădöey/ ส่วนผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ จะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /săamii/ และจากการค้นคว้า ผู้วิจัยพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติคำว่า /pădöey/ ได้แก่คำว่า /padey/ ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /pădöey/

⁹ จากการเก็บข้อมูล พบว่ามีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /pădöey/ ส่วนผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ จะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phũa/

¹⁰ จากการเก็บข้อมูล พบว่ามีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /păpôn/ ส่วนผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ จะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phănrayăa/ และมีการใส่ลำดับที่ให้กับคำเรียกญาติคำนี้ด้วยเช่นเดียวกับคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ (เชิงอรุณที่¹) และจากการค้นคว้า ผู้วิจัยพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำเรียกญาติคำว่า /păpôn/ ได้แก่คำว่า /prapuøn/ ซึ่งมีความหมายว่า เหมือนคำว่า /păpôn/

¹¹ จากการเก็บข้อมูล พบว่ามีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรคำว่า /păpôn/ ส่วนผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ จะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /mia/ และมีการใส่ลำดับที่ให้กับคำเรียกญาติคำนี้ด้วยเช่นเดียวกับคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ (เชิงอรุณที่²)

¹² จากการเก็บข้อมูล พบว่าผู้บอกภาษาจะใช้คำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /chă/ มากกว่าคำว่า /tó?/

	Hu Mo Fa Br		
	Wi Fa Fa Br	Wi Mo Fa	Wi Mo Fa Br
	Hu Mo Fa	Hu Mo Fa Br	
yâa	Hu Fa Mo	Hu Fa Mo Si	Wi Fa Mo
	Wi Fa Mo Si		
yâay	Hu Mo Mo	Hu Mo Mo Si	Wi Mo Mo
	Wi Mo Mo Si		
möey/möey ¹³	Hu Fa Mo	Hu Fa Mo Si	Wi Fa Mo
	Wi Fa Mo Si	Hu Mo Mo	Hu Mo Mo Si
	Wi Mo Mo	Wi Mo Mo Si	
thuat	Hu Fa Fa Fa	Wi Fa Fa Fa	Hu Fa Mo Mo
	Wi Fa Mo Mo	Hu Mo Fa Fa	Wi Mo Fa Fa etc.
lün-khöey	Hu Fa Br (o)	Wi Fa Br (o)	Hu Mo Br(o)
	Wi Mo Br (o)		
pâa-sāpháy	Hu Fa Si (o)	Wi Fa Si (o)	Hu Mo Si (o)
	Wi Mo Si (o)		
?āa-khöey	Hu Fa Br (y)	Wi Fa Br (y)	
?āa-sāpháy	Hu Fa Si (y)	Wi Fa Si (y)	
nāa-khöey	Wi Mo Br (y)	Hu Mo Br (y)	
nāa-sāpháy	Wi Mo Si (y)	Hu Mo Si (y)	
lûuk-khöey	Da Hu		
lûuk-sāpháy	So Wi		
lăan-khöey	Br Da Hu	Si Da Hu	So Da Hu
	Da Da Hu etc.		
lăan-sāpháy	Br So Wi	Da So Wi	So So Wi
	Si So Wi etc.		

¹³ ทั้ง 2 คำมีการนำมาใช้เรียกญาติในปริมาณเท่ากัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบคำในภาษาเขมรที่อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำทั้ง 2 คำดังกล่าว ได้แก่คำว่า /yey/ ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า /möey/ และ /möey/

lěen-khěey	Br So Da Hu Si So Da Hu So So Da Hu etc.
lěen-sāpháy	So So So Wi So Da So Wi Br So So Wi etc.
lǒon-khěey ¹⁴	Da Da Da Da Hu Da Da So Da Hu etc.
lǒon-sāpháy ¹⁵	So So So So Wi So So Da So Wi etc.
phîi-khěey	Si (o) Hu
nóvṅ-khěey	Br (y) Wi
phîi-sāpháy	Br (o) Wi
nóvṅ-sāpháy	Si (y) Hu
phôv-lián	Mo Hu (พ่อเลี้ยง)
māe-lián	Fa Wi (แม่เลี้ยง)
lûuk-lián	Hu So Hu Da Wi So Wi Da (ลูกเลี้ยง)

จากรายการคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร พบว่าคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร มีจำนวนทั้งสิ้น 42 คำ มีการใช้คำเรียกญาติ 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาเขมร และคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ คำเรียกญาติภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 36 คำ ได้แก่ คำว่า /phũa/, /mia/, /săamii/, /phānrāyāa/, /māe-yāay/, /phôv-tāa/, /māe-săamii/, /māe-phũa/, /phôv-săamii/, /phôv-phũa/, /lūṅ-khěey/, /pāa-sāpháy/, /āa-khěey/, /āa-sāpháy/, /nāa-khěey/, /nāa-sāpháy/, /pùu/, /thuat/, /tāa/, /yāay/, /yāa/, /lûuk-khěey/, /lûuk-sāpháy/, /lăan-khěey/, /lăan-sāpháy/, /lěen-sāpháy/, /lěen-khěey/, /lǒon-khěey/, /lǒon-sāpháy/, /phîi-khěey/, /nóvṅ-khěey/, /phîi-sāpháy/, /nóvṅ-sāpháy/, /phôv-lián/, /māe-lián/, /lûuk-lián/ คำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีจำนวนทั้งสิ้น 4 คำ ได้แก่ คำว่า /pādēey/, /pāpōn/, /mēey/, /mǎey/ ส่วนคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีจำนวนทั้งสิ้น 2 คำ ได้แก่ คำว่า /chāe/ และ คำว่า /tót/

¹⁴ เริงอรุณที่⁶

¹⁵ เริงอรุณที่⁷

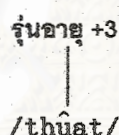
4.2.2 มิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

หลังจากศึกษาความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขั้นต่อไปในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มากำหนดมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติ

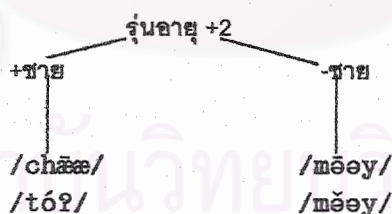
จากการวิเคราะห์ความหมาย พบว่าคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเหล่านี้จะต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 8 ประการได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศของผู้พูด คำวิญญู และ การแต่งงานใหม่ ดังรายละเอียดที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นแล้ว

4.2.3 ระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรเสนอโดยแผนภูมิต้นไม้

ภาพที่ 4.2.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

ภาพที่ 4.2.2 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

สำหรับองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เหนือจากตัวเราขึ้นไป ญาติในรุ่นอายุของตัวเอง และญาติตั้งแต่รุ่นอายุที่ 1 ถึงรุ่นอายุที่ 4 ต่ำกว่าตัวเราลงมา จะมีองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเหมือนกับคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ดังนั้นการแสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรให้ดูในภาพที่ 4.1.3 – 4.1.8

4.2.4 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำแล้ว สามารถแสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำโดยองค์ประกอบทางความหมายดังนี้ (คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรที่เหมือนกับคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ให้ดูใน 4.1.4)

/thúat/ [รุ่น +3]	/chǎæ//tóʔ/ [รุ่น +2 +ชาย]	/mǎey//mǎey/ [รุ่น +2 -ชาย]	
/pùu/ [รุ่น +2 +พ่อ +ชาย]	/yāa/ [รุ่น +2 +พ่อ -ชาย]	/tāa/ [รุ่น +2 -พ่อ +ชาย]	/yāay/ [รุ่น +2 -พ่อ -ชาย]
	/pādǎey/ [รุ่น 0 +สายตรง +ชาย -ผู้พูดชาย]	/pāpōn/ [รุ่น 0 +สายตรง -ชาย +ผู้พูดชาย]	

ต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติทั้งหมดและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำในรูปของตารางหลายมิติแสดงความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร

รุ่นอายุ	เพศของผู้พูด	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	+สายตรง		-สายตรง			
			เพศ					
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย		
+3			thuât					
+2		+พ่อ	chǎ̌x/tóʔ/ pûu	mǝy/mǝy/ yâa	chǎ̌x/tóʔ/ pûu	mǝy/mǝy/ yâa		
		-พ่อ	chǎ̌x/tóʔ/ tâa	mǝy/mǝy/ yâay	chǎ̌x/tóʔ/ tâa	mǝy/mǝy/ yâay		
+1	-ผู้พูดชาย	+พ่อ	+คำ รับหู	phô̌w- sǎamii	mǎ̌x- sǎamii	+อายุ	lũŋ- khǝy	pâa- sǎpháy
			-คำ รับหู	phô̌w- phũa	mǎ̌x- phũa	-อายุ	?âa- khǝy	?âa- sǎpháy
	+ผู้พูดชาย	-พ่อ	phô̌w-tâa		mǎ̌x-yâay	+อายุ	lũŋ- khǝy	pâa- sǎpháy
						-อายุ	nâa- khǝy	nâa- sǎpháy
0	-ผู้พูดชาย		+คำ รับหู	sǎamii/ pǎdǝy	ตัวเอง	+อายุ	phîi- khǝy	phîi- sǎpháy
			-คำ รับหู	phũa/ pǎdǝy				
	+ผู้พูดชาย		+คำ รับหู	ตัวเอง	phānrâyâa/ pǎpōn	-อายุ	nó̌wŋ- khǝy	nó̌wŋ- sǎpháy
			-คำ รับหู		mîa/ pǎpōn			
-1			lũuk-khǝy	lũuk- sǎpháy	lǎan-khǝy	lǎan- sǎpháy		
-2			lǎan-khǝy	lǎan- sǎpháy	lǎan-khǝy	lǎan- sǎpháy		
-3			lǎen-khǝy	lǎen- sǎpháy	lǎen-khǝy	lǎen- sǎpháy		
-4			lǎon-khǝy	lǎon- sǎpháy	lǎon-khǝy	lǎon- sǎpháy		

จากผลการวิเคราะห์หรือรวลักษณะของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรแต่ละคำที่แสดงในตารางข้างต้นและแผนภูมิใน 4.2.3 จะเห็นได้ว่าระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรเหมือนกับระบบคำเรียกญาติของภาษาไทยทุกประการ กล่าวคือมีมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติแต่ละคำเหมือนกัน มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานทุกฐานะอายุ เพื่อใช้ในการเรียกญาติทุกประเภท และพบว่ามีการใช้คำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรในการเรียกญาติบางประเภทด้วย กล่าวคือมีการใช้คำว่า /mœy/ หรือคำว่า /mǽy/ เรียกญาติในรุ่น +2 ที่เป็นเพศหญิงทั้งสายตรงและสายข้าง ใช้คำว่า /pādœy/ เรียกญาติในรุ่น 0 สายตรงที่เป็นเพศชาย และมีการใช้คำว่า /pāpōm/ เรียกญาติในรุ่น 0 สายตรงที่เป็นเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในการเรียกญาติบางประเภทอีกด้วย กล่าวคือจะใช้คำว่า /chææ/ หรือคำว่า /tǒʔ/ เรียกญาติในรุ่น +2 ที่เป็นเพศชาย

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติภาษาเขมร และคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ เหตุที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานด้วย ทั้งๆที่ไม่ใช่คำเฉพาะกลุ่มของตน เป็นเพราะภายในชุมชนมีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์อาศัยรวมอยู่ด้วย ประกอบกับมีการแต่งงานระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายมาเลย์ จึงทำให้คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการสัมผัสกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เกิดขึ้น

4.3 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

4.3.1 ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

săamīi	Hu (คำรึนหู)
phũa	Hu (คำธรรมดา สามัญ)
m̂æ̂săamīi	Hu Mo (คำรึนหู)
phô̂w-săamīi	Hu Fa (คำรึนหู)
m̂æ̂yāay	Wi Mo
phô̂w-tāa	Wi Fa

phānrāyāa ¹⁶	Wi (คำวิญญู)		
mīa ¹⁷	Wi (คำธรรมดา สามัญ)		
māe-phūa	Hu Mo (คำธรรมดา สามัญ)		
phōo-phūa	Hu Fa (คำธรรมดา สามัญ)		
tāa	Wi Mo Fa	Hu Mo Fa	
yāay	Hu Mo Mo	Wi Mo Mo	
yāa	Hu Fa Mo	Wi Fa Mo	
pūu	Hu Fa Fa	Wi Fa Fa	
thūat	Hu Fa Fa Fa	Wi Fa Fa Fa	Hu Fa Mo Mo
	Wi Fa Mo Mo	Hu Mo Fa Fa	Wi Mo Fa Fa etc.
lūṅ-khěy	Hu Fa Br (o)	Wi Fa Br (o)	Hu Mo Br (o)
	Wi Mo Br (o)		
pāa-sāpháy	Hu Fa Si (o)	Wi Fa Si (o)	Hu Mo Si (o)
	Wi Mo Si (o)		
ṙāa-khěy	Hu Fa Br (y)	Wi Fa Br (y)	
ṙāa-sāpháy	Hu Fa Si (y)	Wi Fa Si (y)	
nāa-khěy	Wi Mo Br (y)	Hu Mo Br (y)	
nāa-sāpháy	Wi Mo Si (y)	Hu Mo Si (y)	
lūuk-khěy	Da Hu		
lūuk-sāpháy	So Wi		
lāan-khěy	Br Da Hu	Si Da Hu	So Da Hu
	Da Da Hu etc.		
lāan-sāpháy	Br So Wi	Da So Wi	So So Wi
	Si So Wi etc.		
lěen-sāpháy	So So So Wi	So Da So Wi	Br So So Wi etc.
lěen-khěy	Br So Da Hu	Si So Da Hu	
	So So Da Hu etc.		

¹⁶ เจริญธรรมที่ 1

¹⁷ เจริญธรรมที่ 2

lǒon-khǎey ¹⁸	Da Da Da Da Hu	Da Da So Da Hu etc.
lǒon-sāpháy ¹⁹	So So So So Wi	So So Da So Wi etc.
phǐi-khǎey	Si (o) Hu	
nóvṅ-khǎey	Br (y) Wi	
phǐi-sāpháy	Br (o) Wi	
nóvṅ-sāpháy	Si (y) Hu	
phôv-liáṅ	Mo Hu (พ่อเลี้ยง)	
mǎe-liáṅ	Fa Wi (แม่เลี้ยง)	
lûuk-liáṅ	Hu So Hu Da Wi So Wi Da (ลูกเลี้ยง)	

จากรายการคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย พบว่าคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย มีจำนวนทั้งสิ้น 36 คำ คำเรียกญาติไม่พื้นฐานที่พบทุกคำเป็นคำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐาน ได้แก่คำว่า /phǔa/, /mia/, /sǎamii/, /mǎe-yāay/, /phānrāyāa/, /phôv-tāa/, /mǎe-sǎamii/, /mǎe-phǔa/, /phôv-sǎamii/, /phôv-phǔa/, /lūṅ-khǎey/, /pāa-sāpháy/, /ʔāa-khǎey/, /ʔāa-sāpháy/, /náa-khǎey/, /náa-sāpháy/, /pùu/, /thûat/, /yāay/, /tāa/, /yāa/, /lûuk-khǎey/, /lûuk-sāpháy/, /lǎan-khǎey/, /lǎan-sāpháy/, /lǎen-sāpháy/, /lǎen-khǎey/, /lǒon-khǎey/, /lǒon-sāpháy/, /phǐi-khǎey/, /nóvṅ-khǎey/, /phǐi-sāpháy/, /nóvṅ-sāpháy/, /phôv-liáṅ/, /mǎe-liáṅ/, /lûuk-liáṅ/

4.3.2 มิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

หลังจากศึกษาความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขั้นต่อไปในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มากำหนดมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติ

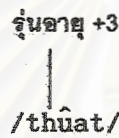
¹⁸ เจริญพรที่⁶

¹⁹ เจริญพรที่⁷

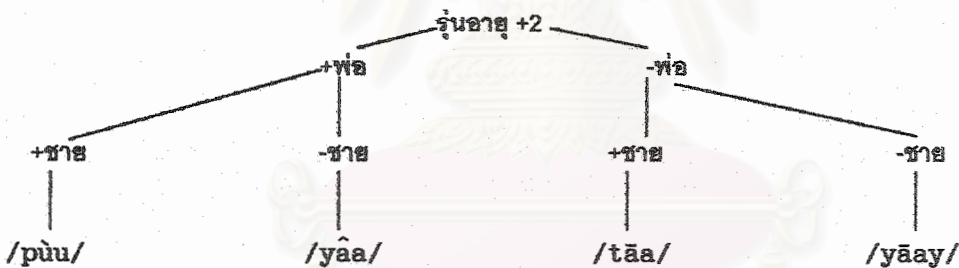
จากการวิเคราะห์ความหมาย พบว่าคำเรียกญาติเหล่านี้จะต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 8 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศของผู้พูด คำร่ำนุ และการแต่งงานใหม่

4.3.3 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียเสนอโดยแผนภูมิต้นไม้

ภาพที่ 4.3.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 3 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

ภาพที่ 4.3.2 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

สำหรับองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติในรุ่นอายุที่ 1 เหนือจากตัวเราขึ้นไป ญาติในรุ่นอายุของตัวเอง และญาติตั้งแต่รุ่นอายุที่ 1 ถึงรุ่นอายุที่ 4 ต่ำกว่าตัวเราลงมา จะมีองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเหมือนกับคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ดังนั้นการแสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียให้ดูในภาพที่ 4.1.3 – 4.1.8

4.3.4 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย (ดูการแสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำใน 4.1.4 และ 4.2.4)

ต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติทั้งหมดและอรรถลักษณะที่ใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำในรูปของตารางหลายมิติแสดงความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

รุ่นอายุ	เพศของผู้พูด	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	+สายตรง		-สายตรง						
			เพศ								
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย					
+3			thuât								
+2		+พ่อ	pùu	yāa	pùu	yāa					
		-พ่อ	tāa	yāay	tāa	yāay					
+1	-ชาย	+พ่อ	+คำ รุ่นหนู	phôo- sāmii	māa- sāmii	+อายุ	lūŋ- khěey	pāa- sāpháy			
			-คำ รุ่นหนู	phôo- phũa	māa- phũa	-อายุ	?āa- khěey	?āa- sāpháy			
	+ผู้พูด ชาย	-พ่อ	phôo-tāa		māa-yāay	+อายุ	lūŋ- khěey	pāa- sāpháy			
						-อายุ	nāa- khěey	nāa- sāpháy			
0	+ผู้พูด ชาย		+คำ รุ่นหนู	sāmii	ตัวเภา	+อายุ	phii- khěey	phii- sāpháy			
			-คำ รุ่นหนู	phũa							
	+ผู้พูด ชาย		+คำ รุ่นหนู	ตัวเภา	phān rāyāa				-อายุ	nôoŋ- khěey	nôoŋ- sāpháy
			-คำ รุ่นหนู		mīa						
-1			lûuk-khěey	lûuk- sāpháy	lăan-khěey	lăan- sāpháy					
-2			lăan-khěey	lăan- sāpháy	lăan-khěey	lăan- sāpháy					
-3			lěen-khěey	lěen- sāpháy	lěen-khěey	lěen- sāpháy					
-4			lõon-khěey	lõon- sāpháy	lõon-khěey	lõon- sāpháy					

จากผลการวิเคราะห์หรือรรถลักษณะของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียแต่ละคำที่แสดงในตารางข้างต้นและแผนภูมิใน 4.3.3 จะเห็นได้ว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียใช้ระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเดียวกับระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของภาษาไทย ซึ่งตารางคำเรียกญาติไม่พื้นฐานดังกล่าวคล้ายกับตารางคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของภาษาไทยใน Prasithrathsint (2000 : 243) กล่าวคือ มีมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติแต่ละคำเหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทยทุกประการ มิติดังกล่าวมีทั้งสิ้น 8 ประการดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น และมีรุ่นอายุของญาติเท่ากันกับคำเรียกญาติของภาษาไทย คือตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +3 และตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งหมดในการเรียกญาติทุกประเภท เหตุที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งหมดในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังคงมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรยังคงมีการใช้คำเรียกญาติเหมือนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และคำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร เป็นเพราะชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานครในระยะเวลาที่ยาวนานกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจามเขมร กล่าวคือ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นระยะเวลากว่า 400 ปีมาแล้ว จึงทำให้คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งหมด และไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาอื่นๆเลย

4.4 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานใหม่

ดังกล่าวแล้วข้างต้น (ใน 4.1.2) ว่ามิติเรื่องการแต่งงานใหม่สำหรับระบบญาติของชาวไทยมุสลิมเป็นเรื่องซับซ้อนและต่างจากชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เนื่องด้วยถูกกำหนดโดยศาสนา ดังนั้นเพื่อความชัดเจนในการอธิบายถึงมิติแห่งความแตกต่างในเรื่องการแต่งงานใหม่ของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย จึงจะขอแยกเสนอตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติที่แสดงให้เห็นถึงมิติดังกล่าว และเนื่องด้วยพบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้มิติดังกล่าวไม่แตกต่างกัน จึงสามารถเสนอเป็นระบบรวมได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานที่เกิดจากการแต่งงานใหม่ของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์-จาม-เขมร และเปอร์เซีย (แสดงโดยอรรถลักษณะ (+แต่งงานใหม่)) เปรียบเทียบกับคำเรียกญาติพื้นฐานที่ไม่มีการแต่งงานใหม่ (แสดงโดยอรรถลักษณะ (-แต่งงานใหม่))

รุ่นอายุ	+สายตรง		
	+ชาย		-ชาย
+1	+แต่งงานใหม่	phôw-líang	
	-แต่งงานใหม่	+การให้เกียรติ	yóʔ
		-การให้เกียรติ	phôw/páʔ/ póʔ/?āpúk
		mâe-líang	
		mâe/máʔ/móʔ/ māadāy	
0		ตัวเรา	
-1	+แต่งงานใหม่	lúuk-líang	
	-แต่งงานใหม่	lúuk	

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการแต่งงานใหม่เกิดขึ้น ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /phôw-líang/ เรียก "ผู้ชายที่มาแต่งงานใหม่กับแม่ของเรา" และใช้คำว่า /mâe-líang/ เรียก "ผู้หญิงที่มาแต่งงานใหม่กับพ่อของเรา" โดยการแต่งงานใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ จะไม่ได้เกิดจากการแต่งงานใหม่ของตัวเราเอง แต่จะเกิดจากการแต่งงานใหม่ของญาติในรุ่น +1 สายตรงเท่านั้น ส่วนคำเรียกญาติไม่พื้นฐานในรุ่น -1 สายตรง ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะใช้คำว่า /lúuk-líang/ เรียก "ลูกของผู้หญิงหรือผู้ชายที่มาแต่งงานใหม่กับตัวเรา" โดยการใช้นิตินี้จะเกิดจากการแต่งงานใหม่ของตัวเราเอง กล่าวคือถ้าตัวเราเป็นผู้หญิง แล้วแต่งงานกับสามีใหม่ซึ่งมีลูกอยู่แล้ว ลูกของสามีใหม่ของเราก็จะเป็นลูกเลี้ยงของเรา หรือในกรณีถ้าเราเป็นผู้ชาย แล้วแต่งงานใหม่กับภรรยาที่มีลูกอยู่แล้ว ลูกของภรรยาใหม่ของเราก็จะเป็นลูกเลี้ยงของเรา เป็นต้น ญาติในรุ่นดังกล่าวนี้หากไม่ได้เป็นญาติที่เกิดจากการแต่งงานใหม่ ก็จะใช้คำเรียกญาติเหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐานทุกประการ

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา พบว่าในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนบางครอบครัวของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ลูกๆของภรรยาแต่ละคนจะเรียกผู้ที่เป็นแม่เลี้ยงของตนโดยใช้คำเรียกญาติคำเดียวกันกับคำเรียกญาติที่ใช้เรียกแม่ของตน ในขณะที่บางครอบครัวลูกๆของภรรยาแต่ละ

คนจะเรียกผู้ที่เป็นแม่เลี้ยงของตน โดยพิจารณาจากอายุของแต่ละคนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแม่ของตนว่ามีอายุมากหรือน้อยกว่าแม่ของตน ซึ่งคำเรียกญาติที่ใช้จะเหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐานในรุ่น +1 สายข้าง (ดูใน 3.1.1.-3.3.1) ซึ่งคำเรียกญาติดังกล่าวพบเป็นจำนวนน้อยเท่านั้น

4.5 สรุปความคล้ายคลึงและความแตกต่างของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย

ข้อมูลคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซีย ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปของตารางแสดงคำเรียกญาติใน 4.1-4.3 นั้น แสดงลักษณะความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน โดยผู้วิจัยจะเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของทั้ง 3 เชื้อสาย เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของทั้ง 3 เชื้อสายในประเด็นเรื่องการใช้คำ และเรื่องระบบคำเรียกญาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.5.1 การใช้คำ

ผู้วิจัยพบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้คำเรียกญาติหลายภาษาในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเช่นเดียวกับคำเรียกญาติพื้นฐาน กล่าวคือมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยเป็นหลักในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเหมือนกันทุกเชื้อสาย โดยมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน ยกเว้นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียเพียงเชื้อสายเดียวเท่านั้น ที่ใช้คำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐานเพียงภาษาเดียวในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน เพื่อใช้ในการเรียกญาติทุกประเภท โดยไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน และไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาอื่นๆในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเลย สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ พบว่ามีการใช้คำเรียกญาติ 2 ภาษา ได้แก่ คำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐาน และคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน โดยจะใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเรียกญาติในรุ่น +2 และรุ่น +3 สำหรับญาติในรุ่น +2 เพศชาย จะใช้คำว่า /chææ/ หรือคำว่า /kii/ ส่วนญาติเพศหญิง จะใช้คำว่า /tɔʔ/ สำหรับญาติในรุ่น +3 จะใช้คำว่า /yǎŋ/ กับญาติทั้งเพศชายและเพศหญิง ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรนั้น พบว่ามีการใช้คำเรียกญาติ 3 ภาษา ได้แก่ คำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐาน คำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และคำเรียกญาติที่มาจากภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำ

เฉพาะกลุ่มของตน โดยจะใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรเรียกญาติในรุ่น 0 สายตรง และรุ่น +2 เพศหญิง สำหรับญาติในรุ่น 0 สายตรง เพศชาย จะใช้คำว่า /pādōey/ ส่วนเพศหญิงจะใช้คำว่า /pāpōn/ และสำหรับญาติในรุ่น +2 เพศหญิง จะใช้คำว่า /mōey/ หรือคำว่า /mōey/ ส่วนเพศชาย จะใช้คำเรียกญาติเหมือนกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์คำว่า /chāe/ หรือคำว่า /tōʔ/ นอกจากนี้ยังพบว่าญาติในรุ่น +1 สายข้างของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้คำเรียกญาติที่แตกต่างไปจากคำเรียกญาติของภาษาไทย กล่าวคือจะใช้คำว่า /lūn-khōey/ และ /pāa-sāpháy/ เรียก "สามีของพี่สาวพ่อหรือพี่สาวแม่" และ "ภรรยาของพี่ชายพ่อหรือพี่ชายแม่" ตามลำดับ เรียกญาติในรุ่นอายุมาก ส่วนญาติในรุ่นอายุน้อยที่เป็นญาติฝ่ายพ่อ จะใช้คำว่า /ʔāa-khōey/ และ /ʔāa-sāpháy/ เรียก "สามีของน้องสาวพ่อ" และ "ภรรยาของน้องชายพ่อ" ตามลำดับ ถ้าเป็นญาติฝ่ายแม่ จะใช้คำว่า /nāa-khōey/ และ /nāa-sāpháy/ เรียก "สามีของน้องสาวแม่" และ "ภรรยาของน้องชายแม่" ตามลำดับ ในขณะที่คำเรียกญาติของภาษาไทยจะไม่มีการใช้คำว่า /khōey/ และคำว่า /sāpháy/ กับคำเรียกญาติดังกล่าว (ดู Prasithrathsint 2000 : 243)

จากการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายพบว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะใช้คำเรียกญาติคำว่า /tōʔ/ เรียกญาติในรุ่น +2 เช่นเดียวกัน แต่นำมาใช้สำหรับเรียกญาติคนละเพศกัน โดยชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะใช้คำว่า /tōʔ/ เรียกญาติในรุ่น +2 ที่เป็นเพศหญิง ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร จะใช้คำว่า /tōʔ/ เรียกญาติในรุ่น +2 ที่เป็นเพศชาย

จากรายการคำเรียกญาติทั้งหมดที่ได้นำเสนอไปแล้ว ผู้วิจัยจะขอเสนอเปรียบเทียบจำนวนของคำที่ใช้เรียกญาติไม่พื้นฐานของแต่ละเชื้อสาย ซึ่งจำนวนของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานที่ผู้วิจัยจะนำเสนอเปรียบเทียบในที่นี้ นั้น ได้มาจากการนับคำที่ใช้เรียกประเภทญาติไม่พื้นฐานที่สำคัญของแต่ละเชื้อสาย และสามารถนำเสนอในรูปตารางดังนี้

เชื้อสาย	ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์	ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร	ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย
ชนิดของญาติ			
ไม่พื้นฐาน	36	42	36

จากตารางเปรียบเทียบจำนวนของคำที่ใช้เรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงกันอย่างเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะมีจำนวนคำที่ใช้เรียกญาติไม่พื้นฐานใกล้เคียงกัน โดยชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายเปอร์เซียจะมีจำนวนคำที่ใช้เรียกญาติไม่พื้นฐานเท่ากัน ส่วนชาวไทย

มุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะมีจำนวนคำที่ใช้เรียกญาติไม่พื้นฐานมากที่สุด ปัจจัยที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีจำนวนของคำที่ใช้เรียกญาติไม่พื้นฐานมากที่สุด ประการแรกเป็นเพราะญาติในรุ่น 0 สายตรงที่เป็นเพศชาย จะมีคำที่ใช้เรียกญาติที่เป็น "สามี" ถึง 3 คำ ได้แก่คำว่า /sǎamii/ คำว่า /phǔa/ และคำว่า /pādōey/ และสำหรับเพศหญิงจะมีคำที่ใช้เรียกญาติที่เป็น "ภรรยา" ถึง 3 คำเช่นเดียวกัน ได้แก่คำว่า /phānrāyāa/ คำว่า /mia/ และคำว่า /pāpōn/ ในขณะที่คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายเปอร์เซียจะมีคำที่ใช้เรียกญาติที่เป็น "สามี" เพียง 2 คำ ได้แก่คำว่า /sǎamii/ และคำว่า /phǔa/ และมีคำที่ใช้เรียกญาติที่เป็น "ภรรยา" เพียง 2 คำเช่นเดียวกัน ได้แก่คำว่า /phānrāyāa/ และคำว่า /mia/ ประการที่สองเป็นเพราะญาติในรุ่น +2 ทั้งสายตรงและสายข้างที่เป็นเพศหญิง จะมีคำที่ใช้เรียกญาติที่เป็นทั้ง "ภรรยาของพ่อของพ่อหรือภรรยาของพ่อของแม่" ถึง 2 คำ ได้แก่คำว่า /mōey/ และคำว่า /mǎey/ ในขณะที่คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายเปอร์เซียจะไม่มีคำที่ใช้เรียกญาติประเภทนี้

4.5.2 ระบบคำเรียกญาติ

เมื่อพิจารณาทั้งระบบ พบว่ามีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของระบบญาติ กล่าวคือ ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะมีคำเรียกญาติครบทุกประเภทในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานที่เหมือนกับระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของภาษาไทยทุกประการ คือมีมิติที่ใช้แยกความแตกต่างของคำเรียกญาติแต่ละคำเป็นจำนวนทั้งสิ้น 8 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ ฝ่ายพ่อ/แม่ คำร่ำนุ เพศของผู้พูด และการแต่งงานใหม่

เมื่อได้เห็นภาพรวมของระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จาม-เขมรและเปอร์เซีย ทั้ง 3 เชื้อสายแล้ว ต่อไปผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในประเด็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานทั้ง 3 เชื้อสาย โดยการเปรียบเทียบที่ละมิติแห่งความแตกต่าง 8 ประการที่ทำให้คำเรียกญาติแต่ละคำในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานแตกต่างกันไป

มิติแห่งความแตกต่าง 8 ประการดังกล่าว ได้แก่

4.5.2.1 รุ่นอายุ

4.5.2.2 สายเลือด

4.5.2.3 เพศ

4.5.2.4 อายุ

4.5.2.5 ฝ่ายพ่อ/แม่4.5.2.6 คำร่ำนุ4.5.2.7 เพศของผู้พูด4.5.2.8 การแต่งงานใหม่4.5.2.1 รุ่นอายุ ผลการวิเคราะห์ที่คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทย

มุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย แสดงให้เห็นว่ามีความคล้ายคลึงกันในเรื่องรุ่นอายุ กล่าวคือ คำเรียกญาติไม่พื้นฐานของทั้ง 3 เชื้อสายมีรุ่นอายุของญาติเท่ากัน คือ ในระดับที่สูงกว่าตัวเองหรือตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไป มีรุ่นอายุ +1 ถึงรุ่นอายุ +3 และในระดับที่ต่ำกว่าตัวเองหรือตั้งแต่รุ่น 0 ลงมา มีรุ่นอายุ -1 ถึงรุ่นอายุ -4 เช่นเดียวกับคำเรียกญาติพื้นฐาน (ดูตารางที่ 4.1-4.3)

4.5.2.2 สายเลือด พบว่าโดยรวมแล้วในระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของทั้ง 3 เชื้อสาย มีการให้ความสำคัญกับเรื่องสายเลือดของญาติคล้ายคลึงกัน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการแยกคำเรียกญาติออกเป็นสายตรงและสายข้างในรุ่น -1 รุ่น 0 และรุ่น +1 สำหรับญาติในรุ่น +3 รุ่น +2 และตั้งแต่รุ่น -2 ลงมาจนถึงรุ่น -4 ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะไม่มีการแยกคำเรียกญาติ โดยจะใช้คำเรียกญาติคำเดียวกันในการเรียกญาติทั้งสายตรงและสายข้างที่เป็นเพศเดียวกัน สำหรับญาติในรุ่น +3 นั้นจะใช้คำเรียกญาติโดยไม่มีการแยกว่าเป็นญาติสายตรงหรือสายข้าง และไม่มีมีการแยกว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิงเช่นเดียวกับคำเรียกญาติพื้นฐาน

4.5.2.3 เพศ สำหรับมิติแห่งความแตกต่างทางเพศ พบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้มิติแห่งความแตกต่างทางเพศแยกใช้คำเรียกญาติคล้ายคลึงกัน กล่าวคือมีการใช้มิติทางเพศกับญาติตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +2 และตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 มีเพียงญาติในรุ่น +3 รุ่นเดียวเท่านั้นที่ไม่มีการใช้มิติดังกล่าวในการแยกใช้คำเรียกญาติ สำหรับญาติในรุ่น 0 และตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะใช้มิติทางเพศแยกคำเรียกญาติออกเป็นเพศชายและเพศหญิงทั้งสายตรงและสายข้าง สำหรับญาติในรุ่น +1 ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะใช้มิติทางเพศแยกคำเรียกญาติออกเป็นเพศชายและเพศหญิงทั้งสายตรงและสายข้าง โดยญาติสายข้างของทั้งฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ จะใช้มิติในเรื่องเพศแยกคำเรียกญาติออกเป็นเพศชายและเพศหญิงกับญาติทั้งที่มีอายุน้อยและญาติที่มีอายุน้อย ซึ่งต่างไปจากคำเรียกญาติของภาษาไทยที่ใช้มิติดังกล่าวแยกใช้คำเรียกญาติในรุ่นอายุมากเท่านั้น สำหรับญาติในรุ่น +2 ทั้งสายตรงและสายข้าง ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซียจะใช้มิติทางเพศแยกคำเรียกญาติออกเป็นเพศชายและเพศหญิง และมีการแยกด้วยว่าเป็นญาติฝ่ายพ่อหรือญาติฝ่าย

แม่เหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทย ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะใช้มิติทางเพศแยกคำเรียกญาติออกเป็นเพศชายและเพศหญิง โดยไม่มีการแยกว่าเป็นญาติฝ่ายพ่อหรือญาติฝ่ายแม่

4.5.2.4 อายุ สำหรับมิติแห่งความแตกต่างทางอายุที่ใช้แยกคำเรียกญาติให้แตกต่างกันนั้น พบว่าคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย มีการใช้มิติดังกล่าวคล้ายคลึงกัน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะให้ความสำคัญกับมิติแห่งความแตกต่างทางอายุกับการแยกใช้คำเรียกญาติในรุ่น 0 สายข้าง และรุ่น +1 สายข้าง โดยแยกญาติออกเป็นรุ่นอายุมาก และรุ่นอายุน้อยเหมือนกับระบบคำเรียกญาติของภาษาไทย

4.5.2.5 ฝ่ายพ่อ/แม่ เป็นอีกมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้แยกคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายให้แตกต่างกัน จากระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย พบว่ามีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันในเรื่องของการให้ความสำคัญกับการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่ กล่าวคือชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้มิติแห่งความแตกต่างในเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่กับญาติในรุ่น +1 สายข้าง เหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทยทุกประการ คือมีการแยกคำเรียกญาติออกเป็นญาติฝ่ายพ่อและญาติฝ่ายแม่กับญาติในรุ่นอายุน้อย สำหรับญาติในรุ่น +2 ทั้งสายตรงและสายข้าง พบว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซียมีการใช้มิติในเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่กับญาติในรุ่นดังกล่าวเหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทยเช่นกัน คือมีการแยกใช้คำเรียกญาติออกเป็นญาติฝ่ายพ่อและญาติฝ่ายแม่ ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะไม่มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างในเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่กับญาติในรุ่นนี้เลย สำหรับญาติในรุ่น 0 รุ่น +3 และตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 พบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายไม่มีการใช้มิติในเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่ในการแยกใช้คำเรียกญาติเลย

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ พบว่ามีผู้บอกภาษาที่มีพ่อเป็นคนต่างศาสนาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่มีการใช้มิติในเรื่องของฝ่ายพ่อ/แม่กับญาติในรุ่น +2 โดยญาติฝ่ายพ่อจะใช้คำว่า /pùn/ และ /yâa/ เรียก "สามีของแม่ของพ่อ" และ "ภรรยาของพ่อของพ่อ" ตามลำดับ ส่วนญาติฝ่ายแม่จะใช้คำ /chææ/ และ คำว่า /tôʔ/ เรียก "สามีของแม่ของแม่" และ "ภรรยาของพ่อของแม่" ตามลำดับ

4.5.2.6 คำรุ่น เป็นอีกมิติแห่งความแตกต่างที่พบในคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย พบว่ามีความคล้ายคลึงกันทั้ง 3 เชื้อสาย กล่าวคือจะใช้มิติแห่งความแตกต่างในเรื่องของคำรุ่นกับญาติในรุ่น 0 สายตรง และรุ่น +1 สายตรง โดยในรุ่น 0 สายตรง ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย จะใช้คำรุ่นซึ่งเป็นคำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า

/sǎamii/ และคำว่า /phānrāyāa/ เรียก "สามี" และ "ภรรยา" ตามลำดับ ส่วนคำไม่รีนหู จะใช้คำว่า /phǔa/ และ /mīa/ เรียก "สามี" และ "ภรรยา" ตามลำดับ สำหรับญาติในรุ่น +1 สายตรงที่เป็นญาติฝ่ายพ่อ จะใช้คำรีนหู ซึ่งเป็นคำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phôw-sǎamii/ และ /mǎe-sǎamii/ เรียก "พ่อของสามี" และ "แม่ของสามี" ตามลำดับ ส่วนคำไม่รีนหูจะใช้คำว่า /phôw-phǔa/ และ /mǎe-phǔa/ เรียก "พ่อของสามี" และ "แม่ของสามี" ตามลำดับ

4.5.2.7 เพศของผู้พูด เป็นอีกมิติแห่งความแตกต่างที่พบในคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย พบว่ามีความคล้ายคลึงกันทั้ง 3 เชื้อสาย กล่าวคือจะใช้มิติแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศของผู้พูดกับญาติในรุ่น 0 สายตรง และรุ่น +1 สายตรง โดยในรุ่น 0 สายตรง ผู้พูดเพศหญิงจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยซึ่งเป็นคำรีนหูคำว่า /sǎamii/ และใช้คำไม่รีนหูคำว่า /phǔa/ เรียก "สามี" ส่วนผู้พูดเพศชายจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยซึ่งเป็นคำรีนหูคำว่า /phānrāyāa/ และใช้คำไม่รีนหูคำว่า /mīa/ เรียก "ภรรยา" สำหรับญาติในรุ่น +1 สายตรง ผู้พูดเพศหญิงจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยซึ่งเป็นคำรีนหูคำว่า /phôw-sǎamii/ และใช้คำไม่รีนหูคำว่า /phôw-phǔa/ เรียก "พ่อของสามี" เรียกญาติเพศชาย ส่วนญาติเพศหญิงจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยซึ่งเป็นคำรีนหูคำว่า /mǎe-sǎamii/ และใช้คำไม่รีนหูคำว่า /mǎe-phǔa/ เรียก "แม่ของสามี" สำหรับผู้พูดเพศชายจะใช้เรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phôw-tāa/ และ /mǎe-yāay/ เรียก "พ่อของภรรยา" และ "แม่ของภรรยา" ตามลำดับ

4.5.2.8 การแต่งงานใหม่ เรื่อง "การแต่งงานใหม่" ก็เป็นอีกมิติแห่งความแตกต่างที่พบในคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย จากระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างในเรื่องการแต่งงานใหม่กับญาติในรุ่น +1 สายตรง และรุ่น -1 สายตรง โดยญาติในรุ่น +1 สายตรง จะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /phôw-líang/ เรียก "ผู้ชายที่มาแต่งงานใหม่กับแม่ของเรา" และใช้คำว่า /mǎe-líang/ เรียก "ผู้หญิงที่มาแต่งงานใหม่กับพ่อของเรา" โดยการใช้นี้มิติดังกล่าวนี้จะไม่ได้เกิดจากการแต่งงานใหม่ของตัวเอง แต่จะเกิดจากการแต่งงานใหม่ของญาติในรุ่น +1 สายตรงเท่านั้น ส่วนญาติในรุ่น -1 สายตรง จะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /lúuk-líang/ เรียก "ลูกของผู้หญิงหรือผู้ชายที่มาแต่งงานใหม่กับตัวเรา" โดยการใช้นี้มิติดังกล่าวนี้จะเกิดจากการแต่งงานใหม่ของตัวเอง กล่าวคือถ้าตัวเราเป็นผู้หญิง แล้วแต่งงานกับสามีใหม่ซึ่งมีลูกอยู่แล้ว ลูกของสามีใหม่ของเราก็จะเป็นลูกเลี้ยงของเรา หรือในกรณีถ้าเราเป็นผู้ชาย แล้วแต่งงานใหม่กับภรรยาที่มีลูกอยู่แล้ว ลูกของภรรยาใหม่ของเราก็จะเป็นลูกเลี้ยงของเรา เป็นต้น ซึ่งคำเรียกญาติคำนี้จะใช้เรียกญาติโดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง

จากการพิจารณาเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างถึงรายละเอียดในประเด็น
แห่งความแตกต่าง 8 ประการ การใช้คำเรียกญาติและข้อมูลคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3
เชื้อสาย สามารถกล่าวสรุปในตอนท้ายนี้ได้ว่าระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง
3 เชื้อสายจะมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายใช้ระบบคำเรียกญาติไม่
พื้นฐานเดียวกับระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐานของภาษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิม เชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งตามทอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 45) อธิบายไว้ หมายถึง การศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อเข้าถึงซึ่งระบบความรู้ ความนึกคิดของชาวบ้าน หรือชนเผ่าใดเผ่าหนึ่ง โดยวิเคราะห์ภาษาของเขา การศึกษาด้านนี้มีรากฐานมาจากความเชื่อที่ว่า ภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนความนึกคิดและการมองโลกของผู้พูด การวิเคราะห์ความหมายของศัพท์ หมวดต่างๆในภาษาของชนเผ่าใดเผ่าหนึ่ง จะทำให้เรามองเห็นลึกซึ้งถึงความนึกคิดและการมองโลกของชนเผ่านั้นได้ ดังนั้นการศึกษาคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบความรู้ ความนึกคิด หรือวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม ซึ่งเป็นเรื่อง ที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในบทนี้

ผู้วิจัยจะขอให้คำจำกัดความของคำว่า "วัฒนธรรม" ซึ่งผู้วิจัยใช้ในงานวิจัยนี้ และเป็นความหมายที่ผู้วิจัยใช้ตาม กู๊ดอินาฟ (Goodenough 1975 อ้างถึงใน ทอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2529 : 45) ซึ่งหมายถึง "ความรู้" หรือ "สิ่งที่เราต้องรู้" เพื่อให้เราสามารถประพฤติในทางที่เป็นที่ยอมรับ สำหรับสมาชิกผู้อื่นในสังคมเรา

ผลการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย สะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

- 1.ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างทางอายุ
- 2 การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ
- 3.การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม

5.1 ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างทางอายุ

สำหรับเรื่องระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างทางอายุ จากการศึกษาวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบของความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิม พบว่าคำเรียกญาติให้ภาพที่เด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญกับเรื่องของระบบอาวุโสหรือความแตกต่างทางอายุในการใช้คำเรียกญาติ กล่าวคือ มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างทางอายุกับการใช้คำเรียกญาติพื้นฐานและ

สำหรับญาติในรุ่น +1 สายข้างที่มีอายุมาก ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายจะใช้คำเรียกญาติภาษาไทยคำว่า /lūŋ-khǒey/ และ /pāa-sāpháy/ เรียก "สามีของพี่สาวพ่อหรือสามีของพี่สาวแม่" และ "ภรรยาของพี่ชายพ่อหรือภรรยาของพี่ชายแม่" ตามลำดับ ส่วนญาติในรุ่นอายุน้อยที่เป็นญาติฝ่ายพ่อ จะใช้คำว่า /ʔāa-khǒey/ และ /ʔāa-sāpháy/ เรียก "สามีของน้องสาวพ่อ" และ "ภรรยาของน้องชายพ่อ" ตามลำดับ ถ้าเป็นญาติฝ่ายแม่ จะใช้คำว่า /náa-khǒey/ และ /náa-sāpháy/ เรียก "สามีของน้องสาวแม่" และ "ภรรยาของน้องชายแม่" ตามลำดับ

การให้ความสำคัญกับอายุที่พบในคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่พบในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับลักษณะทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสของชาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะ การศึกษาของ กองการประสานราชการ กรมการปกครอง (2506 : 2-3) เกี่ยวกับสภาพสังคมโดยทั่วไปของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวไว้ว่า ลักษณะโดยทั่วไปของครอบครัวของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดเป็นครอบครัวใหญ่ นอกจากบิดามารดาและลูกๆแล้ว ยังมีคนอื่นมาอาศัยรวมอยู่ด้วย ส่วนมากได้แก่ญาติพี่น้องของคู่สมรส มีการเคารพเชื่อฟังกันตามลำดับอาวุโส ผู้มีอาวุโสน้อยต้องเคารพเชื่อฟังผู้มีอาวุโสมากที่สุด ลูกต้องเคารพบิดามากที่สุด รองลงมาคือมารดา น้องๆต้องเคารพเชื่อฟังพี่ๆ ส่วนในครอบครัวที่มีปู่ ย่า ตา ยายอาศัยรวมอยู่ด้วย ทุกคนในครอบครัวจะต้องให้ความเคารพปู่ ย่า ตา ยายเป็นอย่างสูง ภายในครอบครัวมีความผูกพันกันทางสายโลหิต บิดามารดามีความรักใคร่ผูกพันกับลูกๆเสมอ แม้ว่าจะแยกครอบครัวออกไปแล้ว ส่วนลูกๆที่ยังเป็นโสด ก็ยังคงอาศัยอยู่กับบิดามารดาตลอดไป ไม่ว่าจะเป็นลูกผู้หญิงหรือลูกผู้ชาย และถือกันว่าเป็นหน้าที่ของลูกหลานที่จะต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดูแก่ญาติผู้ใหญ่ ทุกคนในครอบครัวต่างให้ความร่วมมือกันในการทำมาหากินเท่าที่จะช่วยกันได้ กล่าวคือ ลูกๆจะต้องช่วยปฏิบัติงานบ้าน ลูกชายคนโตมักจะออกไปช่วยบิดามารดาประกอบกิจการงานนอกบ้าน ลูกหญิงคนโตจะช่วยมารดาดูแลงานบ้านและน้องๆ

นอกจากนั้นผลงานการศึกษาที่มีการกล่าวถึงสภาพสังคมโดยทั่วไปของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ให้ข้อมูลที่คล้ายคลึงกับ กองการประสานราชการ กรมการปกครอง ได้แก่ การศึกษาของ วินัย คุรุวรรณวัฒน์ (2522 : 59-60) ซึ่งกล่าวไว้ว่า โดยปกติแล้วโครงสร้างทางสังคมของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะคล้ายคลึงกับสังคมไทยโดยทั่วไป คือเป็นครอบครัวใหญ่ ประกอบด้วยสามี ภรรยา ลูกๆ ปู่ ย่า ตา ยาย และอาจมีญาติอยู่รวมกัน สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว ผู้อาวุโสน้อยเคารพผู้อาวุโสสูงสุด บุคคลเหล่านี้ช่วยกันประกอบอาชีพและรักใคร่กลมเกลียวเกื้อกูลกันดีเหมือนคนไทยในภาคอื่น ๆ

การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสสะท้อนในการอบรมเยาวชนให้มีความกตัญญู อารงสุทธาศาสน์ (2543 : 156) ได้กล่าวไว้ว่า พ่อแม่ควรเน้นอบรมบุตรให้มีความกตัญญูรู้คุณ ความ

เคารพนอบน้อม ความเห็นอกเห็นใจ และอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ การขับคนชราออกไปจากครอบครัวนั้นไม่เพียงแต่ทำให้ท่านมีความเหงาหงอยเปล่าเปลี่ยว เมื่อท่านต้องการความช่วยเหลือและความรักจากพวกลูกๆเท่านั้น แต่ยังเป็นการทำลายความรุ่งเรืองของครอบครัวด้วย การมีผู้อาวุโสอยู่ในครอบครัวนั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้อาวุโสย่อมเคยผ่านประสบการณ์ในชีวิตมามากมาย สามารถมองเห็นปัญหาได้อย่างชัดเจน จึงสามารถเป็นแหล่งความรู้ที่ดีและไว้วางใจได้แก่คนในครอบครัว ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงได้เน้นถึงเรื่องการให้ความนับถือ และสุภาพอ่อนน้อมต่อผู้มีอาวุโสที่มีประสบการณ์ โดยท่านศาสดาของอิสลามได้กล่าวไว้ว่า "การที่มีผู้อาวุโสอยู่ท่ามกลางพวกท่าน ย่อมทำให้พวกท่านได้รับความเมตตาและคำอำนวยการจากอัลลอฮ์เพิ่มขึ้น" และท่านยังกล่าวด้วยว่า "ส่วนหนึ่งของความเคารพนับถือต่อพระผู้เป็นเจ้าก็คือการเคารพนับถือคนมุสลิมผู้แก่เฒ่ามีวัยสูง" (อุมัรฟารุค อะบูบักร์ ทารี 2541 : 39)

งานวิจัยยังแสดงอีกด้วยว่าผู้อาวุโสในชุมชนมุสลิมมักมีอำนาจในการตัดสินใจ อารงสุทธาศาสตร์ (2543 : 138-139) พบว่าการตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่างๆของชาวมุสลิมนั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้อาวุโสภายในครอบครัวก่อน จึงจะกระทำการใดๆได้ เช่น การเลือกคู่ครองในสังคมแบบอิสลามนั้นจะกระทำโดยพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่จัดหาให้ แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับความยินยอมจากหนุ่มสาวเองเป็นสำคัญ การจ้างแรงงานหรือการคลุมถุงชนเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้ในศาสนาอิสลาม การแต่งงานโดยวิธีที่ญาติผู้ใหญ่จัดหาให้นี้ นอกจากจะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงแล้ว ยังเป็นการประสานความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติทั้งสองฝ่ายอีกด้วย ดังนั้นผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงไม่มีอิสระในการเลือกคู่ครองด้วยตัวเอง ต้องอยู่ภายใต้ความเห็นชอบของผู้ปกครอง ซึ่งได้แก่ ผู้อาวุโสภายในครอบครัว เช่น บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ หรือดาโต๊ะยุติธรรม การแต่งงานของชาวไทยมุสลิมต้องเป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งมีหลัก 5 ประการคือ 1) ผู้ที่จะทำการแต่งงานต้องเป็นมุสลิม 2) มีหญิงที่จะเข้าพิธีการแต่งงาน 3) ฝ่ายหญิงมีผู้ปกครอง 4) มีการกล่าวบอกและกล่าวรับ 5) มีพยานอย่างน้อย 2 คน ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งถือว่าการแต่งงานนั้นไม่สมบูรณ์ ดังนั้นหากขาดผู้ปกครอง ซึ่งได้แก่ผู้อาวุโสภายในครอบครัวที่จะให้ความเห็นชอบในการแต่งงาน การแต่งงานก็จะกระทำไม่ได้ (กองการประสานราชการ กรมการปกครอง 2506 : 84-85)

สำหรับพิธีกรรมของชาวไทยมุสลิมที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญเรื่องระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างทางอายุนั้น วินัย ครุวรรณวัฒน์ (2522 : 70) ได้กล่าวถึงพิธีการแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่า พิธีการแต่งงานของมุสลิม (นิกะห์) จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของศาสนา แต่รายละเอียดปลีกย่อย เช่น ชันหมาก และการกินเลี้ยงจะเป็นไปตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น มุสลิมที่ได้รับการศึกษามากแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย กล่าวคือผู้หญิงอายุ 13-14 ปีก็แต่งงานได้แล้ว ผู้ชายจะแต่งงานอายุ 17-19 ปี ผู้ที่ได้รับการศึกษามากพอให้

เรียนจบเสียก่อน เมื่อผู้ชายชอบพอผู้หญิงคนใดก็จะจัดญาติผู้ใหญ่ไปสู้ออ พิธีแต่งงานมักนิยมทำเวลากลางคืน ตั้งแต่เวลา 19.00-22.00 น. เมื่อถึงเวลาที่กำหนด ตัวเจ้าบ่าว บิดามารดาของฝ่ายหญิงพร้อมทั้งอิหม่ามและพยานอีก 2 คน จะนั่งอยู่พร้อมหน้าเพื่อฟังคำรับการแต่งงานจากฝ่ายหญิง เมื่อฝ่ายหญิงรับการแต่งงานแล้ว อิหม่ามจะพาเจ้าบ่าวไปนั่งคู่กับเจ้าสาว และจะอวยพรให้คู่บ่าวสาว โดยผู้อาวุโสจะให้โอวาทและอวยพร อาจมีการทำขวัญคู่บ่าวสาวด้วย จึงเสร็จพิธี มีประเพณีอยู่ว่าถ้าเจ้าสาวเป็นหญิงโสดมาก่อน เจ้าบ่าวจะต้องอยู่ประจำบ้านเจ้าสาวอย่างน้อย 3 วัน เมื่อครบกำหนดฝ่ายหญิงจะพาเจ้าสาวไปส่งถึงบ้านเจ้าบ่าว ถ้าเจ้าสาวเป็นหญิงหม้าย เมื่อเสร็จพิธีเจ้าบ่าวสามารถนำเจ้าสาวกลับบ้านของตนได้ในคืนนั้น

นอกจากนี้ ปองทิพย์ หนูหอม (2540 :70-71) ก็ได้กล่าวถึงการแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ไว้คล้ายคลึงกันว่า การแต่งงานของชาวไทยมุสลิมภาคใต้มีธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันคือการสู้ออ การหมั้น และการจัดพิธีแต่งงาน ในการสู้ออนั้น ผู้ไปสู้ออจะต้องเป็นมารดาหรือญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายชาย โดยมีการนำของฝาก เช่น ขนมหรือผลไม้ ไปให้พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงด้วย หลังจากฝ่ายหญิงตกลงเรียบร้อยแล้ว ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะไปบ้านฝ่ายหญิงอีกครั้งหนึ่งเพื่อกำหนดวันแต่งงาน สินสอด และของหมั้น เมื่อถึงวันหมั้น ฝ่ายชายจะจัดขบวนแห่ขันหมากไปบ้านฝ่ายหญิง ซึ่งผู้เป็นเจ้าบ่าวไม่ได้ไปด้วย จะใช้เวลาในตอนเย็น ประมาณ 4-5 โมงเย็น หลังจากวันหมั้นไม่เกิน 2 สัปดาห์ ก็ถึงวันแต่งงาน เมื่อถึงกำหนดวันแต่งงาน ฝ่ายเจ้าบ่าวจะยกขันหมากไปบ้านเจ้าสาว ในขบวนจะประกอบด้วยเจ้าบ่าว เพื่อนเจ้าบ่าว และญาติผู้ใหญ่ประมาณ 5-6 คน เงินหัวขันหมาก (จะต้องเป็นจำนวนเลขคู่) ให้เจ้าบ่าวถือไป พร้อมด้วยกล้วยพันธุ์ดี ในวันดังกล่าว ทางบ้านเจ้าสาวจะเตรียมการต้อนรับ โดยเชิญโต๊ะอิหม่ามมาเป็นประธานในพิธี พร้อมด้วยคอเต็บและผู้ทรงคุณธรรมอีก 1 คนเพื่อเป็นสักขีพยาน เมื่อขบวนเจ้าบ่าวมาถึงก็จะส่งมอบเงินหัวขันหมากให้กับโต๊ะอิหม่ามเพื่อนับให้ถูกต้องครบถ้วน จากนั้นจะร่วมกันรับประทานอาหาร ส่วนเจ้าสาวจะถูกเก็บตัวอยู่แต่ในห้องหรือในครัวเท่านั้น หลังจากเลี้ยงอาหารแล้ว เจ้าบ่าวจะเข้าพิธีแต่งงานตามหลักการของศาสนาอิสลาม ก็เป็นอันเสร็จพิธี

จะเห็นได้ว่าคำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือความแตกต่างทางอายุซึ่งสอดคล้องกับหลักฐานด้านอื่นที่อยู่ในรูปของพฤติกรรมหรือการกระทำของชาวไทยมุสลิมที่กล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ซึ่งสามารถเป็นข้อสนับสนุนได้อีกว่า ชาวไทยมุสลิมมีการให้ความสำคัญกับเรื่องอาวุโส ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ เมื่อมีการแต่งงานเกิดขึ้นในชุมชนของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายนั้นเมื่อถึงวันแต่งงาน ฝ่ายชายจะต้องแห่ขันหมากไปบ้านฝ่ายหญิง โดยต้องนำสินสอดและของต่างๆ เช่น ผลไม้ ขนมหรือเครื่องเรือน ซึ่งเตรียมไว้ไปด้วย เมื่อไปถึงบ้านเจ้าสาว ญาติที่อาวุโสที่สุดของฝ่ายเจ้าสาวจะต้องเป็นผู้มาต้อนรับขบวนขันหมากของเจ้าบ่าว โดยการคล้องพวงมาลัยให้กับเจ้า

บ่าว โดยญาติอาวุโสดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตการครองเรือน หากฝ่ายเจ้าสาวไม่มีญาติอาวุโสที่มีคุณสมบัติดังกล่าว อาจขอให้ผู้อาวุโสในชุมชนนั้นๆ มาเป็นคนรับเจ้าบ่าวแทนก็ได้ หลังจากนั้นจึงจะประกอบพิธีการแต่งงานตามหลักศาสนาอิสลาม

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสาย ผู้วิจัยพบว่าในการตัดสินใจกระทำการใดๆ ก็ตามที่สำคัญๆ ภายในครอบครัว เช่น การตัดสินใจซื้อบ้าน การแต่งงาน การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เป็นต้น ผู้มีอาวุโสน้อยจะทำการปรึกษากับผู้มีอาวุโสมากภายในครอบครัวก่อน จึงจะตัดสินใจกระทำการใดๆ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้มีอาวุโสน้อยก็มักจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้มีอาวุโสมากเสมอ

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสาย ผู้วิจัยพบว่า ระบบอาวุโสเป็นสิ่งที่สำคัญมากในสังคมของชาวไทยมุสลิม และอาจกล่าวได้ว่า "ระบบอาวุโส" เป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม นอกจากนี้ยังพบว่า วัฒนธรรมการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือความแตกต่างทางอายุของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ยังคงมีความสำคัญและประเพณีปฏิบัติต่อกันมาจนถึงบัดนี้ โดยยังไม่มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเลย

5.2 การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน พบว่าคำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญของชาวไทยมุสลิม กล่าวคือในการใช้คำเรียกญาติญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในรุ่น 0 สายข้าง มีการแยกคำที่ละเอียดในเพศชายที่มีอายุน้อย คือมีการใช้คำว่า /wǎŋ/ เรียก "น้องชาย" แต่ไม่มีคำที่ใช้เรียก "น้องสาว" ถ้าจะกล่าวถึง "น้องสาว" ต้องใช้คำว่า /dóʔ/ และคำว่า /móʔwŋ/ ซึ่งหมายถึง "น้องทั่วๆ ไป" และสำหรับญาติในรุ่น +1 สายตรง ทั้งชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมรมีการแยกคำที่ละเอียดในฝ่ายพ่อและเพศชายที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบญาติฝ่ายพ่อกับญาติฝ่ายแม่ สำหรับญาติฝ่ายพ่อ จะพบว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะมีคำที่ใช้เรียก "พ่อ" ถึง 3 คำ ได้แก่คำว่า /páʔ/ , /póʔ/ และคำว่า /yóʔ/ ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีคำที่ใช้เรียก "พ่อ" ถึง 4 คำ ได้แก่คำว่า /phǒw/ , /páʔ/ , /ʔāpúŋk/ และคำว่า /yóʔ/ ส่วนญาติฝ่ายแม่ ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะมีคำที่ใช้เรียก "แม่" เพียง 2 คำ ได้แก่คำว่า /máʔ/ และคำว่า /móʔ/ ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีคำที่ใช้เรียก "แม่" เพียง 3 คำ ได้แก่คำว่า /mǎæ/ , /máʔ/ และคำว่า

/māadāay/ นอกจากนี้ญาติในรุ่น +2 เพศชาย ของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังมีคำที่ใช้เรียก “พ่อของพ่อหรือพ่อของแม่” ถึง 2 คำ ได้แก่คำว่า /chəə/ และคำว่า /ki/ ในขณะที่มีคำที่ใช้เรียก “แม่ของพ่อหรือแม่ของแม่” เพียงคำเดียวเท่านั้น ได้แก่คำว่า /tɔʔ/ สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย พบว่าคำเรียกญาติไม่มีการสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญเช่นเดียวกับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมร

เพื่อให้เห็นภาพและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมร ซึ่งคัดมาจากตารางที่เสนอข้างต้น (ในบทที่ 3) โดยคำเรียกญาติที่สะท้อนให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อและเพศชายจะเขียนด้วยตัวเอียง หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติดังกล่าวในรูปแบบแผนภูมิต้นไม้ ซึ่งคัดมาจากแผนภูมิที่เสนอข้างต้น (ในบทที่ 3) เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

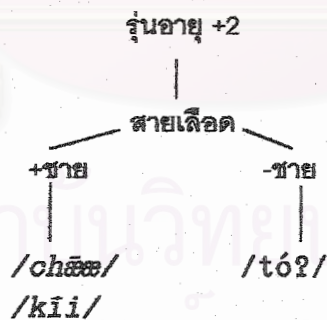

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

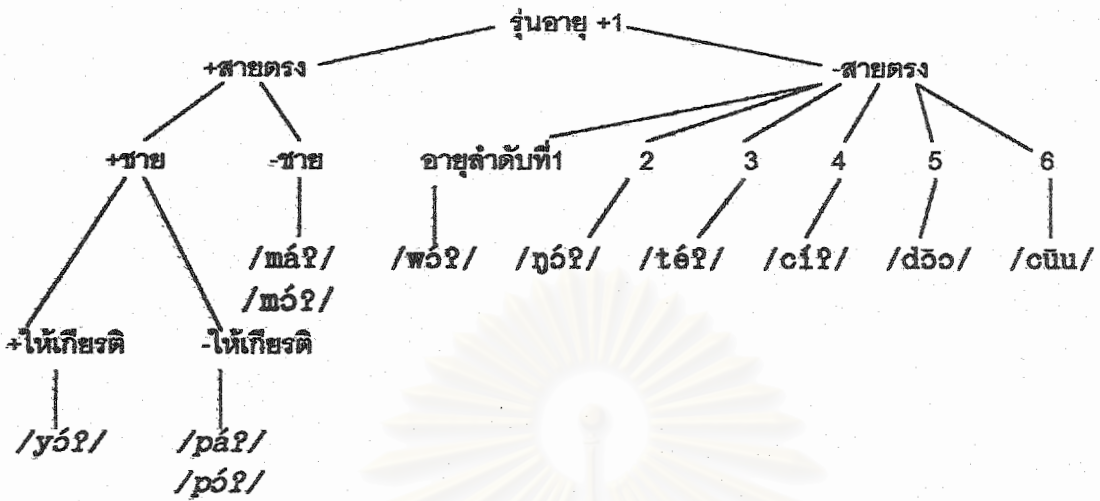
ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในรุ่น 0 ถึงรุ่น +1

รุ่นอายุ	อายุ	สายเลือด					
		+สายตรง		-สายตรง			
		เพศ					
		+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย		
+2		<i>chǎǎ/kii</i>		<i>tóʔ</i>	<i>chǎǎ/kii</i>		<i>tóʔ</i>
+1	+1	+ให้	<i>yóʔ</i>	<i>máʔ/ móʔ</i>	<i>wóʔ</i>		
	+2	เกียรติ			<i>ŋóʔ</i>		
	+3				<i>téʔ</i>		
	+4	-ให้	<i>páʔ/ póʔ</i>		<i>cíʔ</i>		
	+5	เกียรติ			<i>dǔw</i>		
	+6				<i>cūu</i>		
0	+อายุ	ตัวเรา			<i>bāŋ</i>	<i>níʔ</i>	
	-อายุ				<i>wǎŋ/déʔ/ nówŋ</i>	<i>déʔ/nówŋ</i>	

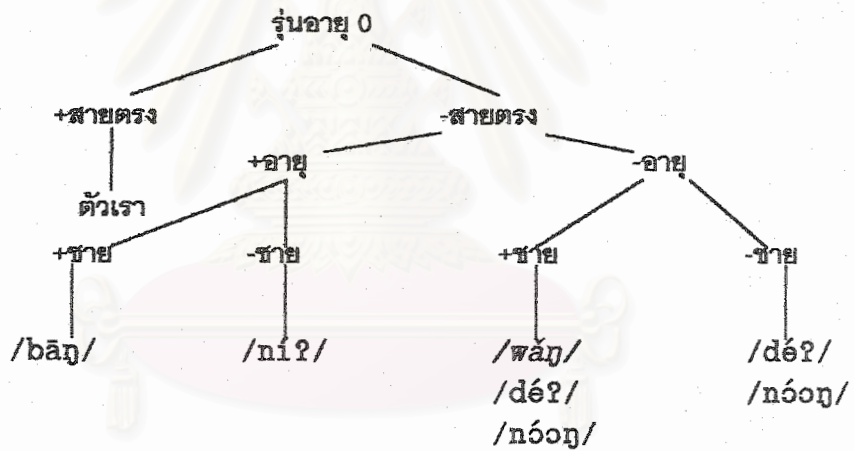
ภาพที่ 5.1.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 2 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

ภาพที่ 5.1.2 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

ภาพที่ 5.1.3 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นตัวเราเอง

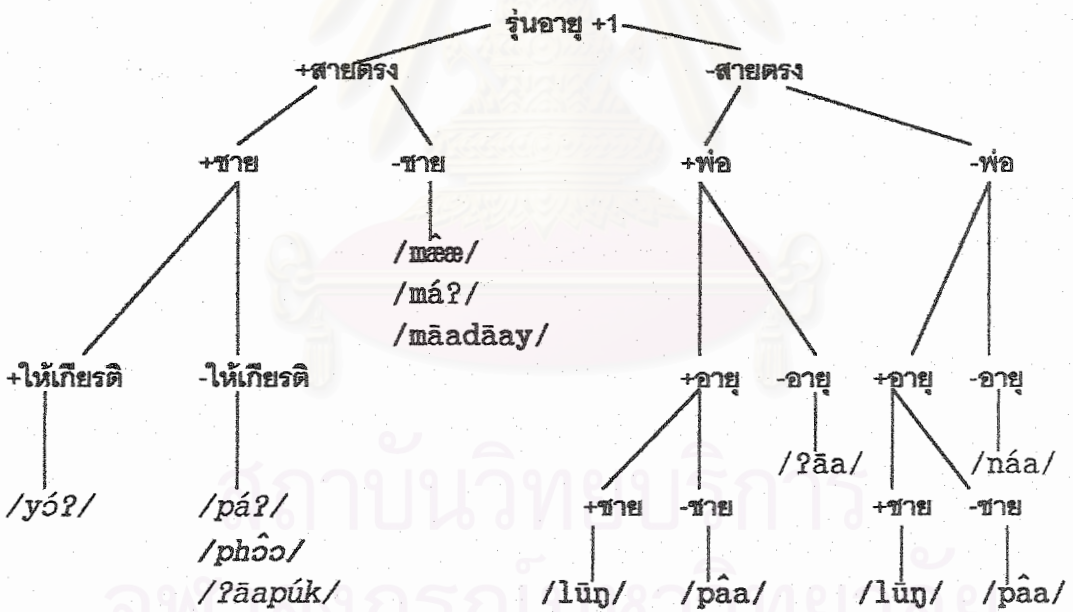

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรในรุ่น +1

รุ่นอายุ	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	อายุ	สายเลือด					
			+สายตรง		-สายตรง			
			เพศ					
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย		
+1	+พ่อ	+อายุ	+ให้	<i>yóʔ</i>		+อายุ	<i>lūŋ</i>	<i>páa</i>
		-อายุ	เกียรติ				<i>ʔáa</i>	
	-พ่อ	+อายุ	-ให้	<i>páʔ/</i> <i>phôw/</i> <i>ʔaāpúk</i>	<i>mâææ/máʔ/</i> <i>māadāay</i>	+อายุ	<i>lūŋ</i>	<i>páa</i>
		-อายุ	เกียรติ			<i>náa</i>		

ภาพที่ 5.2.1 คำเรียกญาติสำหรับญาติในรุ่นอายุที่ 1 เหนือจากตัวเราขึ้นไป

การที่คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมรสะท้อนให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญดังได้กล่าวนี้ สอดคล้องกับผลงานการศึกษาของนักมานุษยวิทยาที่แสดงให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชาย การศึกษาของกองประสานราชการ กรมมหาดไทย (2506 : 1-2) เกี่ยวกับสภาพสังคมโดยทั่วไปของประชาชนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวไว้ว่า ลักษณะโดยทั่วไปของครอบครัวจัดเป็นครอบครัวใหญ่ ชายผู้เป็นสามีมีหน้าที่ให้ความอุปการะเลี้ยงดูบุตรและ ภรรยา ตลอดจนคนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวทั้งหมดโดยทั่วถึงกัน ถือว่าผู้ชายเป็นใหญ่กว่าผู้หญิง ผู้ชายจึงได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าครอบครัว มีสิทธิและอำนาจมากกว่าคนอื่น ๆ ในการจัดการทรัพย์สินเงินทองภายในครอบครัว

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพสังคมโดยทั่วไปของประชาชนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ อุทัย หิรัญโต (2521 : 42-43) ก็มีกรกล่าวไว้คล้ายคลึงกันว่า ลักษณะโดยทั่วไปของครอบครัวจัดเป็นครอบครัวใหญ่ คือนอกจากบิดามารดาและบุตรอยู่ร่วมกันแล้ว ยังมีคนอื่นมาอยู่ร่วมด้วย ซึ่งอาจเป็นญาติพี่น้องวงศ์ญาติของทั้งสองฝ่าย ชายผู้เป็นสามีมีหน้าที่ให้ความอุปการะเลี้ยงดูภรรยาและบุตร ตลอดจนคนที่อยู่ในครอบครัวทั้งหมด ความสัมพันธ์ทางสายโลหิตมีอย่างแน่นแฟ้น

ในส่วนของเรื่องข้องกับการทำนิติกรรม ตามหลักกฎหมายอิสลามถือว่าหญิงที่แต่งงานมีสามีแล้ว ไม่มีสิทธิในการทำนิติกรรมใดๆ การทำนิติกรรมใดๆก็ตามเป็นหน้าที่ของสามี เพราะสามีมีหน้าที่หาเลี้ยงภรรยาและให้ความเลี้ยงดูรวมทั้งหญิงที่เป็นภรรยาทุกคน (ในกรณีที่มีภรรยาหลายคน) เว้นแต่หญิงนั้นมีทรัพย์สินเดิมก่อนแต่งงาน หรือได้รับมรดกจากพ่อแม่พี่น้องก็ถือว่าเป็นสินเดิม ซึ่งเป็นสินส่วนตัว จึงมีสิทธิในการทำนิติกรรมได้โดยไม่ต้องรับคำยินยอมจากสามี (ขจัดภัยบุรุษพัฒน์ 2519 : 149)

นอกจากเรื่องหน้าที่ในการดูแลและหาเลี้ยงครอบครัว และเรื่องของการทำนิติกรรมของชาวไทยมุสลิมแล้ว ยังมีผลงานการศึกษาของ ประสาน ศรีเจริญ (2540 : 59-60) เกี่ยวกับพิธีกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ โดยกล่าวถึงองค์ประกอบของการแต่งงานในศาสนาอิสลาม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง (วะลี) หรือผู้มีกรรมสิทธิ์ในการแต่งงาน ซึ่งได้แก่บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าสาวไว้ว่า จะต้องมีลำดับดังต่อไปนี้คือ 1) พ่อ 2) ปู่ 3) พี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน 4) พี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน 5) ลูกชายของพี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน 6) ลูกชายของพี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน 7) ลูกชายของพี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน 8) ลูกชายของพี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน 9) ลูกชายของลูกหรืออา (ลูกของพี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน) 10) ลูกชายของลูกหรืออา (ลูกของพี่ชายหรือน้องชายพ่อแม่เดียวกัน)

จากลำดับความสำคัญของผู้ปกครองของเจ้าสาวดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญสำคัญกับญาติฝ่ายพ่อหรือการเน้นฝ่ายชายอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะผู้ที่จะสามารถอนุญาตให้เจ้าสาวแต่งงานกับเจ้าบ่าวได้ จะต้องเป็นญาติทางฝ่ายพ่อและเป็นผู้ชายเท่านั้น ญาติทางฝ่ายแม่และญาติที่เป็นผู้หญิงจะไม่มีอำนาจในการอนุญาตให้เจ้าสาวประกอบพิธีแต่งงานได้เลย

พิธีการเกิดก็เป็นอีกพิธีกรรมหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ บรรจง บินกาซัน (2544 : 55) กล่าวไว้ว่า เมื่อภรรยาคลอดลูกออกมา เป็นหน้าที่ของผู้เป็นพ่อเท่านั้นที่จะปลุกฝังความศรัทธาในศาสนาอิสลามให้แก่เด็ก โดยการกล่าวนามพระเจ้าเบาๆ ที่หูทั้ง 2 ข้างของเด็ก ถึงแม่หูของเด็กจะยังไม่ได้ยินก็ตาม หลังจากนั้นเมื่อคลอดได้ 7 วัน จึงเป็นหน้าที่ของทั้งพ่อและแม่ในการจัดงานที่เรียกว่า "อะกีเกาะฮ์" ให้แก่เด็กโดยการเชือดแพะหรือแกะ เพื่อนำเนื้อมาทำอาหารเลี้ยงญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และคนยากจน เพื่อเป็นการแสดงความยินดีที่มีสมาชิกใหม่เพิ่ม และเป็นการแนะนำสมาชิกใหม่แก่ญาติพี่น้อง หลังจากนั้นจะมีการโกนผมไฟ และการขลิบอวัยวะเพศเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของผู้ปฏิบัติตามบรรดาท่านนบีและเพื่อสุขภาพอนามัย

จะเห็นได้ว่าคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมรสะท้อนให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านอื่นที่อยู่ในรูปของพฤติกรรม หรือการกระทำของชาวไทยมุสลิม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียจะไม่มีสะท้อนให้เห็นถึงการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ผู้วิจัยพบว่าหลักการของศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียแสดงออกถึงการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญเช่นเดียวกับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมร โดยหลักฐานทางวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยพบจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษามีดังนี้คือ ในพิธีการแต่งงานของชาวไทยมุสลิม จำเป็นต้องมีผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพยานของการแต่งงานอย่างน้อย 2 คน ซึ่งพยานในศาสนาอิสลามนั้นถือว่ามีค่ามาก เพราะเป็นบุคคลที่จะอนุญาตให้การแต่งงานสำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพยานของการแต่งงานนั้นนอกจากจะต้องเป็นบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี มีความยุติธรรม มีสติสัมปชัญญะ ไม่หุนหวงหรือตาบอดแล้ว ที่สำคัญบุคคลที่จะเป็นพยานได้จะต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงไม่สามารถทำหน้าที่เป็นพยานได้ การที่พยานจะต้องเป็นผู้ชายเท่านั้นเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการถือเพศชายเป็นสำคัญในสังคมของชาวไทยมุสลิม

นอกจากนี้ ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆของศาสนาอิสลาม ผู้ที่จะทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาจะต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงจะไม่มีสิทธิ์ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเลย ถึงแม้ว่าจะสามารถเข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆของศาสนาได้ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการถือเพศชายเป็นสำคัญ

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสาย ผู้วิจัยพบว่าลักษณะทางวัฒนธรรมของการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญนี้เป็นลักษณะที่ชาวไทยมุสลิมยังรักษาและปฏิบัติอยู่เช่นเดียวกับเรื่องระบบอาวุโส และจัดเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมอีกลักษณะหนึ่ง

5.3 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกญาติในบทที่ 3 และบทที่ 4 พบว่าชาวไทยมุสลิม 2 เชื้อสาย ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ และเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยควบคู่ไปกับคำเรียกญาติที่เหมือนกับกลุ่มชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และคำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตน ยกเว้นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียเพียงเชื้อสายเดียวเท่านั้นที่มีระบบคำเรียกญาติทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานเหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทยทุกประการ มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งหมดทั้งในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน โดยไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเลย

จากที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 4 ว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน และมีการออกเสียงคำเรียกญาติแบบเดียวกับคำเรียกญาติของภาษาไทย กล่าวคือมีการใช้วรรณยุกต์ของภาษาไทยด้วย แสดงให้เห็นว่ามีการสัมผัสภาษาเกิดขึ้นระหว่างคำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของแต่ละเชื้อสายกับภาษาไทย ซึ่ง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 47) ได้กล่าวถึง "การสัมผัสภาษา" ไว้ว่า การศึกษาเรื่องการสัมผัสภาษาสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการแพร่กระจายวัฒนธรรม (cultural diffusion) การศึกษาทั้งสองเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของทั้งภาษาและวัฒนธรรมเกิดจากอิทธิพลของสิ่งใกล้เคียง การสัมผัสภาษาไม่ควรตีความไปว่าตัวภาษาสัมผัสกัน สิ่งสำคัญคือเจ้าของภาษาหรือผู้พูดภาษานั้นเองที่เปลี่ยนแปลงไปเวลาพูดหรือเขียนภาษาของตน อันเนื่องมาจากการรับเอาลักษณะบางอย่างในระบบของภาษาอื่นมา การเปลี่ยนแปลงของภาษาเนื่องมาจากการสัมผัสภาษานั้น มีข้อแม้ว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตามไปด้วย หรือกล่าวสั้นๆก็คือการเปลี่ยนแปลงของทั้งภาษากับวัฒนธรรมต้องไปด้วยกัน

ดังนั้นจากการที่ชาวไทยมุสลิมมีการสัมผัสภาษากับภาษาไทย เมื่อมีการสัมผัสภาษาเกิดขึ้น การสัมผัสทางวัฒนธรรมก็ย่อมเกิดขึ้นด้วย เพราะภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กันเสมอ จากการที่ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการสัมผัสกับภาษาไทย และจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสายดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมในปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะเหมือนลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ซึ่งวัฒนธรรมบางวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงมีดังนี้ คือ

5.3.1 การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการแต่งงาน

วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งงานของชาวไทยมุสลิมได้เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ หลังจากทำพิธีการแต่งงานตามหลักศาสนาอิสลาม (นิกะห์) และการทำบุญเลี้ยงผู้ที่มาร่วมพิธีเรียบร้อยแล้ว ชาวไทยมุสลิมรุ่นใหม่นิยมให้มีการเลี้ยงฉลองตามสถานที่ต่างๆ เช่น โรงแรม โรงเรียน สโมสร หรือตามร้านอาหารต่างๆ เป็นต้น ซึ่งตามประเพณีดั้งเดิมแล้ว หลังจากนิกะห์เรียบร้อยแล้ว ก็มักจะเลี้ยงแขกที่มาในงานที่บ้าน หากที่บ้านไม่สะดวกในการจัดเลี้ยง ก็จะไปจัดงานเลี้ยงที่มัสยิด ไม่นิยมไปเลี้ยงฉลองตามสถานที่ต่างๆ เพราะเป็นการสิ้นเปลืองและไม่ใช่วัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสายพบว่า ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ส่วนน้อยเท่านั้นที่นิยมให้มีการเลี้ยงฉลองพิธีมงคลสมรสตามสถานที่ต่างๆดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะการกระทำดังกล่าวไม่ใช่ประเพณีและวัฒนธรรมของอิสลาม นอกจากนี้การเลี้ยงฉลองพิธีมงคลสมรสจะต้องมั่นใจได้ว่าไม่มีการกระทำใดๆที่ขัดต่อศาสนบัญญัติ เช่น ต้องไปจัดเลี้ยงในโรงแรมที่ได้รับการรับรองจากสำนักจุฬาราชมนตรีแล้วว่าขั้นตอนในการประกอบอาหารถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม ในพิธีจะต้องไม่มีการดื่มสุราหรือของมีเมาต์ต่างๆ และไม่มีการจุดเทียนเปิดโต๊ะอาหาร เป็นต้น ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรส่วนใหญ่นิยมให้มีการเลี้ยงฉลองพิธีมงคลสมรสตามสถานที่ต่างๆที่ได้รับการรับรองจากสำนักจุฬาราชมนตรีแล้วว่าขั้นตอนในการประกอบอาหารถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามเท่านั้น ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียส่วนใหญ่นิยมให้มีการเลี้ยงฉลองพิธีมงคลสมรสตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสถานที่ที่ได้รับการรับรองจากสำนักจุฬาราชมนตรีแล้วเท่านั้น อาจเป็นสถานที่อื่นๆก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวก เช่น ใกล้บ้าน หรือราคาเป็นที่น่าพอใจ เป็นต้น

5.3.2 การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการแต่งกาย

นอกจากนี้ยังพบว่าวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีมุสลิมมีลักษณะคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมการแต่งกายของไทยมากขึ้น ซึ่งแสดงโดยการไม่เคร่งครัดในการใช้ผ้าคลุมศีรษะ (ฮิญาบ) จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาพบว่า สตรีมุสลิมเชื้อสายมาเลย์บางคนที่เคร่งครัดต่อหลักการทางศาสนาอิสลามมากๆ จะมีการคลุมฮิญาบหรือผ้าคลุมศีรษะเวลาที่อยู่ในบ้านของตน แต่ส่วนใหญ่จะคลุมฮิญาบเวลาที่ต้องออกนอกบ้าน และเวลาที่ต้องไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรส่วนใหญ่จะคลุมฮิญาบเวลาที่ต้องออกนอกบ้าน และเวลาที่ต้องไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามเท่านั้น หากอยู่ในบ้านของตนจะไม่มีมีการคลุมฮิญาบ ส่วนสตรีมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียส่วนใหญ่จะคลุมฮิญาบเฉพาะเวลาที่ต้องไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามเท่านั้น หากต้องไปในสถานที่อื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม ก็จะไม่มีการคลุมฮิญาบ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่คลุมฮิญาบทุกครั้งที่มีการออกจากบ้าน ไม่ว่าจะไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามหรือไม่ก็ตาม โดยผู้ที่คลุมฮิญาบส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลาม ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่เคยผ่านการประกอบพิธีฮัจญ์มาแล้ว

5.3.3 การเปลี่ยนแปลงด้านการตั้งชื่อ

วัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของชาวไทยมุสลิมก็เช่นกันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมไทย กล่าวคือชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายนิยมใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลแบบคนไทยทั่วไป เช่น นางมณี ผสมทอง นางสาวสมศรี บุตรน้อย เป็นต้น ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลตามวัฒนธรรมดั้งเดิม คือผู้ชายจะตั้งชื่อตามชื่อพระผู้เป็นเจ้า ตั้งชื่อตามชื่อของศาสดามุฮัมมัด หรือชื่อลูกๆของท่าน ตั้งชื่อเป็นภาษาอาหรับหรือภาษามาเลย์ที่มีความหมายไปในทางที่ดี เช่น มุฮัมมัด มุสตาฟา ไชนุลอาบีดีน เป็นต้น ผู้หญิงนิยมตั้งชื่อตามชื่อภรรยาของท่านศาสดา เช่น อาอิชะห์ ฮาลิมะห์ นูรอินี เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสายพบว่า ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังคงมีการใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลตามวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่บ้างในจำนวนที่มากกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเปอร์เซีย เช่น ใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลว่า นายอนันต์ สะมะแอ นายซีเรนอ อาลี นางตะเยาะ ฉายวิจิต ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลตามวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่บ้าง เช่น ใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลว่า นายสุไร ก้าศอุไร ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียพบว่านิยมใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลแบบคนไทยทั่วไป

5.3.4 การเปลี่ยนแปลงด้านการรับประทานอาหาร

วัฒนธรรมเกี่ยวกับการรับประทานอาหารของชาวไทยมุสลิมก็เช่นกันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ซึ่งแสดงโดยการไม่เคร่งครัดว่าจะต้องรับประทานอาหารจากร้านอาหารมุสลิมเท่านั้น กล่าวคือชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลเซียส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารจากร้านอาหารมุสลิมเท่านั้น ทั้งนี้เพราะการรับประทานอาหารที่ไม่ใช่ร้านอาหารมุสลิมอาจมีขั้นตอนการประกอบอาหารที่ไม่ถูกต้องตามศาสนบัญญัติ ยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นจริงๆ เช่นในกรณีที่ไม่มีร้านอาหารมุสลิมเลย ก็อนุโลมให้รับประทานอาหารในร้านอาหารอื่นๆที่ไม่ใช่ร้านอาหารมุสลิมได้ สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรจะรับประทานอาหารจากร้านอาหารมุสลิม และมีการรับประทานอาหารจากร้านอาหารอื่นๆ เช่น ร้านอาหารฟู้ดต่างๆบ้าง ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียนิยมรับประทานอาหารจากร้านอาหารต่างๆ ทั้งที่เป็นร้านอาหารมุสลิมและไม่ใช่อาหารมุสลิม โดยการเลือกรับประทานอาหารที่ศาสนาอนุญาตให้รับประทานได้

5.3.5 การเปลี่ยนแปลงด้านการทำบุญทำทาน

นอกจากนี้ยังพบว่าวัฒนธรรมเกี่ยวกับการทำบุญให้กับผู้ตายของชาวไทยมุสลิมได้เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมไทยด้วยเช่นกัน จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสายพบว่า ตามประเพณีของชาวมุสลิมดั้งเดิมจะไม่มีการทำบุญให้กับผู้ตาย แต่ในปัจจุบันพบว่าชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการทำบุญให้กับผู้ตายเมื่อตายครบ 7 วัน 40 วัน และ 100 วันอยู่บ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินของญาติผู้ตายว่าจะมีความสามารถในการจัดงานได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของคนไทย

5.3.6 การเปลี่ยนแปลงด้านบทบาทของชายและหญิง

ถึงแม้คำเรียกญาติจะแสดงความแตกต่างระหว่างเพศดังกล่าวแล้วใน 5.2 แต่สังคมของชาวไทยมุสลิมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาทของชายและหญิง จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื้อสายพบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมที่ให้ความสำคัญกับฝ่ายพ่อและเพศชายที่มีการเปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะเหมือนลักษณะทางวัฒนธรรมไทยคือ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับมรดก ในปัจจุบันผู้ได้รับมรดกมากที่สุดไม่จำเป็นต้องเป็นลูกชายเสมอไป อาจเป็นลูกผู้หญิง

ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ ความใกล้ชิด และความพึงพอใจของผู้ให้มรดก เช่น ถ้าลูกผู้ชาย ประพฤติตัวไม่ดี เป็นที่เสื่อมเสียแก่วงศ์ตระกูล พ่อแม่อาจไม่ยกมรดกให้เลยก็เป็นได้ หรือในกรณีที่ ประพฤติตัวดีทั้งลูกผู้หญิงและลูกผู้ชาย พ่อแม่ก็อาจแบ่งมรดกให้เท่าๆกันตามกฎหมายไทย โดย ไม่ได้แบ่งตามหลักกฎหมายอิสลาม ซึ่งการแบ่งมรดกตามหลักกฎหมายอิสลามก็คือ ลูกผู้ชายจะ ต้องได้รับมรดก 2 ส่วน ส่วนลูกผู้หญิงจะได้รับมรดกเพียง 1 ส่วนเท่านั้น ความพึงพอใจของผู้ให้ มรดกดังกล่าวนี้อาจมาจากการดูแลเลี้ยงดูเอาใจใส่ของลูกต่อพ่อแม่ ความใกล้ชิดของลูกกับพ่อแม่ เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมการสืบทอดมรดกของไทย

นอกจากการรับมรดกของชาวไทยมุสลิมที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาททาง เพศระหว่างชายและหญิงแล้ว วัฒนธรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานของชาวไทยมุสลิมก็ แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาททางเพศระหว่างชายและหญิงด้วยเช่นกัน จากการ สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื่อสายพบว่า สำหรับเรื่องที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานนั้น ในทาง ปฏิบัติจริงๆแล้ว ฝ่ายหญิงจะต้องไปอยู่บ้านฝ่ายชาย แต่ในปัจจุบันจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา พบว่า ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมรยังคงมีความเห็นเช่นเดิมว่าหลังแต่งงานผู้หญิง จะต้องไปอยู่บ้านผู้ชาย ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีอิสระทางความคิดในเรื่องดัง กล่าว กล่าวคือ หลังแต่งงานฝ่ายชายจะไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง หรือฝ่ายหญิงจะไปอยู่บ้านฝ่ายชาย หรือจะแยกออกไปอยู่กันตามลำพังก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับลักษณะทางวัฒนธรรมเรื่อง ที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานของคนไทยซึ่งสังเกตเห็นได้ทั่วไปในปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ การเลือกที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานของคุณธรรมก็คือเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของทั้ง สองฝ่าย นอกจากนั้นยังมีปัจจัยในเรื่องที่อยู่อาศัยซึ่งสะดวกต่อการเดินทางไปทำงานของทั้งสอง ฝ่ายอีกด้วย ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นสากลในทุกวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาพบว่า มีแนวโน้มถึงการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาททางเพศ ระหว่างชายและหญิงอีกลักษณะหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไปคือวัฒนธรรมเกี่ยวกับหน้าที่ในการหาเลี้ยง ครอบครัวยุคและดูแลบ้าน จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 3 เชื่อสายพบว่า สำหรับเรื่องหน้าที่ใน การหาเลี้ยงครอบครัวและดูแลบ้านนั้น ในทางปฏิบัติจริงๆแล้วหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัวควร เป็นหน้าที่ของสามี ส่วนหน้าที่ในการดูแลบ้านควรเป็นหน้าที่ของภรรยา แต่ในปัจจุบันจากการ สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาพบว่า ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมรยังคงมีความคิดเห็นใน เรื่องดังกล่าวเช่นเดิมว่าหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัวควรเป็นหน้าที่ของสามี เพราะสามีคือ หัวหน้าครอบครัว ส่วนหน้าที่ในการดูแลบ้านควรเป็นหน้าที่ของภรรยา ในขณะที่ชาวไทยมุสลิม เชื้อสายเปอร์เซียมีความเห็นว่าหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัวและดูแลบ้านควรเป็นหน้าที่ของทั้ง สามีและภรรยา ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ หากสามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวเพียงฝ่าย เดียว อาจทำให้รายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นภายในบ้าน ภรรยาจึงต้องช่วยแบ่งเบาภาระของ

สามีในการหาเลี้ยงครอบครัว เมื่อภรรยาต้องออกนอกบ้านเพื่อไปทำงาน เวลาสำหรับการดูแลบ้าน จึงมีน้อยลง ดังนั้นสามีจึงต้องช่วยแบ่งเบาภาระของภรรยาในการดูแลบ้านเช่นเดียวกัน

5.3.7 การเปลี่ยนแปลงด้านภาษา

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาที่กล่าวข้างต้นสอดคล้องกับข้อมูลคำเรียกญาติใน บทที่ 3 และบทที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีการสัมผัสภาษากับภาษาไทย น้อยที่สุด เพราะชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนอยู่มากกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซีย ทั้งนี้เนื่องจากการที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังคงมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนทั้งในคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน และยังคงมีการพูดภาษามาเลย์ในชีวิตประจำวันอยู่บ้าง ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยรองลงมา เพราะชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนอยู่เป็นลำดับรองลงมา ทั้งนี้เนื่องจากการที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรยังคงมีการใช้คำเรียกญาติภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนอยู่บ้าง ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ และสามารถพูดภาษาเขมรได้เพียงบางคำเท่านั้น ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมากที่สุด เพราะชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนอยู่น้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียใช้คำเรียกญาติภาษาไทยทั้งหมดทั้งในคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน และไม่มีการใช้คำเรียกญาติภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเลย

สำหรับเหตุผลที่ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายไม่มีปัญหาในการรับเอาวัฒนธรรมไทยเข้าไปให้ในวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมนั้น เพราะในปัจจุบันความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ได้ลดน้อยลง เนื่องจากการแต่งงานระหว่างผู้ที่มีเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ต่างกัน ความแตกต่างในด้านภาษาก็ลดน้อยลงเช่นกัน กล่าวคือชาวไทยมุสลิมที่ยังคงใช้ภาษาตามต้นกำเนิดทางเชื้อสายเดิมมีน้อยลง กลุ่มใหญ่ที่ยังคงใช้ภาษาตามต้นกำเนิดทางเชื้อสายเดิมคือชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ที่อยู่ทางใต้ และที่ถูกอพยพมาอยู่ที่ชานเมืองกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ภาษาที่ใช้คือภาษายาวีหรือภาษามาเลย์ ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์อีกส่วนหนึ่งและชาวไทยมุสลิมเชื้อสายอื่นๆทั้งที่อยู่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดได้เปลี่ยนมาใช้ภาษาไทยกลาง ไทยใต้ ไทยเหนือ และไทยอีสาน (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2531)

5.4 สรุปลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย

กล่าวโดยสรุป ความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย รวมถึงหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านอื่นและการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านต่างๆ แสดงให้เห็นภาพที่เด่นชัดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย โดยผู้วิจัยจะนำเสนอการสรุปลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายในรูปของตารางแสดงการรักษาวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.3 การรักษาวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม

กลุ่ม	ภาษา	วัฒนธรรม						
		การใช้คำเรียกญาติเฉพาะกลุ่ม	ระบบอาวุโส	การเน้นฝ่ายชาย	การแต่งงาน	การแต่งกาย	การรับประทานอาหาร	การตั้งชื่อ
มาเลย์	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	น้อย
จาม-เขมร	น้อย	มาก	มาก	กลาง	กลาง	กลาง	กลาง	น้อย
เปอร์เซีย	ไม่มี (ใช้คำไทยทั้งหมด)	มาก	น้อย	น้อย	น้อย	น้อย	น้อย	น้อย

ตารางที่ 5.3 แสดงให้เห็นว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้มากที่สุด และมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเป็นจำนวนมาก ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมรมีการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้รองลงมา และมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเป็นจำนวนน้อย สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้น้อยที่สุด และไม่มีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเลย นอกจากนี้ตารางยังแสดงให้เห็นอีกด้วยว่า ระบบอาวุโสยังคงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญและเด่นชัดในวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย สำหรับลักษณะการเน้นฝ่ายพ่อ

และการถือเพศชายก็ยังคงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย เช่นกัน อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา พบว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมรยังคงรักษาวัฒนธรรมการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายไว้มากกว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซียนี้ เป็นการศึกษาโดยวิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเข้าถึงความรู้ลึกนึกคิด โลกทัศน์ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยศึกษาภาษาของชนกลุ่มนั้น วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ วิเคราะห์ระบบและความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในประเทศไทยนครโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อแสดงให้เห็นระบบเครือญาติและระบบครอบครัวของชาวไทยมุสลิม และตีความว่าความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมอย่างไรบ้าง

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานที่เก็บจากการสัมภาษณ์ชาวไทยมุสลิม 3 เชื้อสายในประเทศไทยนคร ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซีย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติโดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้คือ ศึกษาความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำที่ได้จากการเก็บข้อมูล หลังจากศึกษาความหมายของแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อามาทั้งหมดมากำหนดหามิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติ จากนั้นจึงระบุความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำโดยใช้อรรถลักษณะ แล้วจึงนำเสนอคำเรียกญาติที่วิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายแล้วในรูปของตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติ หลังจากนั้นจึงทำการสรุปลักษณะของระบบคำเรียกญาติของแต่ละเชื้อสาย และวิเคราะห์วัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติดังกล่าว

6.1.1 ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิม

ผลการศึกษาพบว่า ระบบคำเรียกญาติพื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ใน 1.3.1 ที่ว่าระบบและความหมายของคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายต่างกันจะต่างกันในการใช้คำและระบบ อย่างไรก็ตาม

(2) ความคล้ายคลึงกันของระบบญาติไม่พื้นฐาน

ระบบญาติไม่พื้นฐานมีความคล้ายคลึงกันโดยสรุปได้ดังนี้

ชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการใช้คำเรียกญาติตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +3 และรุ่น 0 ลงมาจนถึงรุ่น -4 เหมือนกัน มีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางอายุของญาติในรุ่น 0 สายข้าง และรุ่น +1 สายข้างเหมือนกับระบบญาติของภาษาไทย มีการให้ความสำคัญกับเรื่องของสายเลือดคล้ายคลึงกันสำหรับญาติในรุ่น -1 รุ่น 0 และรุ่น +1 มีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางเพศของญาติตั้งแต่รุ่น 0 ขึ้นไปจนถึงรุ่น +2 และตั้งแต่รุ่น -1 ลงมาจนถึงรุ่น -4 เหมือนกัน มีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่สำหรับญาติในรุ่น +1 สายข้างที่เหมือนกับระบบญาติของภาษาไทยทุกประการ มีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำรึ้นหูและคำไม้รึ้นหูกับญาติในรุ่น 0 สายตรง และรุ่น +1 สายตรงที่เหมือนกับระบบญาติของภาษาไทยทุกประการ มีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางเพศของผู้พูดสำหรับญาติในรุ่น 0 สายตรง และรุ่น +1 สายตรงที่เหมือนกับระบบญาติของภาษาไทยทุกประการ นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับการแต่งงานใหม่ของญาติในรุ่น +1 สายตรง และรุ่น -1 สายตรงที่เหมือนกันอีกด้วย

6.1.3 ความแตกต่างกันของระบบญาติของชาวไทยมุสลิม 3 เชื้อสาย

(1) ความแตกต่างกันของระบบญาติพื้นฐาน

ระบบญาติพื้นฐานมีความแตกต่างกันโดยสรุปได้ดังนี้

สำหรับความแตกต่างของระบบญาติพื้นฐานพบว่า ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียไม่มีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางเพศของญาติในรุ่น 0 สายข้าง ในขณะที่เชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมรมีการแยกความแตกต่างทางเพศสำหรับญาติที่มีอายุแก่กว่า ส่วนญาติที่มีอายุน้อยกว่า เชื้อสายมาเลย์จะมีการแยกความแตกต่างทางเพศของญาติที่เป็นเพศชายเท่านั้น ในขณะที่เชื้อสายจาม-เขมรจะแยกความแตกต่างทางเพศของญาติทั้งเพศชายและเพศหญิง นอกจากนี้เชื้อสายจาม-เขมรและเชื้อสายเปอร์เซียยังมีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางเพศสำหรับญาติในรุ่น +1 สายข้างที่เหมือนกับระบบญาติของภาษาไทยทุกประการ ในขณะที่เชื้อสายมาเลย์ไม่มีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางเพศสำหรับญาติในรุ่นนี้เลย

ระบบญาติพื้นฐานของเชื้อสายมาเลย์มีการให้ความสำคัญกับการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่เท่ากัน ในขณะที่เชื้อสายจาม-เขมรและเปอร์เซียมีการให้ความสำคัญกับการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่สำหรับญาติในรุ่น +1 สายข้าง และรุ่น +2 ที่เหมือนกับคำเรียกญาติของภาษาไทย

นอกจากนี้ระบบญาติพื้นฐานของเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจาม-เขมรยังมีการให้ความสำคัญกับการให้เกียรติแก่ญาติในรุ่น +1 สายตรงเหมือนกัน ในขณะที่เชื้อสายเปอร์เซียไม่มีการให้ความสำคัญกับการให้เกียรติแก่ญาติในรุ่นนี้เลย

(2) ความแตกต่างกันของระบบญาติไม่พื้นฐาน

ระบบญาติไม่พื้นฐานมีความแตกต่างกันโดยสรุปได้ดังนี้

สำหรับความแตกต่างของระบบคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน พบว่ามีความแตกต่างกันสำหรับการให้ความสำคัญกับการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่กับญาติในรุ่น +2 โดยเชื้อสายจาม-เขมรและเปอร์เซียจะมีการให้ความสำคัญกับการเป็นญาติฝ่ายพ่อ/แม่เหมือนกับระบบญาติของภาษาไทย ในขณะที่เชื้อสายมาเลย์จะมีการให้ความสำคัญกับการเป็นญาติทั้งฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่เท่ากัน

6.1.4 วัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิม

สำหรับวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมนั้น ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ใน 1.3.2 ที่ว่าระบบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมสะท้อนให้เห็นว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายต่างกันจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกันในการให้ความสำคัญที่ต่างกันแก่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง สำหรับรายละเอียดของผลการศึกษาจะได้กล่าวต่อไป

ผลการวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย รวมถึงหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านอื่นและการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา สะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมว่ามีประเด็นดังต่อไปนี้คือ

1. การใช้คำเรียกญาติซึ่งมีการให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่างทางอายุแสดงให้เห็นว่า ระบบอาวุโสยังคงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญและเด่นชัดในวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และที่นักมานุษยวิทยาได้ทำการศึกษาไว้แล้ว

2. การใช้คำเรียกญาติซึ่งมีการให้ความสำคัญกับการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญในวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมแสดงให้เห็นว่า ลักษณะการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายยังคงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมร แต่ไม่มีในวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซีย ตัวอย่างเช่น ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์และจาม-เขมรมีการใช้คำเรียกญาติคำว่า /yóʔ/ ซึ่งเป็นคำที่ใช้แสดงการให้เกียรติแก่ญาติเพศชาย ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียไม่มีคำที่ใช้เรียกญาติประเภทนี้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ใน 1.3.2 ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

3. จากการที่คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสายมีการสัมผัสกับภาษาไทย กล่าวคือมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยในระบบคำเรียกญาติ โดยชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยเป็นจำนวนน้อยที่สุด รองลงมาเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทยเป็นจำนวนมากที่สุด ข้อมูลที่เก็บได้จากการสัมภาษณ์ สะท้อนให้เห็นเช่นเดียวกับคำเรียกญาติว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมน้อยที่สุด รองลงมาเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมากที่สุด

4. การใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของชาวไทยมุสลิมแต่ละเชื้อสาย รวมทั้งข้อมูลทางวัฒนธรรมที่เก็บได้จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้มากที่สุด เพราะมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจาม-เขมร เพราะมีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเป็นจำนวนรองลงมา ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้น้อยที่สุด เพราะไม่มีการใช้คำเรียกญาติที่เป็นคำเฉพาะกลุ่มของตนเลย

6.2 การอภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่า มีข้อที่น่าสนใจบางประการเกี่ยวกับคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมคือ

6.2.1 จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาดังข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานนั้น ผู้บอกภาษายังได้ให้ข้อมูลถึงการนำคำเรียกญาติไปใช้กับคนที่ไม่ใช่ญาติว่า ในการที่จะใช้คำเรียกญาติแต่ละคำนั้น ผู้บอกภาษามักจะให้ความสำคัญกับอายุ โดยเปรียบเทียบกับตัวเองเป็นหลัก รวมทั้งการสังเกตจากลักษณะรูปร่าง หน้าตา แล้วใช้คำเรียกญาติเรียกไปตามอายุ เช่นอายุมาก

กว่าตัวเราหลายๆ ถ้าเป็นผู้ชายก็จะเรียกว่า /ohsəə/ หรือ /kii/ ซึ่งหมายถึง "พ่อของพ่อหรือพ่อของแม่" ถ้าเป็นผู้หญิงก็จะเรียกว่า /təʔ/ ซึ่งหมายถึง "แม่ของพ่อหรือแม่ของแม่" เป็นต้น

6.2.2 จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาถึงข้อมูลคำเรียกญาติไม่พื้นฐานนั้น พบว่าในครอบครัวที่ผู้เป็นพ่อมีภรรยาหลายคนนั้น ผู้บอกภาษาได้ให้ข้อมูลถึงการนำคำเรียกญาติไปใช้กับคนที่ไม่ใช่แม่ของตนว่า บางคนจะใช้คำเรียกญาติคำเดียวกับคำที่ใช้เรียกแม่ของตน ในขณะที่บางคนจะพิจารณาจากอายุของแม่เลี้ยงเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแม่ของตนว่ามีอายุมากหรือน้อยกว่าแม่ของตน ซึ่งคำเรียกญาติที่ใช้จะเหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐาน เช่น ถ้าแม่เลี้ยงอายุน้อยกว่าแม่ของตนก็จะเรียกว่า /təʔ/ ซึ่งหมายถึง "พี่หรือน้องทั้งชายและหญิงคนที่ 2 ของพ่อหรือของแม่" เป็นต้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ต่อไป เพราะเท่าที่ทำการทบทวนวรรณกรรมต่างๆมาแล้ว พบว่าผลงานทางด้านนี้ในประเทศไทยยังมีน้อยมากเมื่อเทียบกับผลงานการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์ในแนวอื่นๆ และโดยเฉพาะผลงานการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกญาติควรจะได้รับ ความสนใจและสนับสนุนให้มีการศึกษามากกว่านี้ ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าศึกษาต่อไปมีดังต่อไปนี้

6.3.1 คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมในถิ่นอื่นๆ เช่น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือคำเรียกญาติของชาวมุสลิมในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

6.3.2 ศึกษาถึงการนำคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมไปใช้เป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติและหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ รวมทั้งการนำคำเรียกญาติไปใช้ในแวดวงอื่นๆ

6.3.4 ศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่บริเวณที่ต่างกัน เช่นในประเทศไทย และในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองประสานราชการ กรมมหาดไทย . 2506 . สภาพสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ . พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น .
- กาญจนา นาคสกุล . 2526 . พจนานุกรมไทย-เขมร . ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- เกียรติ , นามแฝง . 2513 . เรื่องของนายควง . กรุงเทพฯ : อักษรเสรี .
- แก้วใจ จันทร์เจริญ . 2533 . คำร่ำในภาษาไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ขจิตภัย นุราชพัฒน์ . 2519 . ไทยมุสลิม . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา .
- คึกฤทธิ์ ปราโมช , ม.ร.ว. 2501 . ความเป็นมาของอิสลามในประเทศไทย , (ม.ป.ท.) .
- จินตนา , นามแฝง . 2520 . มาเข้าใจอิสลามกันเถิด . กรุงเทพฯ : บ้านคารุสลาม .
- จิราภัทร ลิ้มปรีชาติ . 2534 . โลกทัศน์ของชาวเขา 6 เผ่าในประเทศไทยที่สะท้อนจากลักษณะนามของคำนามเรียกเครื่องใช้ในครัวเรือน . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ . 2522 . สังคมไทย . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพร่พิทยา .
- นฤมล จันทร์ศุภวงศ์ . 2528 . ลักษณะนามในภาษาไทยโบราณที่บ้านบึงทับปร่างค์ ตำบลกระโทกอำเภอไชยชัย จังหวัดนครราชสีมา . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- นัยพรรณ วรรณศิริ . 2540 . มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม : ครอบครัวยุคใหม่และเครือญาติ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .
- บรรจง บินกาซัน . 2544 . อิสลาม สันติธรรมนำชีวิต . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัล อะมีน .
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 39 จดหมายเหตุคณะบาทหลวงฝรั่งเศสในแผ่นดินพระเจ้าเอกทัศกษัตริย์ และกรุงรัตนโกสินทร์ . 2507 . พระนคร : องค์การค้ำของคุรุสภา .
- ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ . 2531 . มุสลิมในประเทศไทย . กรุงเทพฯ : มัสยิดต้นสน .
- ประสาน ศรีเจริญ . 2540 . วางแผนครอบครัวในอิสลาม . กรุงเทพฯ : พญาไทการพิมพ์ .

- ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ . 2534 . ระบบเครือญาติและการจัดระเบียบสังคม . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ปองทิพย์ หนูหอม . 2540 . การแต่งงาน การหย่าร้าง และการคืนดีของชาวมุสลิม , สมบัติตายาย . สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ .
- ปิยนาด บุนนาค และ มรรยาท กิจสุวรรณ . 2523 . การวิเคราะห์ค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ.2325-2394) : ระบบเครือญาติ การแต่งงานและครอบครัว . โครงการทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดินของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ปิยวลี ยิ่งสวัสดิ์ . 2534 . โลกทัศน์ของชาวเขา 6 เผ่าในประเทศไทยที่สะท้อนจากลักษณะนามของค่านามเรียกสิ่งมีชีวิต . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ รัชกาลที่ 1-4 . 2506 . พระนคร : ปพิศนากการพิมพ์ .
- ไมฮัมมัด अबดุลกาเดร์ . 2517 . ปทานุกรมไทย-มลายูฉบับสมบูรณ์ . กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา .
- รัชนี สาครเปรม . 2520 . บทบาทของชาวมุสลิมในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2325 -2435 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- วิเชียร ตันตระเสนีย์ . 2530 . พจนานุกรมไทย-มาเลย์-อังกฤษ . กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ .
- วินัย คุรุวรรณวัฒน์ . 2522 . ทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศสหพันธ์มาเลเซีย . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ . 2535 . คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- วิสิทธิ์ จินดาวงศ์ . 2527 . พจนานุกรมภาษามลายูถิ่นปัตตานี-ไทย . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ .
- ศุภมาส เอ่งฉ้วน . 2537 . คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย และเกาะปีนัง . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

- สนิท สมัครการ . 2519 . มีเงินก็นับว่าน้องมีทองก็นับว่าพี่ ระบบครอบครัวและเครือญาติของไทย .
กรุงเทพฯ : บรรณกิจ .
- สมคิด มณีวงศ์ . 2517 . ชาวไทยมุสลิมภาคใต้ . จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ . ฉบับที่ 2 .
- สมาคมสหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย . 2524 . ครอบครัวสัมพันธ์ : ครอบครัวในฐานะสถาบัน .
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยกิจการพิมพ์ .
- สุนทร ทิมะเสน . 2523 . มัสยิดมดงอิสลาม . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล .
- สุภา อังกรวราพันธ์ . 2527 . การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า "ผู้หญิง" จากความเปรียบใน
บทเพลงไทยสากล . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย .
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด . 2527 . หน้าที่ของมัสยิดต่อสังคมมุสลิมในภาคกลาง . วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด . 2531 . ชาติพันธุ์ : ชาวไทยมุสลิม . กรุงเทพฯ : กองทุนสง่ารัฐระอัมพร .
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด . 2531 . วัฒนธรรมอิสลาม . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล .
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด . 2544 . กลุ่มชาติพันธุ์มุสลิมในธนบุรี . มุสลิมต้นสนกับบรรพบุรุษตามสมัย .
กรุงเทพฯ : จีระการพิมพ์ .
- หุเซน มุอนิส . 2525 . อิสลามหลังมานไม้นี้ . กรุงเทพฯ : พิทักษ์การพิมพ์ .
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ . 2529 . ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม . ศาสตร์แห่งภาษา
ฉบับที่ 6 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ . 2533 . ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียก
ญาติ . ภาษาและวรรณคดีไทย . ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 .
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ . 2541 . ภาษาศาสตร์สังคม . ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ของผู้พูด . กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- อะรุณี รัตนกุล . 2529 . คำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น สระบุรี และ
สุราษฎร์ธานี . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย .
- อัญชลิกา ผาสุกกิจ . 2543 . คำเรียกรสในภาษาไทยถิ่นตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ . วิทยา
นิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- อารง สุทธาศาสน์ . 2543 . สถาบันครอบครัวอิสลาม : วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ , รวมบทความ
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

- อิมรอน มะจุลี . 2524 . ศาสนาอิสลามเบื้องต้น . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย .
- อุทัย หิรัญโต . 2521 . มุสลิมในประเทศไทย . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ .
- อุมร์ฟารุค อะบูบักร์ ทารี . 2541 . เมื่อดอกไม้บาน รวบรวมความเกี่ยวกับสตรีและเด็กในอิสลาม : สิทธิของพ่อแม่ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิสลามิก อเคเดมี .

ภาษาอังกฤษ

- Burgess , W. Ernest & Locke . 1971 . The Family . New York : Van Nostrand .
- Frake , Charles O . 1980 . Language and Cultural Description . Standard University Press .
- Goodenough , Ward H . 1956 . Componential Analysis and the Study of Meaning . Language 32 : 195-216 .
- Graham , Thurgood . 1999 . From Ancient Cham to Modern Dialects : Two Thousand Years of Language Contact and change . No. 28 . Hawaii : Cushing Malloy .
- Nida , Eugene A . 1979 . Componential Analysis of Meaning : An Introduction to Semantic Structures . New York : Mouton Publishers .
- Palakornkul , Angkab . 1972 . A Socio – linguistics Study of Pronominal : Strategy in System Bangkok Thai . Ph . D. Dissertation . University of Texas .
- Prasithrathsint , Amara . 1990 . A Comparative Study of the Thai and Zuang Kinship Systems . Proceedings of the 4th International Conference on Thai Studies 1 Volume 1 .
- Prasithrathsint , Amara . 2000 . A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai . Essay in Tai linguistics , edited by M.R. Kalaya Tingsabadh and Arther Abramson . Bangkok : Chulalongkorn University Press .
- Sturtevant , William C . 1964 . Studies in Ethnoscience . in A Kimbal Romney and Roy Goodwin D . Andrade (ed) . pp . 99-131 .

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว วราภรณ์ ตีระ เกิดวันที่ 14 พฤษภาคม 2521 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2541 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย